

W W W J U R I S T K O N T A K T . N O

JURIST

■ NR 9 — 2015 ■ 49. ÅRGANG ■ KONTAKT

Bruker jus for å verne naturen

Miljøets rettshjelpere

Kritiserer Gjenopptakelseskommisjonen // Dyrevern

Klart for Jusshuset // Kildevern vant i Høyesterett

Nordisk Skibsrederforening

(NORDISK DEFENCE CLUB)

Kristian Gerhard Jebsen og Jantzens Fond

Stipend 2016

Fondets formål er å støtte norske, svenske og finske jurister i forbindelse med praktiske eller vitenskapelige sjørettslige studier i utlandet.

Stipendenes størrelse varierer, men har de siste årene vært i størrelsesorden NOK 200.000 - 300.000.

Primært gis stipendene for trainee-opphold i New York og/eller London. I New York tilbyr advokatfirmaet Holland & Knight LLP en trainee-stilling i perioden september 2016 til mai 2017. Advokatfirmaet betaler en månedlig godtgjørelse på ca USD 4.000 (fratrasket skatt ca USD 3.200). Arbeidet vil være allsidig, med fokus på befraktningsrett, sjøforsikring og skipsfinansiering.

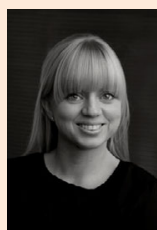
I London kan vi være behjelpelig med å arrangere et trainee-opphold hos et av de ledende sjørettsfirmaene.

Tove Dickman Haugvaldstad og Lilly Kathrin Relling, som ble tildelt stipend i 2013, har følgende erfaringer fra sitt opphold i henholdsvis London og New York:

Tove Dickman Haugvaldstad

«Jag fick ett stipendium från Kristian Gerhard Jebsen og Jantzens fond 2013, vilket innebar att jag fick möjlighet att göra praktik på shipping- och transportavdelningen hos Holman Fenwick Willan LLP i sex månader. Jag arbetade som trainee solicitor och deltog även under domstols- och skiljedomstolsförfaranden. Min praktik var en mycket värdefull erfarenhet, inte enbart genom ökad kunskap om engelsk rätt, utan också för större inblick i det dagliga livet som engelsk advokat.»

Lilly Kathrin Relling

«Mitt opphold i Holland & Knight LLP har gitt meg nye kolleger i New York, og en unik innsikt i hvordan man arbeider i et stort New York-firma. Holland & Knight LLP er et av de tyngste fagmiljøene innenfor shipping og sjørett i USA, og jeg er privilegert som har fått tilbringe ett år der. Oppholdet har uten tvil tilført meg faglig kompetanse og erfaring som jeg ikke hadde fått uten stipendet fra Kristian Gerhard Jebsen og Jantzens Fond.»

Skriftlig søknad med CV, dokumentasjon av studier og arbeid samt med informasjon om hva stipendet ønskes benyttet til, sendes til:

Nordisk Skibsrederforening
post@nordisk.no eller til P.O. Box 3033 Elisenberg, N-0207 Oslo
att.: Mats Sæther

Tlf.: +47 22 13 56 00

Søknadsfrist: 31. januar 2016

Innhold

6 Gjenopptakelse

12 Siden sist

14 Miljøkamp

18 Ungdomsstraff

23 Prejudikatspillet

24 ESA-gransking

26 Gatejurist Arendal

28 Jusshuset

30 Etterutdanning

32 Dyrts rettsvern

38 Kildevern

42 Rizwana Hasan

44 Arbeidslivet

47 Juss-Buss kommenterer

48 Doktorgrader

49 Curt A. Lier mener

50 Meninger

62 Stilling ledig

66 Nytt om navn

6

Kritiske

Privatetterforskere kritiserer Gjenopptakelseskommisjonen.

14

Miljøkamp

Jus kan bli et viktig våpen i miljøkamp.

26

Jubler

Mirell Kirchner får støtte til gatejus i Arendal.

30

Kompetanse

Sverre Bromander mener kompetansepåfyll må få langt større oppmerksomhet.

32

Dyrevern

Dyrevernere er spent foran høyesterettsavgjørelse.

Det er når terrorfrykten er størst, det er viktigst å motstå fristelsen til å selge våre liberale verdier for litt større trygghet

Curt A. Lier, side 49

www.juristkontakt.no

INNYDRAKT

**Intropris
til nye og
gamle kunder
ut året!**

**Ved annonsering
på vårt jobbmarked
når du flest jurister!**

Bestill netteksponering av din neste stillingsannonse nå!

kr 5 000,- + mva. ut 2015

Prisen inkluderer

- nyhetsbrev hver 14. dag til ca. 20 000 medlemmer
- eksponering på www.juristkontakt.no og www.juristforbundet.no

PS! Ved annonsering i papirutgaven av Juristkontakt er netteksponeringen alltid inkludert i prisen.

**JURIST
FORBUNDET**

TA KONTAKT I DAG

Per-Olav Leth – 07 Media
Mobil: +47 918 16 012
e-post: perolav@07.no

Redaktør

Ole-Martin Gangnes
omg@jus.no

Journalist

Tore Letvik
tl@jus.no

Annonsesjef

Per-Olav Leth
07 Media
perolav@07.no
Tlf.: +47 918 16 012

Design/layout

Inge Martinsen
07 Media
inge.martinsen@07.no

Abonnement

Kr 500,- pr. år (9 utgivelser)

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere eller forkorte innlegg.

Forsidefoto:

Ole-Martin Gangnes

Teknisk produksjon:

07 Media – 07.no

Innsendt stoff til neste nummer må være redaksjonen i hende innen 11. januar 2016.

Redaksjonen avsluttet

1. desember 2015.

Tips redaksjonen

omg@jus.no
mob. 48 24 83 52

For annonser

perolav@07.no
tlf.: 91 81 60 12

Ved adresseendring

Medlemmer: juristforbundet.no
Andre: medlemsarkiv@jus.no

Juristkontakt arbeider etter redaktørplakaten og er en del av

Utgiver: JURISTFORBUNDET

Kompetansepåfyll

Arbeidsgiversiden i staten ligger gjerne håpløst langt etter når det gjelder kompetanse- og kunnskapsforvaltning av høyere utdanningsgrupper, sier leder av Juristforbundet-Stat og Politijuristene, Sverre Bromander i denne utgaven. Han har merket seg Juristkontakts sak om at Politihøgskolen tidligere i år måtte avlyse et videreutdanningskurs for politiadvokater på grunn av for få søkere, og mener dette peker på et større problem: Det handler om forståelsen av investering i kvalitet og effektivitet fra arbeidsgivers side. Og selv om Politijuristene ønsker obligatorisk etterutdanning for påtalemyndigheten, peker han på at politiet ligger forholdsvis langt fremme på dette området sammenliknet med andre virksomheter i offentlig sektor. Kompetansepåfyll trenger langt større oppmerksomhet generelt – og det er en sentral del av en leders ansvar.

Etter- og videreutdanning er viktig for norske jurister. Det slås fast i medlemsundersøkelser foretatt av Juristforbundet, der faglig oppdatering kommer høyt opp blant medlemsfordeler, ikke minst gjennom Juristenes Utdanningssenter (JUS). JUS-direktør Torbjørn Buer forteller at det er stor forskjell på hvilken måte og i hvilken grad arbeidsgivere prioriterer kompetanseutvikling for sine ansatte, men at etter- og videreutdanning er en viktig sak for mange jurister. Ikke bare for å holde seg oppdatert, men også for å være i utvikling og holde seg attraktiv på arbeidsmarkedet. Det siste er viktig i en tid der jurister må være åpne for å tenke nytt på arbeidsmarkedet. Juridisk kompetanse etterspørres i stadig flere sammenhenger, men flere enn tidligere vil nok måtte orientere seg mot andre jusområder i løpet av karrieren. Det er ikke bare olje- og byggebransjen som sliter etter omstillingen av norsk økonomi.

Men det handler først og fremst om å være oppdatert innen det feltet man arbeider nå. Videreutdanningskurset på Politihøgskolen ble avlyst i en tid der politiets påtalejurister opplever en stadig mer krevende hverdag, som krever oppdatering om for eksempel nye kriminalitetsformer eller viktig informasjon om vitnepsykologi, etterforskning og avhørsmetoder. Sverre Bromander minner om at jus er ferskvare; selv om det kan vedlikeholdes godt gjennom arbeidet man utfører i hverdagen, er det også behov for faglige oppdateringer med jevne mellomrom. Det er vel så viktig å oppdatere og opprettholde kompetansen hos de høyest utdannende som hos andre, sier Sverre Bromander. Lederen for Juristforbundet-Stat mener forvaltning av kunnskap og kompetanse er en av de store utfordringene man står overfor i offentlig sektor.

Takk til dere

Dette er årets siste utgave av Juristkontakt og vi vil takke både leserne og alle bidragsyterne våre. Takk for kronikker, meninger, fagartikler, utspill og historier fra juristhverdagen. Neste utgave kommer i slutten av januar. Les oss også på juristkontakt.no

Vi ønsker dere en riktig god jul og et godt nytt år!

Ole-Martin Gangnes
redaktør
omg@jus.no

**Krass kritikk av
Kommisjonen for
gjenopptakelse av
straffesaker**

// Umulig å få
gjenopptatt saker
som burde vært
prøvd på nytt

– Gjenopptakelseskommisjonen avviser saker som åpenbart skulle vært gjenopptatt. Dette sier Tore Per Bakken (t.v.) og John Chr. Grøttum, to av landets mest erfarne privatetterforskere. De har flere tiårs yrkeserfaring bak seg som politietterforskere. Nå roper de et varsku om at kommisjonen som skal hindre justismord gjør mangelfulle undersøkelser og at terskelen for å få gjenopptatt pådømte straffesaker er for høy.

Tekst: Tore Letvik

– Situasjonen fremstår nå så håpløst at vi som privatetterforskere vurderer å avstå fra å ta slike oppdrag for klienter da det oppleves som fullstendig meningsløst å prøve å få en sak gjenåpnet. Det å forlede en person til en slik prosess vil nærmest være å bidra til økonomisk bedrageri da saker ikke blir gjenopptatt uansett hvor sterke bevis vi fremlegger som taler for personers uskyld, sier privatetterforskerne John Chr. Grøttum og Tore Per Bakken til Juristkontakt.

Med til sammen 30 års fartstid i Kripos bak seg er Grøttum og Bakken å regne blant landets mest erfarne eksperter innen taktisk og teknisk etterforskning. De to tidligere politimennene jobber i dag som privatetterforskere og er henholdsvis leder og nestleder i Norsk Forening for etterforskning og Sikkerhet, (NFES) som er en interesseorganisasjon for personer eller foretak som utfører etterforskning, utredning, rådgivning og sikkerhetstjenester. NFES jobber blant annet for å få myndighetene til å innføre krav til autorisasjon av etterforskere i Norge.

De slår nå i bordet for personer som hevder seg uskyldig dømt.

– Vårt inntrykk er at det er helt lukkede dører når man som privatetterforsker legger frem en begjæring om gjenopptakelse for kommisjonen. Det er ikke mulig å nå fram uansett hva slags bevis man finner og presenterer, sier de to som hevder de møter holdninger hos Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker, som hindrer deres klienter på veien mot en gjenopptakelse.

– Det er særlig to forhold vi er opptatt av. For det første blir vi ikke tatt på alvor når vi henvender oss som privatetterforskere. Når vi lager rapporter i etterkant av rekonstruksjoner, undersøkelser og vitnesamtaler blir vi nærmest avvist som noen amatører som holder på med spekulasjoner og oppkonstruerte påstander. Etter å ha opparbeidet troverdighet gjennom et langt liv som etterforskere i politiet

hvor vi har bestrebet oss på å finne sannheten i kriminalsaker er det følelsesmessig svært vanskelig å bli møtt med en slik holdning fra Gjenopptakelseskommisjonen, sier Grøttum som peker på at det må være de nye bevisene kommisjonen må være opptatt av, ikke om bevisene er fremskaffet av ansatte i politiet eller av privatetterforskere.

// Uansett hva som legges fram av opplysninger avvises dette som ikke nye opplysninger

– Det er selvfølgelig ikke slik at man mister sitt forhold til å alltid søke den objektive sannhet i det øyeblikk man går over fra å være politiansatt til å drive privat praksis. Vi er i og for seg betalt av en klient, men det er ikke det samme som å si at vi mister all objektivitet. Når det kommer en ny klient til meg ser jeg vedkommende inn i øynene og spør: "Har du gjort det du er dømt for? Hvis du er skyldig, så har du ikke noe her å gjøre. Det vil være fullstendig meningsløst og bortkastet om du og kanskje din familie bruker store pengesummer på å fremskaffe bevis for din uskyld dersom du er skyldig". Vi er ikke interesserte i å drive etterforskning i saker hvor det ikke er noe å hente, sier Grøttum.

– Det har ingen hensikt å jobbe med en sak som er en ren vendettasak. Jeg vil ikke miste ære og troverdighet ved å kjempe for frifinnelse i en sak hvor klienten har begått det han eller hun er dømt for. Til det har jeg for mye annet å holde på med. Vi har avvist sak på sak i de tilfeller hvor vi ser at det ikke er noen vits i å prøve, sier Bakken.

Endret virkelighet

Tore Per Bakken, med 20 år som kriminaltekniker i Kripos og totalt 35 års

"fartstid" i politiet, sier han blir møtt med en helt annen holdning når han legger fram etterforskningsmateriale som privatetterforsker, sammenlignet med da han var Kripos-ansatt.

– Når man jobber 35 år i politiet så har man nedlagt arbeide for å finne sannheten og etterstrebet å få en viss troverdighet i politi- og rettsvesen. Uten tillit og troverdighet ville man ikke vært i yrket. Når man da går av med pensjon, og har lyst til å fortsatt drive med utredningsarbeid eller etterforskning, så er det jo ikke i konkurranse med politiet, men som et supplement til politiet, sier Bakken, som peker på ressursmangelen i politiet og et udekket behov for å få forhold etterforsket.

– Det er jo et gap mellom de ressursene politiet har og hva samfunnet forventer at politiet skal kunne løse. Når politiets ressurser ikke strekker til, og forhold ikke blir etterforsket, oppstår et behov for utredning eller etterforskning som kan dekkes av privatetterforskere. Her er det en helt adekvat tilnærming, men vi står ikke på hodet for å få oppdrag – det er samfunnet, og personer som ber om at ting blir utredet. Da er det en ganske spesiell opplevelse å registrere at vannfaste utredninger jeg gjør, som ville blitt tatt på alvor hvis jeg hadde skrevet det samme som politimann, ikke blir behandlet seriøst når jeg gjør det samme arbeidet som politipensjonist og privatetterforsker. Da blir man altså ikke trodd, men materialet blir stemplet som at det ikke er noe nytt, og bare noe tull. Hadde rapporten vært i politiets regi, så ville det ikke blitt behandlet slik, sier Bakken.

Som leder og nestleder av NFES har Grøttum og Bakken også sett at andre medlemmer av etterforskerorganisasjonen har opplevd det samme.

– Medlemmene i NFES er i det vesentlige tidligere polititjenestemenn. En rekke av våre medlemmer blir engasjert i såkalte gjenåpningssaker – av personer som mener seg uriktig dømt. Personlig har jeg hatt og har

Som en av landets fremste kriminalteknikere ble Tore Per Bakken blant annet sendt på oppdrag til Thailand for å identifisere omkomne etter tsunamikatastrofen i 2004. Her sammen med professor Torleiv Rognum. (Foto: Dag W. Grundseth / Aftenposten)

flere slike saker. Det har vært en skremmende opplevelse å erfare hvordan Gjenopptakelseskommisjonen behandler våre begjæringer om gjenåpning. Uansett hva som legges fram av opplysninger, blant annet bevis gjennom rekonstruksjon som tidligere ikke er gjennomført, avvises dette som ikke nye opplysninger, sier Grøttum som mener det er forhold som burde rettes på i gjenopptakelseskommisjonens oppfølging av gjenopptakelsesbegjæringer.

– Arbeide som utføres av kommisjonens utredere er av varierende kvalitet. Kommisjonen har en selvstendig utredningsplikt i sakene, men innsatsen er ikke alltid like stor. Etter NFES mening er kommisjonens gjennomgående, nærmest kategoriske, avvísninger blitt et problem som bør bringes opp i dagen, sier Grøttum.

Han viser også til en evaluering av Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker som ble gjort i 2012.

– Der pekte arbeidsgruppen blant annet på en skjevhet i kommisjonens utrederkorps, som består av ni personer. Bare to av utrederne har politifaglig bakgrunn. De øvrige syv er jurister. Da arbeidsgruppen la fram sin rapport i 2012 anbefalte den å øke andelen utredere med politifaglig bakgrunn,

men tre år etter er det fortsatt ikke foretatt noen endringer, sier Grøttum.

– På meg virker det som om kommisjonen drukner i saker, og at den har problemer med å klare å skille den saken som faktisk kanskje er et justismord fra den saken som åpenbart ikke er det, sier Bakken.

Ga anbefalinger

"Arbeidsgruppen for etterkontroll av Gjenopptakelseskommisjonen" ble oppnevnt 7. desember 2010 og fikk i mandat å vurdere hvordan Gjenopptakelseskommisjonen fungerer. Arbeidsgruppen, som ble ledet av jusprofessor Ulf Stridbeck, la fram sin rapport 15. juni 2012, og hadde som hovedkonklusjon at kommisjonen fyller sin funksjon.

"Gjenopptakelseskommisjonens forutsetninger for å treffe innholdsmessig gode avgjørelser var et sentralt premiss ved opprettelsen av kommisjonen. Arbeidsgruppen er av den oppfatning at kommisjonen samlet sett har gode forutsetninger for å avgjøre gjenåpningsbegjæringer," heter det i rapporten. Det heter videre:

"Arbeidsgruppens hovedinntrykk er at kommisjonsordningen langt på vei har innfridd de forventninger som lå til grunn for reformen. Det synes også å

være oppfatningen blant et flertall av de aktører arbeidsgruppen har snakket med, at de har en større tillit til kommisjonens behandling av spørsmålet enn etter den gamle ordning da domstolene avgjorde gjenåpning. Ingen har gitt uttrykk for at de ønsker den tidligere ordningen tilbake", skrev arbeidsgruppen.

Arbeidsgruppen pekte i sin rapport i 2012 imidlertid på flere konkrete forhold som burde forbedres. I tillegg til forslag om endringer i straffeprosessloven på enkelte områder hadde arbeidsgruppen en liste på 18 anbefalte forbedringspunkter for Gjenopptakelseskommisjonen. Punkt 14 lyder slik:

"Det bør tilsettes flere med politifaglig bakgrunn i utrederkorpsen. Fortrinnsvis med kompetanse innenfor prosjektstyring og analyse."

I sin gjennomgang av Gjenopptakelseskommisjonen fant arbeidsgruppen at sammensetningen av kommisjonens utrederkorps, som undersøker nye bevis og avhører tiltalte, fornærmede og vitner, har endret seg siden kommisjonens begynnelse. I dag er syv av ni utredere jurister, mens to har politifaglig bakgrunn.

"Utrederstaben består med andre ord av to faggrupper eller profesjoner. Ved ►

oppstart, i 2004, hadde sekretariatet én juridisk utreder og tre utredere med politifaglig bakgrunn. Gradvis har imidlertid gruppen av juridiske utredere vokst i forhold til den politifaglige gruppen, og er i dag vel tre ganger så stor", skriver arbeidsgruppen som fant at avhør nå i større grad gjøres av jurister.

"Beskrivelsen av arbeidsfordelingen i det som kalles kommisjonens «pionerperiode», er imidlertid noe annerledes. Da utførte alle langt på vei de samme oppgavene, på grunn av at de var så få ansatte i sekretariatet. Man arbeidet dessuten to og to sammen; en jurist og en med politifaglig bakgrunn. Arbeidsfordelingen mellom jurister og politifaglige utredere var med andre ord ikke like åpenbar og klar som den synes å være i dag. Men det var også det som beskrives som en viss profesjonskamp mellom de to gruppene, særlig angående hvem som hadde kompetanse til å foreta avhør. Dagens arbeidsform beskrives som langt mer spesialisert og arbeidsfordelingen større, samtidig som det synes som om juristene gradvis har beveget seg inn på ett domene som vanligvis oppfattes å tilhøre det politifaglige domenet; avhøret. Flere av juristene forteller at de foretar vitneavhør. Selv om hovedregelen i sekretariatet er at det fordres politifaglig bakgrunn for å gjennomføre avhør, synes altså holdningen å være at dette er noe også juristene kan gjøre, så fremt de føler seg kompetente og komfortable med det", skriver arbeidsgruppen som gjennomførte en rekke intervjuer av de som er involvert i kommisjonens arbeid.

Tilregnelighetssaker

"Slik det fremkommer av intervjuene synes utviklingen mot en juridisk dominans å være både plausibel og naturlig. Arbeidsgruppen ser at de mange tilregnelighetssakene gjør at det ofte ikke er nødvendig å trekke på den politifaglige kompetansen. Arbeidsgruppen vil likevel reise spørsmålet om den juridiske logikken ikke kan være til hinder for å utnytte den politifaglige kompetansen bedre, for eksempel ved at de involveres tidligere i gjenopningsprosessen; allerede i domfelte-

samtalene og i vurderingen av om det bør foretas ytterligere etterforskingsskritt. Den politifaglige etterforskningen er basert på en langt mer operativ og gravende logikk enn den juridiske. Det gjør at personer med politifaglig utdanning og erfaring kan se andre forhold som relevante enn det juristene gjør. For kommisjonens del handler det om å se muligheter for å finne frem til nye bevis innenfor rammen av dens mandat, og ikke bare rettslig vurdere om nye bevis er kommet til. Større vektlegging av den politifaglige kompetanse vil trolig føre til at denne gruppen utredere får mer å gjøre. Arbeidsgruppen foreslår derfor at det tilsettes flere utredere med politifaglig bakgrunn", heter det i rapporten.

// Etter kommisjonens vurdering er utrederkorpset i dag riktig dimensjonert

Etter at arbeidsgruppens rapport var fremlagt ble den sendt ut på høring med høringsfrist 1. februar 2013. Privatetterforskerens interesseorganisasjon NFES var blant høringsinstansene og understreket i sin høringsuttalelse betydningen av politifaglig kompetanse i Gjenopptakelseskommisjonens utrederkorps.

Gjenopptakelseskommisjonen avviste i sin høringsuttalelse forslaget fra arbeidsgruppen om behovet for styrket politifaglig kompetanse blant utrederne.

"Etter kommisjonens vurdering er utrederkorpset i dag riktig dimensjonert og fordelingen mellom politifaglige og juridiske utredere er hensiktsmessig ut fra begjæringenes innhold og hvilke utredningsskritt som påberopes og/eller anses nødvendige. Kommisjonens utgangspunkt er at den skal sørge for at "saken er så godt opplyst som mulig før den avgjør begjæringen om gjenåpning" (straffeprosessloven §

398 første ledd), og at den oppfyller dette kravet med de ressursene den har i dag. Terskelen for iverksetting av utredning er ikke høy. Arbeidsgruppens forslag om en økning i antall politiutredere oppfattes å henge sammen med forslagene om endringer i kommisjonens arbeidsmåte. Kommisjonen vil imidlertid bemerke at en økning i antall politiutredere på bekostning av juridiske utredere ville medføre lengre saksbehandlingstid og økte restanser", skriver Gjenopptakelseskommisjonens leder Helen Sæter i kommisjonens høringssvar til arbeidsgruppens rapport og forslag til å øke antall utredere med politifaglig bakgrunn.

Departementets svar

På Justisdepartementets hjemmeside skrev departementet at det skulle ta stilling til oppfølging av arbeidet etter høringsrunden. Det finnes i dag ingen informasjon på departementets hjemmeside om hvordan departementet har fulgt opp evalueringen og forslagene, snart tre år etter høringsfristens utløp. Juristkontakt stilte derfor Justisdepartementet spørsmål om sakens status i dag, og fikk følgende til svar på epost:

"Som du er kjent med foreligger det en rapport fra en arbeidsgruppe for etterkontroll av Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker (GK). Arbeidsgruppens hovedkonklusjon er at reformen var egnet til å styrke tilliten til behandlingen av gjenåpningsspørsmålet, og at kommisjonens utredningsplikt særlig har styrket forutsetningen for bedre avgjørelser. Arbeidsgruppen fremholder tre områder der det kan vurderes endringer:

- 1) Forslag til endringer i straffeprosessloven
- 2) Råd og anbefalinger til GK
- 3) Råd og anbefalinger til Justis- og beredskapsdepartementet

Når det gjelder forslag til endringer i straffeprosessloven viser vi til at det er nedsatt et utvalg som skal se på hele straffeprosessloven. Straffeprosessutvalget kommer ikke til å gjøre særskilte vurderinger av GK-etterkontrollen, men benyt-

ter denne og høringsuttalelsene sammen med øvrige kilder i utarbeidelsen av sin rapport og forslaget til ny straffeprosesslov. Utvalget skal avgi sin utredning innen 1. november 2016.

Utvalgets råd og anbefalinger til Kommisjonen er formidlet i virksomhetsdialogen med Kommisjonen. Kommisjonen, som et fritt og uavhengig organ, må selv vurdere oppfølgingen av disse.

Arbeidsgruppen foreslår at rekrutteringen av medlemmer skjer gjennom offentlig utlysning. I 2015 ble rekruttering til Den rettsmedisinske kommisjon gjennomført ved offentlig utlysning. Med bakgrunn i erfaringer fra denne prosessen vil departementet kunne vurdere om det er hensiktsmessig med en lignende ordning for andre kommisjoner og utvalg.

– Bør ikke kategorisk avvises

I sin rapport vurderte arbeidsgruppen også kommisjonens muligheter for å ta i bruk privatetterforskere ved behov. Arbeidsgruppen la til grunn at kommisjonen, ut fra salerforskriften og fra departementets kommentar til bestemmelsen, har muligheter til å dekke utgifter for arbeid utført av private etterforskere.

"Inntrykket er imidlertid at kommisjonen fører en restriktiv praksis når det gjelder utgifter til dekning av private etterforskere. Det er uttalelser i forarbeider som peker på at kommisjonens utredningsplikt skal fylle behovet for de undersøkelser som må gjøres. Kommisjonens restriktive praksis med å dekke slike utgifter må ses på denne bakgrunn, og fremstår slik sett som forsvarlig. Likevel er det arbeidsgruppens oppfatning at privat etterforskning ikke kategorisk bør avvises. Arbeidsgruppen viser til at flere av de mest omtalte gjenåpningssakene er gjenåpnet nettopp på bakgrunn av innsats fra privatetterforskere, som slik sett har bidratt positivt til utredningen. Utredningsplikten er særlig viktig der domfelte ikke er representert ved advokat: Domfelte vil selv ofte mangle forutsetningene for en god gjenåpningsbegjæring, med den konsekvens at begjæringen vil kunne fremstå som dårlig fundert. Disse

Tore Per Bakken

sakene representerer en utfordring for kommisjonen", heter det i arbeidsgruppens rapport.

Avviste gjenopptakelse

Lederen og nestlederen i NFES velger å gå åpent ut med kritikk av Gjenopptakelseskommisjonen og viser til sin erfaring med avslåtte begjæringer.

– En av sakene vi har gående er hvor en mann ble dømt til seksuelt misbruk av en mindreårig. Vår rekonstruksjon viser at det mannen er dømt for er fysisk umulig. Mannen veier 180 kilo og er dømt for å hatt seksuell omgang med en mindreårig gutt i førersetet. Vi gjennomførte en rekonstruksjon med domfelte og en figurant – en mindreårig gutt – alt gjort etter læreboka og fremla dette for kommisjonen. Påtalemyndigheten ble, som riktig er, involvert og bedt om et tilsvarende svar. Tilsvaret er at rekonstruksjonen ikke har noen verdi, og at han var slankere på tidspunktet de påståtte handlingene ble begått. Men uten at det blir ført noen bevis for at han rent faktisk var slankere, sier Grøttum.

Forsvareren engasjerte også to sakkyndige, en lege og en psykolog. Doktor Haakon Aars ved Institutt for klinisk sexologi og terapi skriver følgende i sin rapport:

«Rent fysisk er det nær sagt umulig for pasienten med sin store korpus (180-190 kilo) å skulle ha klart å gjennomføre seksuelt overgrep i (...) forsetet av en bil». Konklusjonen ble

John Chr. Grøttum

støttet av psykolog Thore Langfeldt som også undersøkte domfelte, og mener det ikke er mulig for mannen å gjennomføre overgrepet av en gutt i førersetet på en slik måte som er beskrevet.

I tillegg til å ha forgrepet seg på fornærmede i førersetet er mannen blant annet også dømt for å ha gjennomført et seksuelt overgrep på gutten sittende på en traktor.

– Vi har også undersøkt dette og funnet at den påståtte handlingen var umulig å gjennomføre for den domfelte, på grunn av hans tyngde og fysiske størrelse. Men vi blir ikke hørt, til tross for at det ikke ble lagt fram ett eneste teknisk bevis under rettssakene mot mannen. Det er kun fornærmedes påstand som er lagt til grunn. Når vi gjennomfører så grundige tekniske undersøkelser og finner det at mannen åpenbart ikke kan ha utført de handlingene som står omtalt i dommen, og på tross av dette opplever å kun bli avvist av kommisjonen – da mener vi det er vår plikt å gå ut i offentligheten med vår bekymring over Gjenopptakelseskommisjonens praksis, sier Tore Per Bakken og John Chr. Grøttum.

Juristkontakt har bedt Gjenopptakelseskommisjonen om en kommentar til kritikken fra NFES og Bakken og Grøttum. Kommisjonen sier de ikke vil kommentere dette nå, men at de vurderer en kommentar i neste utgave av Juristkontakt.

Ni av ti nye politimestre er jurister

Norges nye politimestere ble utnevnt i statsråd 27. november.

Politimester *Hans Sverre Sjøvold* fortsetter som politimester i Oslo politidistrikt og politimester *Ole B. Sæverud* fortsetter som politimester i Troms politidistrikt. Dette er de ti nyutnevnte politimesterne:

Ellen Katrine Hætta er cand. jur., og har siden 2011 vært politimester i Øst-Finnmark politidistrikt. Hun har tidligere arbeidserfaring som bl.a. politiadvokat og politiinspektør i Øst-Finnmark politidistrikt og som statsadvokat ved Troms- og Finnmark statsadvokatembeter.

Tone Elisabeth Vangen er cand. jur., og kommer fra stilling som fylkesutdannings-sjef i Nordland fylkeskommune. Hun har vært dommerfullmektig ved Senja sorenskriverembete og har arbeidet i politiet bl.a. som politiinspektør. Fra 2005 til 2012 var hun politimester i Salten politidistrikt.

Nils Kristian Moe er cand. jur. i tillegg til at han har Politiskolen og studier i ledelse. Moe har siden 2008 vært politimester i Sør-Trøndelag politidistrikt. Han har tidligere bl.a. vært regiondirektør i Tollregion Midt-Norge, rådmann i Skaun kommune og kontorsjef i Garantikassen for fiskere.

Ingar Olav Bøen er cand. jur. i tillegg til at han har Politiskolen. Bøen har vært konstituert som politimester i Sunnmøre politidistrikt siden september 2014. Bøen har tidligere bl.a. vært politiinspektør i Sunnmøre politidistrikt, statsadvokat i Møre og Romsdal/Sogn og Fjordane statsadvokatembeter, dommerfullmektig i Ålesund byrett og konsulent ved Møre og Romsdal fylkesskattekontor.

Johan Brekke er cand. jur. i tillegg til at han har Politiskolen og Master of management-grad fra Handelshøyskolen BI. Brekke har vært konstituert som politimester i Søndre Buskerud siden april 2013. Før det var han politimester i Sogn og Fjordane fra 2007. Brekke har vært assisterende sjef ved Politihøgskolen, dommerfullmektig ved Karmsund sorenskriverembete og har hatt diverse stillinger i politiet, bl.a. som politiinspektør.

Kaare Kjølberg Songstad er cand. jur., og er i tillegg uteksaminert fra Norges Handelshøyskole. Songstad kommer fra stilling som avdelingsdirektør i Politidirektoratet. Fra 2007 til 2013 var han politimester i Haugaland og Sunnhordland politidistrikt. Songstad har bl.a. vært avdelingssjef ved Bergen likningskontor, politiinspektør både i Hordaland og Vest-Finnmark politidistrikt og konstituert politimester i Vest-Finnmark.

Jon Steven Hasseldal har en MPA (Master of Public Administration) fra Copenhagen Business School i tillegg til at han har Politiskolen. Hasseldal har vært konstituert som politimester i Østfold politidistrikt siden august 2014. Før det var han politimester i Sunnmøre politidis-

trikt fra 2011. Hasseldal har bl.a. arbeidet som politistasjonssjef ved Agder politidistrikt, distriktsleder ved Utrykningspolitiet i Agder og Rogaland, lensmann i Froland og plan- og beredskapsplanlegger ved Agder politidistrikt. Han har også vært rådgiver/observatør for UNMIK i Kosovo.

Christine Fossen (bildet) er cand. jur. Fossen har vært konstituert som politimester i Vestfold politidistrikt siden desember 2014. Fra 2002 var hun politimester i Søndre Buskerud frem til hun i mars 2013 gikk inn i en stilling som Head of Mission, TIPH (Hebron). Hun har vært politiinspektør i både Oslo og Vadsø politidistrikt. I Vadsø arbeidet hun også som politimester i 1,5 år. Hun har også vært saksbehandler ved Drammen overformynderi/Drammen kommunale pensjonskasse et par år.

Hans Vik er cand. jur. i tillegg til at han har Politiskolen. Han har vært politimester i Rogaland politidistrikt siden januar 2011. Før det var han visepolitimester samme sted fra 2009. Vik har hatt ulike stillinger i politiet, bl.a. som politiinspektør, politiadvokat, politibetjent og etterforsker. Fra 1991-95 arbeidet han i Utrykningspolitiet.

Kirsten Marie Lindeberg er cand. jur. Lindeberg har vært politimester i Agder siden 2008. Før det var hun distriktsjef i Statens veivesen, Region sør. Hun har ellers arbeidet som juridisk rådgiver i Kristiansand kommune, kontorsjef i Grimstad kommune og administrasjonssjef i Statens veivesen i Aust-Agder. Hun har også arbeidet et år som advokatfullmektig og vært konsulent i Skatte- og direktoratet.

Digital sårbarhetsrapport lagt fram

Svokter Telenors kjernenett, får det alvorlige konsekvenser for de aller fleste samfunnsområder i Norge. Det er ett av funnene i sårbarhetsutvalgets utredning. – Den totale summen av samfunnsverdier dette nettet bærer, er uakseptabelt høy. Utvalget anbefaler at minst én aktør til har et landsdekkende kjernenett på samme nivå som

Telenors, sier utvalgets leder, Olav Lysne. Utvalget går også imot regulering eller forbud av kryptering.

– Det er rimelig å tro at begrensninger på lovlig bruk av kryptografi vil ramme norske borgere, virksomheter og myndigheter. Slike begrensninger vil imidlertid ikke i vesentlig grad hindre uørlige aktørers bruk av kryptografi og dermed heller ikke løse politiets og etterretningstjenestenes problem, sier Lysne, ifølge Justisdepartementets nettsted.

ser tilbake

Ingen tvangssammenslåing av domstoler

Stortingsflertallet stanser sammenslåingen av domstoler. Det er klart etter at Høyre, Frp, Venstre og KrF har levert en felles merknad i Stortingets justiskomité, melder Bergens Tidende.

– Det har vært en lang prosess. Ønsket fra Domstolsadministrasjonen har vært å gjøre en del endringer. Vi sier nå at vi stopper det arbeidet og rykker tilbake til start, sier Ulf Lerstein (Frp) til avisen.

I Bergen har ledelsene ved Bergen og Nordhordland tingretter ønsket en sammenslåing. Det får de lov til. To andre tingretter, Kongsvinger og Modum, Eiker og Sigdal tingrett, får felles ledelse, men blir formelt opprettholdt som to enheter. Andre skal få lov til å slå seg sammen, men ikke tvinges, ifølge Lerstein, skriver BT.

I 2001 bestemte Stortinget at antall tingretter i Norge skulle reduseres fra 92 til 66. Og utviklingen har gått i samme retning. Domstolsadministrasjonen har tidligere uttalt at antall tingretter bør reduseres ned mot 30 over noe tid. En liste over forslag til hvilke domstoler som burde slås sammen ble lagt ut på Domstolsadministrasjonens hjemmeside i november. Der var hele 31 tingretter inkludert i ulike sammenslåingsalternativ.

Domstolsadministrasjonen har pekt på at den økonomiske situasjonen for domstolene har blitt strammere de siste årene, med et press fra bevilgende myndigheter om mer effektiv ressursutnyttelse. I tillegg har de fremhevet faglige argumenter, der lengre og mer krevende saker gjør at de minste domstolene er blitt mer sårbare.

Frp har tidligere vært for flere sammenslåinger. Senterpartiet har vært skeptiske. Det har også Høyre og Arbeiderpartiet vært, skriver BT.

Ulf Lerstein sier at behovet for ro i domstolssystemet var utslagsgivende.

– Det er blitt skapt mye usikkerhet lokalt, og vi ønsker nå ro. Denne saken har versert lenge, sier han til BT.

Satte hengselås på kjøleskapet

Et bofellesskap i Åsane monterte hengselås på kjøleskapet for å hindre psykisk utviklingshemmede tilgang til maten. Nå får Bergen kommune kritikk av fylkesmannen etter et tilsyn med bofellesskapet, skriver Bergensavisen. Det var montert

lås på både kjøleskap og kjøkkenskap, uten at kommunen har fattet vedtak om dette. Målet med tilsynet var å sjekke at personer med psykisk utviklingshemming ikke blir utsatt for ulovlig tvang.

40 år siden

"Vi har gang på gang påpekt at de økende student- og kandidatkuill vil bringe juristene opp i store problemer på arbeidsmarkedet om få år."

(Juristforbundet advarer mot store studentkuill)

30 år siden

"AFs formann Harald Skuggedal la i sin åpningstale på AFs representantskapsmøte i november ikke skjul på at AF er rustet til tennene foran vårens oppgjør."

(Det kan bli AF-streik til våren)

20 år siden

"Jan Fridthjof Bernt ble den 11. oktober valgt til ny rektor ved Universitetet i Bergen. Noen av Bernts hjertesaker er å prøve å holde universitetet så åpent som mulig samt å styrke kvinneandelen blant stipendiater og vitenskapelig tilsatte."

(Bernt har vært tilknyttet UiB siden jusstudiets start i 1969)

10 år siden

"Hvor langt inn i rettssalen skal TV-kameraene slippe? Det forsøker norske dommere å finne ut av."

(Dommerforeningens prosjektgruppe om forhold til media konkluderer til våren)

We'll take
you there.

VI OVERSETTER JURIDISKE DOKUMENTER FOR JUSTISDEPARTEMENTET, OVER 100 ADVOKATKONTORER, RETTSINSTANSER OG POLITIDISTRIKT OVER HELE LANDET. VI TILBYR OGSÅ TOLKETJENESTER TIL OVER 90 SPRÅK.

Tlf: 922 46 373, E-post: translations@amesto.com, www.amesto.no

amesto[®]
Translations

Juss-Buss med miljørettsgruppe – Behovet for at jus kommer sterkt på banen i miljøspørsmål er stort

Jus blir et stadig viktigere våpen i miljøkamp, mener studentene i ny miljørettsgruppe. – Her er det et ubrukt rom og både miljøorganisasjonene og andre har behov for juridisk bistand, sier Kine Irgens og Kenneth Solberg.

Tekst og foto: Ole-Martin Gangnes

Det studentdrevne rettshjelptiltaket Juss-Buss har siden 1971 gitt rettshjelp til utsatte grupper. I arbeidet med å kartlegge udekkede rettshjelpsbehov, vurderer Juss-Buss fra tid til annen hvilke rettshjelpsbehov som finnes og hvor behovet er størst. I våres ble det tatt kontakt med ulike miljøorganisasjoner, forskere, andre studentdrevne rettshjelptiltak og praktiserende advokater. Konklusjonen var at det er svært få som arbeidet rent juridisk for å ivareta miljøet.

Fra ulike klima- og miljøorganisasjoner fikk Juss-Buss også bekreftet at det er et stort behov for rettslig bistand i saker knyttet til klima og miljø. Resultatet av funnene er at Juss-Buss nå har valgt å opprette en egen klima- og miljørettsgruppe, som skal yte bistand i miljørettslige spørsmål. Det er per i dag fem studenter som jobber i gruppa og satsningen er et prøveprosjekt som skal gå over ett år. De er allerede i gang med saker – om for eksempel tapping av vann i vassdrag eller konsekvensutredninger på miljøfeltet.

– Det dreier seg om sentrale spørsmål innen miljøretten. Ofte vil sakene handle om forvaltningsvedtak, forteller Kenneth Solberg og Kine Irgens til Juristkontakt.

Vi møter de to i Juss-Buss lokaler i Oslo. Solberg er initiativtaker og primus motor i gruppa. Hans tid i Juss-Buss går mot slutten og arbeid er i gang for å lære opp og få på plass de som skal drive gruppa videre.

– Rettshjelp har tradisjonelt dreid seg om å hjelpe enkeltindivider, men vi har sett at det er behov for å ivareta verneverdige interesser som sådan. Utfordringene for miljøet er mange, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Behovet for at jus kommer sterkt på banen i miljøspørsmål er stort. Derfor satser vi fra vår side. Det er utfordrende å starte opp med et nytt fagområde, men vi har fått god hjelp av fagfolk på universitetet, blant dem professor Ole Kristian Fauchald ved UiO, forteller han.

Gruppa samarbeider med miljøvernorganisasjoner og der er derfra saker kommer foreløpig.

– Men også enkeltpersoner kan ta kontakt, så vil vi vurdere saken. Det er et ressursspørsmål for oss. Vi håper å kunne utvide gruppa etter hvert, sier de.

– Vi har avdekket at miljøorganisasjonene har et behov for juridisk bistand. Mange har i kontakt med oss vært åpne på at de ikke har gjort en god nok juridisk jobb. Det er et ubrukt rom der. Jus er et av flere virkemidler og vi ønsker også å skape ringvirkninger. Juristene og jus kan bli viktig i miljøkamp.

// Det er stemning for å arbeide juridisk med miljøfeltet nå

De forteller om mange henvendelser og stor interesse for dette temaet blant jusstudenter. Det er et engasjement som merkes på flere måter. Blant annet er det en gruppe studenter ved universitetet kalt Concerned students, som er et tverrfaglig nettverk for studenter som er interesserte i klima- og miljøspørsmål. Nettverket bygger på tanken om at alle individer og fagdisipliner har en rolle i utformingen av et mer bærekraftig samfunn og ønsker samarbeid på tvers av studieretninger. Det er også flere som skriver masteroppgave om miljørett.

Urgenda

– Dessuten har mange merket seg Urgenda-saken i Nederland. Den opptar mange studenter, sier de.

I juni dømte en nederlandsk domstol på tingrettsnivå den nederlandske staten til å gjøre mer for å redusere utslipp av klimagasser. Saken er anket, men er viktig fordi dette er første gang en domstol har idømt et lands myndigheter til å endre klimapolitikken på

denne måten. Saken ble fremmet av miljøorganisasjonen Urgenda, på vegne av 886 nederlandske statsborgere. Urgenda argumenterte for at en global temperaturøkning på to varmegrader vil få katastrofale konsekvenser og at Nederland har en forpliktelse til å større kontroll over utslipp av klimagass. Nederland har et mål om en 17 prosents utslippsreduksjon innen 2020, men Urgenda argumenterte for at dette ikke er nok, heller ikke i forhold til det nederlandske bidraget globalt. Den nederlandske staten argumenterte for at landets klimapolitikk, sammen med internasjonale tiltak, vil redusere temperaturøkning. Dessuten at en domstol ikke kan diktere landets klimapolitikk på denne måten.

Den nederlandske domstolen viste til den nederlandske statens aktsomhetsplikt overfor borgerne og kom til at et kutt på 17 prosent ikke ville være nok ifølge klimaforskning og ekspertise. Det skal kuttes 25 prosent innen 2020, ifølge dommen som altså er anket. Regjeringen sier den vil forholde seg til kuttmålet i dommen – enn så lenge. Domstolen viser i dommen til den nederlandske grunnloven og til internasjonale konvensjoner inkludert den Europeiske menneskerettighetskonvensjonen.

112-aksjonen

Saken i Nederland er en del av en bevegelse der jus tas sterkere i bruk i miljøkamp. I en liknende sak i Storbritannia gikk organisasjonen Client Earth til sak for å få myndighetene til å revurdere om landets politikk for bedret luftkvalitet var i overensstemmelse med EUs standarder.

Og i Belgia har nesten 9000 borgere signert et felles søksmål som gjelder klima og der man ønsker at domstolen skal idømme staten strengere krav.

Også i Norge kan man se økt jus-engasjement for miljøet; bevegelsen ved navn «112 aksjonen» krever at regjeringen avlyser 23. konsesjonsrunde i Norskehavet, Barentshavet og opp til den arktiske iskanten, og viser til § 112 i Grunnloven.

De varsler et klimasøksmål mot den norske stat dersom de utlyste blokkene tildeles og støttes av lang rekke jurister.

”Grunnlovens § 112 gir oss rett til et levelig klima, og forplikter staten til tiltak som sikrer denne retten, også for våre etterkommere. Dersom regjeringen hadde utredet de nye letetillatelsene i lys av Norges klimamål og miljøutfordringene forbundet med oljeproduksjon i Arktis, ville neppe 23. konsesjonsrunde ha blitt utlyst. Allerede på dette punktet har regjeringen brutt Grunnlovens § 112 og naturmangfoldsloven kapittel II», heter det på bevegelsens nettside.

”Skal vi sikre en trygg klimafremtid i tråd med Grunnloven, trenger vi omstilling i alle sektorer og storsatsing på grønne næringer. Domstolene er bare en liten del av klimaløsningen. Men hvis staten krenker egne borgers grunnlovsfestede rettigheter, blir det nødvendig å gå til domstolene for å forsvare dem», skriver 112 aksjonen.

I en kronikk i Aftenposten fra tidligere i år, skriver blant andre advokat Pål W. Lorentzen og professor Beate Sjøfjell at:

”Domstolene er bare en liten del av løsningen – samfunnsendring er avhengig av folkelig legitimitet og press på alle områder. Men når så mye av dagens beredskap og politiske lederskap svikter, kan befolkningen også gå til domstolene. Oljeutvinning i Arktis kan innebære en statlig krenkelse av egne borgers grunnleggende rettigheter. Grunnloven gir folket legitimitet til et «konstitusjonelt opprør» når disse rettighetene brytes slik de brytes i dag.»

Rettspolitisk

Den juridiske bevegelsen og aktivismen på området gjør at tiden er inne for å satse med retts hjelp for miljøet, mener Juss-Buss.

– Det er stemning for å arbeide juridisk med miljøfeltet nå, sier Kenneth Solberg og Kine Irgens

– Nå arbeider vi med saksbehandling, men etter hvert vil vi også kunne arbeide mer rettspolitisk. Men selv om

I juni dømte en nederlandsk domstol den nederlandske staten til å gjøre mer for å redusere utslipp av klimagasser. Her er Urgenda-leder Marjan Minnesma og advokatene Koos van der Berg og Roger Cox etter dommen.

(Foto: AP Photo/Peter Dejong)

vi i dag samarbeider med organisasjoner, står vi på egen bein. Dette handler ikke om bare å uhemmet tale miljøets sak, men også om å realitetsorientere, for eksempel organisasjoner, om hvor jusen sluttet og politikken begynner.

Gruppen har ikke vært i aktivitet lenge, men sier at de har en følelse av at mange miljøspørsmål kun blir behandlet som en formalitet og at det ofte tas for lett på bestemmelsene.

– Ikke alle saker som omhandler klima og miljø gis den juridiske behandlingen som er nødvendig. Organisasjoner har sett seg nødt til å prioritere å kjøpe juridiske tjenester i noen få saker de anser som svært viktige og prinsipielle, men dette skjer sjeldent. Det blir da opp til det offentlige alene å sørge for å håndheve de verneregler miljøet er gitt. Imidlertid har vi også fått tilbakemeldinger på at disse reglene tidvis behandles rent formelt, uten noen realitetsbehandling, og at det kan forekomme dårlig juridisk arbeid.

Juss-Buss tar ikke selv saker gjennom domstolene.

– Vi stopper når vi har nådd tingretten. Men vi samarbeider med advokater som arbeider pro bono. Et problem er at det er økonomisk risikabelt å tape. Det kan være grunnlag for en sak, men man tør rett og slett ikke ta saken helt til retten.

– Miljøhensyn trumfes igjen og igjen av mer kortsiktige mål. Til og med de statlige organene opprettet for å ivareta miljøhensyn sliter tilsynelatende med å stå imot dette presset. Utgangspunktet vårt er troen på jussen som et viktig virkemiddel i miljøkampen og vi ønsker å hjelpe miljøorganisasjoner og andre engasjerte til å bedre benytte seg av de muligheter som ligger i juridiske virkemidler. Ikke som et substitutt til politiske kamper, men som et supplement til dem. Vi vil bidra til at det blir vanskeligere for beslutningstakere å sette til side klima- og miljøhensyn, sier de.

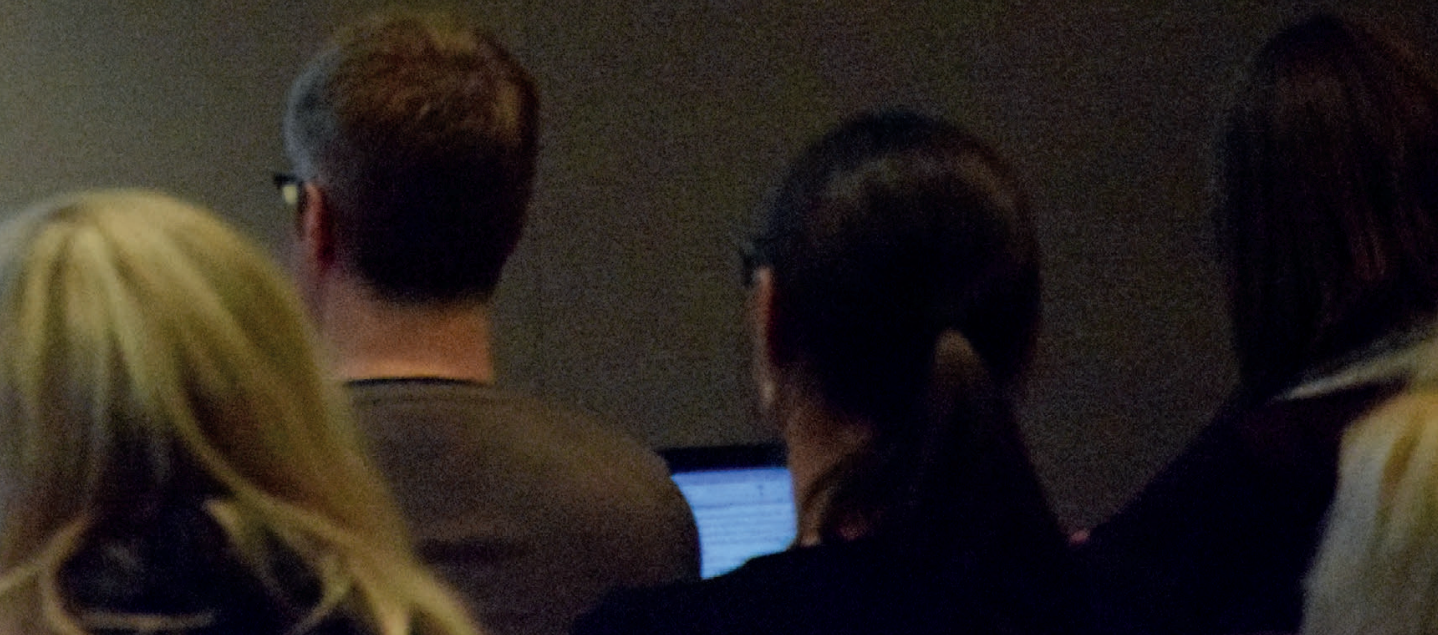

Sammenligner ungdomsstraff med gresk sagn om Sisufos

– Som å rulle stein opp på fjellet, men vi må aldri gi opp

Bruk av ungdomsstraff hindrer ikke at unge på nytt begår kriminalitet. Det viser vår erfaring så langt. Men lyspunkter finnes. Vi ser positive erfaringer hos ungdom som er idømt slik straff. Derfor må vi ha tro på at vi lykkes, sier tingrettsdommer Ben Fegran.

Tekst og foto: Tore Letvik

Tingrettsdommer Ben Fegran holdt et foredrag under en erfaringskonferanse om ungdomsstraff- og ungdomsoppfølging i Justisdepartementets regi 26. og 27. november. Den nye straffarten ble innført 1. juli i 2014, og til nå har norske domstoler brukt ungdomsstraff 46 ganger. Seks av dommene er avsagt i Kristiansand tingrett.

– Dette er et tynt erfaringsgrunnlag, og vi trenger flere dommer og mer tid for å se hvordan det går med ungdommene, sa Fegran som likevel mener man kan trekke noe erfaring så langt.

Han gikk til gresk mytologi for å gi et bilde av hvordan bruken av ungdomsstraff arter seg.

– Arbeid med barn og ungdom som handler på skråplanet, og særdeles de som er i kategorien mulige kandidater til ungdomsstraff, er i stor grad preget av et Sisyfos-syndrom. Det greske sagnet om Kong Sisyfos som ble dømt til å rulle en stein opp på et fjell: Hver gang han fikk steinen opp så rullet den ned, også måtte han begynne på nytt igjen. Dette er et møysommelig arbeid – og mange tilbakefall, hele tiden – steinen kommer til å rulle ned igjen og vi må rulle den opp igjen, sa Fegran som har erfaring med strafferettsarbeid overfor ungdom også fra sin mangeårige karriere som advokat.

Ungdomsstraff skal brukes på ungdom som ville blitt idømt ubetinget fengsel, men som kan gjennomføre en reaksjon i frihet forutsatt tett oppfølging og de som tidligere ville blitt idømt de strengeste samfunnsstraffene. Dette innebærer at straffereaksjonen er for den tyngste gruppen av unge lovbrøytende. I bestemmelsene i forarbeidene heter det: «Ved å benytte gjenopprettende prosesser og skreddersydde tiltak søker man å gi unge oppfølging og nødvendig støtte til å mestre utfordringer og derved hindre en videre lovbruddskarriere. Reaksjonene skal styrke den enkelte ungdoms ressurser og skal engasjere både privat og offentlig nettverk. Intensjonen er at tverretattlig samarbeid og samordning av tilgjenge-

lige ressurser skal effektivisere innsatsen fra det offentlige slik at man lettere vil kunne snu en ungdom som er på vei inn i en kriminell løpebane».

– Det er flotte ord. Siden det er en forholdsvis ny reaksjon har vi som domstol ganske liten erfaring i å vite hvorledes den virker i forhold til andre straffereaksjoner, sier Fegran og peker på at påtalemyndighet og domstoler for gjengangerkriminelle får dokumentert utskrift av straff og bøtere registrert under enhver hovedforhandling og der kan se hvordan andre straffereaksjoner virker.

– Når det gjelder ungdomsstraff så vet vi forholdsvis lite, så informasjon om dette fremover vil være nyttig for domstolene. Men vi har altså i Kristiansand, i den forholdsvis begrensede tiden som loven har fungert, benyttet oss av ungdomsstraff, sa Fegran som skisserte hvilke personer som blir dømt til ungdomsstraff.

// **Hvor stor er egentlig viljen til å ta et oppgjør med egen kriminalitet?**

Impulsive

– I forarbeidene står det at ungdomsstraffen vil særregnes av sterk involvering av lovbrøytende, lovbrøytende private nettverk, justissektorens ulike ledd og andre offentlige instanser som alle skal bidra til en individuelt tilpasset oppfølging, sier Fegran. Han viste også til at fornærmede skal kunne involveres etter eget ønske.

– Formålet er å gi domfelte økt forståelse av hvilke konsekvenser handlingen har medført for alle som er berørt. Samtidig skal den enkelte unge lovbrøytende sikres nødvendig hjelp og støtte. Det sentrale er å styrke den unges ressurser og vilje til å ta et oppgjør med egen kriminalitet, sa Fegran.

Han pekte på at forarbeidene viste til ”sterk involvering av lovbrøytende, og at den enkelte ungdom skal delta aktivt i den gjenopprettende prosess”.

– Det vises også til at lovbrøytende private nettverk skal involveres. Men hvor stort er egentlig det nettverket i mange av tilfellene? Det står også at bruken av ungdomsstraff skal gi domfelte økt forståelse av handlingen. Hvilken evne har den enkelte ungdom til dette og hvor stor er egentlig viljen til å ta et oppgjør med egen kriminalitet?, spurte Fegran som skisserte hva slags ungdom i alderen 15-18 år han har erfart at dette vanligvis dreier seg om:

– Det handler om en ungdom som er impulsiv. En som er lett å lede. En som er aggressiv og utagerende. En som ofte er ruset. Har psykiske problemer. En som har manglende empati, en som har belastet bakgrunn, svakt eller intet nettverk, og en som lever i nuet ut i fra tanken – lev i dag. En person med svært liten evne til å se situasjonen fremover og konsekvenser av egne handlinger. Også er det, ikke minst, et sårbart lite barn, sa Fegran som peker på at dette er de personene som skal gi sitt samtykke til å bli dømt til ungdomsstraff, noe som ofte innebærer sterke begrensninger i deres bevegelsesfrihet og muligheter til å gjøre impulsive og spontane handlinger.

Han hentet et eksempel fra sin tid som advokat, for å illustrere slike ungdommers problemer med å se konsekvenser.

– Dette er en sak som jeg selv var forsvarer i for mange år siden – en ung gutt som var tiltalt for en rekke lovbrudd hvorav ett var noe så bagatellmessig som at han hadde knust ruta i en bil og tatt en lommebok som lå der. I retten stilte jeg gutten følgende spørsmål: Hvorfor tok du den lommeboken? Da så han på meg som om jeg var ramlet ned fra månen og sa: Jammen, den lå jo der! Med en mine som mer enn tydelig viste at han tenkte hvor dum kunne jeg være som

kunne stille et sånt spørsmål, sa Fegran og fortsatte.

– Lommeboka lå der og fristet ham der og da, og da tok han den rett og slett, sa Fegran.

Ulike virkeligheter

Han fortalte også om en annen hovedforhandling som nylig ble gjennomført.

– Der var og er ungdomsstraff en aktuell straffereaksjon. Det handlet om et grovt ran og legemsbeskadigelse med kniv, og vold i det øvre sjiktet mot en offentlig tjenestemann, samt trusler, diverse vinningskriminalitet og narkotikakriminalitet. Gutten fylte 15 år tidligere i vår, sa Fegran som satte fokus på at det til tider kan være helt ulike virkeligheter som beskrives i undersøkelser og rapporter om ungdommene i forhold til hvordan de fremstår i retten.

De straffbare handlingene hadde gutten begått straks etter fylte 15 og han var dermed bare så vidt over den strafferettslige lavalder.

– Det som gikk igjen i personundersøkelsen, som ble dokumentert for retten, var blant annet: "Tilalte lar seg lett lede". Samtidig sto det: "Han har skjont at han må slutte med kriminelle handlinger. Han har skjont at han må slutte med rusbruk. Han har skjont at han må følge opp skolen". Og i følge læreren var han reflektert og motivert for å fullføre skolen. Tiltalte var tvangsplassert i en ungdomsinstitusjon etter eget samtykke og han sa selv, i personundersøkelsen, at han vurderte fortsatt frivillig plassering der for å fullføre skolen. Det ble videre sagt at han var blitt mer reflektert og at han gjør kloke valg. "Han tar avstand fra negative miljøer og fremstår som troverdig i det han prøver å gjøre noe med sin atferd", het det i personundersøkelsen.

Så begynte hovedforhandlingen.

– Da saken startet var ikke tiltalte der, og vi fikk beskjed om at han hadde rømt fra ungdomsinstitusjonen. Vi tok derfor en pause. Så kom tiltalte i retten. Da for-

Ut av den onde sirkelen

Voldsoffer fikk livet tilbake etter møte med gjerningsmann

Jørund Berg (82) var en ressursperson i lokalsamfunnet. Helt til han ble utsatt for et grovt og svært voldelig ran i sitt eget hjem. Uttrykket og angst preget hverdagen etter ranet og han mistet nattesøvn. Helt til den 17-årige ransmannen møtte ham til et avtalt møte på lensmannskontoret, tok ham i hånda, og sa unnskyld.

Foto og foto: Tore Lønne

I Juristkontakt 2014/5 ble det satt fokus på innføringen av ungdomsstraff.

talte han at han ikke hadde rømt. På spørsmål om hvorfor han ikke var å finne der, svarte han at han hadde reist til sin kjæreste hvor han hadde overnattet. På spørsmål om han hadde spurt om å få lov til det svarte gutten: «Nei, for jeg visste at jeg ikke fikk lov», fortalte Fegran om hovedforhandlingen hvor også spørsmålet om samtykke til samfunnsstraff og ungdomsstraff ble tatt opp.

Han ble spurt om han samtykket i ungdomsstraff. Ja, lød svaret. Har du blitt informert om hva ungdomsstraff innebærer?, ble gutten spurt. Ja, det hadde han blitt. I retten ble han da også konfrontert med at han ved samtykke i ungdomsstraff risikerer at ett av vilkårene kan være at han for eksempel må være på ett sted, og ikke bevege seg derfra uten å få tillatelse.

Vil du følge opp de reglene?, ble gutten spurt. Å ja da, lød svaret. Men du fulgte jo ikke opp det da du forlot ungdomsinstitusjonen, ble han konfrontert med. Jammen, jeg gjorde jo ikke noe galt! Men du fulgte jo ikke reglene? Nei, men jeg var bare hos kjæresten min, lød svaret.

Men hvis du nå får beskjed om at du skal være på institusjonen – vil du følge de reglene da?

Å ja, det vil jeg gjøre, lød svaret, forteller tingrettsdommer Fegran som ønsket å gi en innsikt i hvilke personer oppfølgingsteamene for ungdomsstraffene står overfor og behandler.

– De er barn! Og noen kan svare ganske fint – og ganske riktig i retten. Men hva ligger under? Vet de egentlig hva de svarer på? Eller vet de det veldig godt?, spurte Fegran.

Gjentatt kriminalitet

De seks ungdomsstraff-sakene som Kristiansand tingrett har idømt til nå fordeler seg på fem gutter og en jente. To var 15 år gamle, en 16 år, og tre var 17 år gamle. Den eldste som ble idømt ungdomsstraff var 17 år og åtte måneder. Den yngste var 15 år og to måneder.

– Alle sakene gjaldt gjentatt kriminalitet. I to av dommene ble det sagt at det både var gjentatt og alvorlig kriminalitet, men i begge sakene var det diskutert om de var alvorlige nok til å tilfredsstille dette vilkåret alene, sa Fegran.

Ungdomsstraff kan idømmes med en gjennomføringstid på fra seks måneder og opp til to år i utgangspunktet. Gjennomføringstiden kan ►

imidlertid settes til inntil tre år i særlige tilfeller.

Tre av dommene i Kristiansand har vært med gjennomføringstid på ett år. En med ett år og fire måneder, en med ett år og seks måneder og en på to års gjennomføringstid. Ungdommen som hadde begått det alvorligste tilfellet fikk en subsidiær straff på ett års ubetinget fengsel. Den som hadde begått de minst alvorlige lovbruddene må sone seks måneder i fengsel, ved brudd på vilkårene for ungdomsstraff. De øvrige hadde subsidiære fengselsstraffer av lengder på mellom seks måneder og ett år. Alle, bortsett fra én, bodde i en eller annen form for institusjon. Alle hadde rusproblemer. Fem av dommene var vanlige meddomssaker, mens en var en tilståelsessak.

En av de seks dommene ble avsagt november 2014, og gjaldt en ungdom som var 17, men nærmet seg 18 års alder. Han hadde mange lovovertridelser: Tyverier, bilbrukstyverier, kjøring i påvirket tilstand, ikke stanset for politiet og kjøring uten førerkort. Han hadde tre tidligere dommer for blant annet vinning og narkotikalovbrudd. Han hadde allerede rukket å bli dømt til ungdomsstraff i en annen større norsk by. I personundersøkelsen der sto det at det var stor risiko for gjentatt kriminalitet, og at tiltalte fremstår som umoden, med liten grad av innsikt i konsekvensene av egne handlinger og at han er svært impulsstyrt når han er ruset. Det sto imidlertid også at han hadde vært rusfri siste måned og at han overholder detaljert meldeplikt.

I dommen fra Kristiansand står det at dommeren var enig i at det var risiko for ny kriminalitet men ikke i en slik grad at det utelukket bruk av ungdomsstraff. Det ble påpekt at det var avgjørende at tiltalte får behandling og oppfølging for sitt rusproblem da dette synes å være årsaken til at han begår kriminelle handlinger. Det var behov for holdningsendring i forhold til rus og bilkjøring – endring vil ta tid og det er behov for faste rammer over en lengre periode, refererte Fegran fra dommen.

Også her ble straffen som påstått av påtalemyndigheten – ungdomsstraff – med en gjennomføringstid på ett år og seks måneder – og den subsidiære fengselsstraffen ble satt til ett år.

– Og hva har så skjedd med denne karen? Jo, det viste seg at han bare tre dager etter dommen i Kristiansand hadde begått nye lovbrudd, noe som gjorde at han fikk en ny dom, sier Fegran. Den nye dommen ble avsagt i vår og der fikk han en særskilt straff på betinget fengsel i seks måneder med en prøvetid på fire år.

– Og hvorfor? Jo, fordi de nye forholdene ble begått bare tre dager etter ungdomsstraffen, men etter den tid – etter de tre dagene, så hadde han klart seg greit, sa Fegran.

// Det handler om en ungdom som er impulsiv. En som er lett å lede. En som er aggressiv og utagerende

Erfaringer

Som begrunnelse skriver retten at den ikke ville ilegge noen fellesstraff fordi tiltalte hadde positiv utvikling etter at ungdomsstraffen ble igangsatt i desember 2014. Han hadde vært rusfri siden da, han hadde samtykket til og gjennomført en omfattende utredning ved avdeling for rus og avhengighet og er i jobb gjennom NAV.

I dommen skrev retten følgende: "Tatt i betraktning tiltaltes svært negative atferd de siste årene er dette en beundringsverdig snuoperasjon som retten mener ikke må ødelegges ved å ta bort ungdomsstraffen som åpenbart har hatt den ønskede effekt."

– Så her var det en som umiddelbart etter at han fikk ungdomsstraffen, forgår seg på nytt, men så setter man i gang ungdomsstraffen – også virker den, sa

Fegran som under Justisdepartementets erfaringsseminar tok en detaljert gjennomgang av de andre seks dommene. I tillegg til de seks dommene vurderes ungdomsstraff brukt i ytterligere to saker som er til behandling ved Kristiansand tingrett.

– Hva slags erfaring kan vi si at vi har og hvorfor er det Kristiansand som har brukt reaksjonsformen forholdsvis mye. Først må jeg si – at selv om vi har en stor andel av ungdomsstraffsakene – så er det et svært begrenset materiale. Seks dommer er ikke mye å trekke veldig mye slutninger ut fra og vi bør ha både lengre tid og flere saker å vurdere.

Han så videre:

– I tingretten i Kristiansand har vi vært bevisste på den nye reaksjonen og vi har en god kontakt med konfliktrådet i Agder. Konfliktrådet leder og ungdomskoordinatoren har deltatt på møter i tingretten – nettopp for å orientere oss om hva som ligger i ungdomsstraffen og bruken av denne. De har vært pådrivere for at domstolen skal bruke den nye reaksjonsformen. Jurister er jo tradisjonelt sett konservative og ikke alltid så lett å få med på endringer. Det tar gjerne tid før endringer får gehør hos dommere – men her har vi vært med på å, og forsøkt å være med på, endringene og vært bevisste på at den nye reaksjonen skal tas i bruk, sa Fegran.

Som mener det er for tidlig å si om ungdomsstraff har livets rett.

– Det er kostnadskrevende og arbeidskrevende med det som kalles for «skreddersøm» i forhold til unge lovbrøyttere. På den annen side så er det slik at dersom vi med denne reaksjonen klarer å få bare en liten del av de som dømmes til ungdomsstraff vekk fra den videre kriminell løpebane – så mener jeg det er verdt arbeidet.

Prejudikat – brettspill for jurister

Nytt brettspill for jurister og studenter

Jusstudent, og prosjektmedarbeider i Juristforbundet, Matias L'Abée-Lund har tatt en kikk på brettspillet Prejudikat.

Anmeldt av Matias L'Abée-Lund

Har du noen gang tenkt at det hadde gjort seg med et eget kunnskapsspill beregnet for jurister? Det er det flere som har tenkt. Prejudikat er et kunnskapsspill beregnet på to eller flere personer eller lag, og retter seg særlig mot jurister.

Selve spillet er konsentrert rundt 500 høyesterettsdommer organisert etter fagområde, med en kort beskrivelse av saksforholdet, rettsstidenderefansen, populærnavnet og året. Man trekker et kort, leser den faktiske beskrivelsen og så er det opp til motstanderen å gjette seg til hvilken dom det er tale om for så å plassere den på en kronologisk tidslinje opp mot andre dommer.

Tidligere har vi sett Ingeniørspillet – et brettspill spesielt rettet mot ingeniører – blir veldig populært, og et eget kunnskapsspill rettet mot jurister fremstår i så måte ikke som en dårlig idé. Men der hvor ingeniørspillet ligner mer på Trivial Pursuit, med brikker og terning, er Prejudikat enklere i sin utforming. Utfordringen ligger i å gjette årstall opp mot andre dommer.

Man trekker et kort, leser den faktiske beskrivelsen og så er det opp til motstanderen å gjette seg til hvilken dom det er tale om for så å plassere den på en kronologisk tidslinje opp mot andre dommer.

Benyttet i undervisning

Spillet primærmålgruppe strekker seg nok ikke langt utenfor universitetets joniske søyler, men særlig interesserte jurister bør også kjenne sin besøkelsestid. Til tross for den noe generelle beskrivelsen av spillet som «en morsom selskapslek for jurister» er det ingen hemmelighet at spillet er særlig rettet mot studenter. Spillet er allerede benyttet som et supplement til undervisningen på UiO, og bør kunne være et engasjerende verktøy i arbeidet opp mot eksamen.

Innholdet er organisert etter fagområder, med statsforfatningsrett, straffeprosess og skatterett som eksempler på de 12 forskjellige fagområdene. Fagområdene er spredt og angår alle de fleste sider av den juridiske profesjon, med unntak av internasjonal rett.

Spillet er utviklet av universitetsbibliotekar ved Juridiske Bibliotek, UiO, Bård Sverre Tuseth.

Norge må svare for påstand om diskriminerende rettspraksis

EFTAS overvåkingsorgan, ESA, gjennomfører nå en gransking av om Norge forskjellsbehandler personer og selskaper som vil reise søksmål for norske domstoler. Personer bosatt utenfor Norge kan bli avkrevd å stille sikkerhet for saksøktes omkostninger. Hvis sikkerhet ikke blir stilt, kan søksmålet avvises. Personer eller selskaper med adresse i Norge avkreves ingen slik garanti.

Tekst: Tore Letvik

Det er Tvistelovens § 20-11 som åpner for at borgere som er bosatt utenfor Norge kan bli avkrevet sikkerhet for saksøktes omkostninger. En norsk statsborger bosatt i England saksøkte den norske stat for ærekrenkelse. Staten krevde sikkerhet for mulige egne omkostninger og fikk medhold i tingrett og lagmannsrett. Saksøkeren hevdet å ikke ha råd til å anke videre til Høyesterett, og klaget Norge inn for ESA for forskjellsbehandling.

Etter dette, i et brev i november i fjor, informerte ESA den norske regjeringen om at Norge er klaget inn for at personer diskrimineres ved norske domstoler på grunnlag av bosted.

"I klagen hevdes det at juridiske og fysiske personer bosatt i andre EØS-stater enn Norge, som er saksøkere i norske domstoler, er pålagt å stille sikkerhet for saksøktes saksomkostninger, i motsetning til hva som er tilfelle for

norske innbyggere. Klagen hevder at dette er diskriminerende og går mot Norges forpliktelser etter EØS-avtalen og dens forbud mot diskriminering", heter det i brevet fra ESA til Justis- og beredskapsdepartementet.

I klagen viser klageren til flere tilfeller hvor norske domstoler har stilt krav om at saksøker stiller sikkerhet til dekning for saksøktes omkostninger. I klagen hevdes det at den aktuelle bestemmelsen i tvisteloven er diskriminerende i favør av norske innbyggere, ved at den i praksis, og basert på hvordan norske domstoler tolker bestemmelsen, gir for ulike forhold avhengig av om saksøkeren er bosatt eller etablert i Norge.

I klagen hevder klageren at bestemmelsen dermed gjør det mer tungvint

for innbyggere i andre EØS-stater å bringe et søksmål inn for norske domstoler enn hva som er tilfelle for norske innbyggere, og at det i stor grad påvirker "ikke-norske" statsborgere.

– Argumentet kan ikke aksepteres

I brevet som ESA sendte den norske regjeringen anmodet overvåkingsorganet regjeringen om å informere hvordan § 20-11 tvisteloven er brukt i praksis, og om den norske regjeringen mener den norske lovparagrafen er i tråd med EØS-retten, særlig med hensyn til artikkel 4 og 36 i EØS-avtalen.

I desember 2014 svarte regjeringen blant annet at det i tvisteloven er en bestemmelse som sier at slik sikkerhet ikke skal kreves hvis det ville være i strid med en forpliktelse etter interna-

sjonal lov om likebehandling mellom parter bosatt i utlandet og parter bosatt i Norge. Det ble uttalt at det følger derfor av ordlyden i § 20-11 første ledd at sikkerheten ikke kan være nødvendig dersom det ikke er i tråd med forpliktelsene som følger av EØS-avtalen.

Blant annet på bakgrunn av dette hevder den norske regjeringen at tvistelovens § 20-11 er i tråd med EØS-retten. Noe som utløste følgende svar fra ESA til Justis- og beredskapsdepartementet i juni i år:

"Den norske regjeringen hevder at det følger av ovenstående at krav om sikkerhet ikke er nødvendig dersom det ikke er i tråd med forpliktelsene som følger av EØS-avtalen knyttet til likebehandling av partene er bosatt i utlandet og parter bosatt i Norge, selv om dette ikke er eksplisitt nevnt i bestemmelsen. Dette argumentet kan ikke aksepteres. Det er for eksempel ikke klart om norske myndigheter er av den oppfatning at de internasjonale forpliktelsene nevnt i bestemmelsen forbyr en nasjonal regel hvoretter, på forespørsel, saksøkerne som er bosatt i en annen EØS-stat må stille sikkerhet for saksomkostninger. Videre er tilsynet av den oppfatning at § 20-11 må anses i strid med EØS reglene dersom det skaper en tvetydig tilstand med hensyn til muligheten for å stole på EØS-retten. I denne forbindelse, påpeker tilsynet at prinsippene om rettssikkerhet og beskyttelse av enkeltpersoner trenger, i områder som omfattes av EØS-retten, at EØS-statenes juridiske reglene bør utformes utvetydig slik som å gi de berørte personer en klart og presis forståelse av sine rettigheter og plikter og å gjøre nasjonale domstoler i stand til å sikre at rettigheter og plikter overholdes".

ESA bemerker at det finnes flere eksempler på at det er blitt stilt krav om sikkerhet i tilfeller der saksøkeren var bosatt i en annen EØS-stat enn Norge, og påpeker at den norske regjeringen også vedgikk dette i sitt svarbrev i desember 2014.

I klagen hevdes det at Norge bryter forpliktelsene etter EØS- avtalen ved at borgere som er bosatt utenfor Norge kan bli avkrevet sikkerhet for saksøktes omkostninger

Relevant rettspraksis

"Eksempler på dette er en sak der en norsk statsborger bosatt i Frankrike måtte stille sikkerhet for kostnader i forhold til hans oppreisningskrav mot et norsk maritim konsultentselskap og et forsikringsselskap, og en sak der en norsk statsborger bosatt i Storbritannia ble pålagt å stille sikkerhet for saksomkostninger i forhold til sitt erstatningskrav mot den norske stat. I en Høyesterettsdom fra 2008 ble et islandsk selskap pålagt å stille sikkerhet for saksomkostninger når det skulle reise en sak om begjæring om beslag av et bestemt selskaps eiendom. (...) I enda en sak fra 2013, måtte et britisk selskap, som saksøkte et norsk selskap for betaling for gravearbeid utført av selskapets norske filial, stille sikkerhet for omkostninger. Tilsvarende ser det ut til at et britisk selskap ble pålagt å stille sikkerhet for saksomkostninger i et søksmål om gyldigheten av sin selvangivelse, som det reiste mot den norske stat.

Disse dommene må anses som relevant rettspraksis i Norge på dette området", skriver ESA som har gitt følgende foreløpige vurdering i saken:

"Slik informasjonen står i dag må tilsynet konkludere med at, ved å opprettholde gjeldende § 20-11 i tvisteloven, som sier at den anklagede kan kreve at en saksøker som ikke har sin vanlige bopel i Norge, skal stille sikkerhet for hans potensielle ansvar

for saksomkostnader for den aktuelle domstolen, har Norge unnlatt å oppfylle sine forpliktelser som følger av artikkel 4 i EØS-avtalen. Alternativt, konkluderer tilsynet at ved å opprettholde gjeldende § 20-11 tvisteloven, som sier at en saksøkt kan kreve at en saksøker som ikke har sin vanlige bopel i Norge, skal gi sikkerhet for sitt potensial ansvar for saksomkostninger for den aktuelle domstolen, har Norge unnlatt å oppfylle sine forpliktelser i henhold til artikkel 28, 31, 36 og 40 i EØS-avtalen".

I brevet som ESA sendte Justis- og beredskapsdepartementet 24. juni i år, fikk den norske regjeringen to måneders frist til å komme med sine bemerkninger til innholdet i brevet. Da to måneder var gått, purret ESA på svar.

Første steg

Juristkontakt kontaktet ESA i midten av november for å få siste nytt i saken, og fikk følgende svar på epost:

"Vi har ikke mottatt svar på brevet vi sendte til Justisdepartementet 24. juni. Det brevet var et såkalt formelt åpningsbrev ("letter of formal notice"), som er det første steget i en traktatbruddsprosedyre. Det kan ses som en invitasjon til norske myndigheter om å komme med merknader og synspunkter på vår foreløpige vurdering.

Med mindre man kommer frem til en løsning og kan avslutte saken på dette stadiet, er neste steg å sende en grunngitt uttalelse ("reasoned opinion"). Den får norske myndigheter også mulighet til å svare på, før ESA tar stilling til hva som skjer videre. Siste trinn i traktatbruddsprosedyren er å ta saken til EFTA-domstolen, som har det siste ordet i tolkningen av EØS-regelverk.

Pr. i dag har vi ikke tatt stilling til hva som vil skje videre i denne konkrete saken. Vi kan heller ikke gi noen indikasjon på når det vil bli avklart", skriver "Press & Information Officer Andreas Kjeldsberg Pihl i eposten.

Gatejuristen til satsing i

Marianne Vium Olesen og Mirell Kirchner jubler. Penger fra Extrastiftelsen gir Gatejuristen Kristiansand mulighet til å starte opp virksomhet også i Arendal.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Islutten av november ble Gatejuristen i Kristiansand overrasket av ExtraStiftelsen – som kom med en sjekk på 130.000 kroner øremerket et satellittprosjekt i Arendal.

Marianne Vium Olesen, leder av Gatejuristen Kristiansand, og Mirell Kirchner, som jobber med prosjektet i Arendal, mottok pengegaven med stor overraskelse og glede.

Mirell Kirchner sier at hennes drøm er å starte Gatejuristen i Arendal, og nå lar det seg endelig realisere.

Marianne Vium Olesen forteller at man har gjennomført et forprosjekt med saksmottak for å undersøke behovet – og at pågangen har vært stor. Pengene gjør det mulig å påbegynne arbeidet med rekruttering av frivillige i Arendal og etter hvert kunne tilby faste saksmottak i Sørlandsbyen.

ExtraStiftelsen, som delte ut pengene, eier og fordeler overskuddet fra Extra-spillet som Norsk Tipping driver. ExtraStiftelsen er Norges største pengeutdelende stif-

fikk penger Arendal

Leder av Gatejuristen i Kristiansand, Marianne Vium Olesen (t.h) og Mirell Kirchner, som leder Satellitt Arendal, kan nå gå i gang med å rekruttere frivillige og etter hvert tilby faste saksmottak også i Arendal.

telse og i 2014 delte stiftelsen ut 238 millioner kroner totalt til en rekke prosjekter.

– Gatejuristens satellitt i Arendal vil gi mange som trenger det viktig juridisk bistand. Små midler utløser mye frivillighet for mange trengende i dette prosjektet. Vi ser fram til å følge prosjektet videre. ExtraStiftelsen har bidratt til å bygge Gatejuristens aktiviteter i mange norske byer. At vi nå også støtter satellitten i Arendal er naturlig ettersom vi støtter en modell vi vet

fungerer, sier generalsekretær Hans Christian Lillehagen i ExtraStiftelsen.

Stiftelsen har lenge vært en støtte-spiller for rettshjelperne i Gatejuristen og bidratt til at tiltaket har vokst og spredt seg. Et starthjelpsprosjekt resulterte i seks nye gatejuristkontorer i Norge, fra Tromsø i nord, til Kristiansand i sør. Og gjennom satellittprosjekter har det blitt arbeidet med en modell som skal innebære ytterligere geografisk spredning av rettshjelp.

– I dag er det mulig for Gatejuristen å ta imot nye saker femten steder i Norge. Og takket være gaven i Kristiansand, vil vi snart også kunne ta imot klienter i Arendal, sier Cathrine Moksness i Gatejuristen.

En adresse – tre rettshjelpstilbud

Rettshjelp samles i Jusshuset

JURK, Gatejuristen og Juss-Buss utenfor det nye Jusshuset.

JURK, Gatejuristen og Juss-Buss flytter inn i felles lokaler i Oslo sentrum. Det nye senteret for rettshjelp har navnet Jusshuset.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

JURK, Gatejuristen og Juss-Buss er snart samlokalisert i Jusshuset i Skippergata 23 i Oslo. Tanken er at en samlokalisering av tiltakene vil innebære et bedre rettshjelpstilbud til klientene og betydelige stordriftsfordeler.

– Vi håper at rettshjelpsmiljøet i Oslo vil få en base, og på den måten bli sterkere. Vi håper nå å kunne legge til

rette for enda bedre erfaringsutveksling, og på den måte kunne tilby klienten bedre hjelp, sier Hanne Hareide Skårberg, daglig leder i Juss-Buss.

– Dette åpner nye muligheter for å gi enda bedre tilbud til klientgruppene og utvikle et senter for dem som ikke får rettshjelp etter de vanlige rettshjelpsordningene. Målet er å utvikle flere slike «Jusshus» rundt om i Norge, sier Cathrine Moksness i Gatejuristen.

Sara Eline Grønvold, leder for JURK, ser fram til nye lokaler og samlokalisering.

– Vi opplever ofte at klienter vi henviser til hverandre blir «borte» på veien til det andre tiltaket. At terskelen rett og slett blir for høy når man må oppsøke enda et tiltak. Dette tror vi at samlokaliseringen kommer til å

avhjelpe i stor grad, sier hun til Juristkontakt.

– Dette er også fantastisk for det sosiale miljøet for oss rettshjelpere, og ikke minst for erfaringsutveksling og felles arrangementer. Jeg tror samlokaliseringen er positivt for økonomien vår med tanke på stordriftsfordeler, for oss som jobber her, men ikke minst for klientene våre, sier Sara Eline Grønvold.

Også de andre legger vekt på erfaringsutveksling.

– Vi har mang en gang fått hjelp av JURK til å løse et juridisk problem som vi selv slet med å løse, sier Hanne Hareide Skårberg i Juss-Buss.

Samlokaliseringen har også sin bakgrunn i at alle de tre tiltakene har hatt sterkt behov for nye lokaler.

– Dette er fantastisk for det sosiale miljøet for oss rettshjelpere, og ikke minst for erfaringsutveksling og felles arrangementer, sier Sara Eline Grønvold i JURK.

JURK og Juss- Buss har holdt til i Arbinsgate og Gatejuristen i Rådhusgata i Oslo. De gamle lokalene i Arbins gate har gått ut på dato.

– De ansatte i Arbins gate har jobbet i veldig utdaterte kontorer, uten tilrettelegging for personer med nedsatt funksjonsevne og med et svært dårlig inneklima. De tjener veldig lite og vi vil gjerne kunne tilby et tilfredsstillende arbeidsmiljø. Arbeidsinnsatsen til studentene er det aller viktigste bidraget til virksomheten, sier Sara Eline Grønvold i JURK.

For Gatejuristens vedkommende er kapasiteten i de gamle lokalene helt sprenget.

– Vi har ikke hatt mulighet til å ta inn flere frivillige medarbeidere og vi har heller ikke hatt mulighet til å påbegynne nye prosjekter, sier Cathrine Moksness.

Felles inngang

Etableringen av et Jusshus beskrives som banebrytende og vil etter rettshjelpiltakenes mening bety en stor forskjell for svake grupper. På Jusshuset vil ulike klientgrupper ha en felles inngangsport og kan raskt sluses til det rettshjelpstiltaket som kan gi den mest effektive hjelpen.

For Gatejuristens del innebærer flyttingen at man får om lag 130m² mer plass enn i dag. Og ved bruk av

– Målet er å utvikle flere slike Jusshus rundt om i Norge, sier Cathrine Moksness i Gatejuristen

! Målet er å utvikle flere slike Jusshus rundt om i Norge

åpent landskap og tilpassede løsninger, har man mulighet til mer enn 40 kontorplasser, mot 12 i dag.

”Dette innebærer at vi kan ta imot langt flere frivillige advokater og jurister, samt ha anledning til å påbegynne nye prosjekter slik som sysselsettingsprosjektet og Barnas Jurst», heter det i et notat fra Gatejuristen.

I januar feiret Gatejuristen 10 årsjubileum. Fra å være kun én ansatt og noen få frivillige, teller kontoret nå seks ansatte og nærmere 70 frivillige. De første årene behandlet Gatejuristen mellom 200 og 300 saker årlig. Nå nærmer Gatejuristen seg tusen saker på årsbasis.

”Gatejuristen har stor pågang av jurister og advokater som ønsker å arbeide frivillig. I dag har vi lang venteliste og må takke nei til mange, grunnet plassmangel og kapasitetsproblemer. Etablering i nye lokaler vil kunne gi mulighet for en betydelig styrket frivillig innsats», skriver Gatejuristen.

– Vi håper nå å kunne legge til rette for enda bedre erfaringsutveksling, sier Hanne Hareide Skårberg i Juss-Buss.

Hanne Hareide Skårberg i Juss-Buss mener rettshjelpen må styrkes.

– Rettshjelp er et sentralt velferdsgode, men har lenge blitt neglisjert av politikerne. På det politiske plan kommer vi derfor til å jobbe for en revidering av dagens rettshjelpsordning. Vi fortsetter med å behandle saker som faller utenfor lovens dekningsområde. Et typisk eksempel er inndrivelse av utestående lønn, feriepenger eller overtidsbetaling fra arbeidsgiver. Vi behandlet omtrent 400 slike saker i fjor. Når man er i en slik vanskelig situasjon med arbeidsgiver har man sjelden råd til å betale en advokat for å drive inn pengene. Uten frivillige rettshjelpstiltak som Juss-Buss, JURK eller Gatejuristen ville ikke klientene fått sin rettsstilling ivaretatt, sier Hanne Hareide Skårberg.

De frivillige rettshjelpstiltakene har fått tilleggsbevilgninger på årets statsbudsjett. For Juss-Buss dreier det seg om en ekstra million kroner i driftsstøtte.

– Det er veldig mye penger for oss, og vi kommer til å kunne tilby god og kostnadseffektiv rettshjelp for disse pengene. Det første vi gjorde da vi fikk vite om den ekstra bevilgningen, var å ansette hele tretten nye medarbeidere som skal starte i januar, sier Hanne Hareide Skårberg.

Kompetansepåfyll og etterutdanning

Ønsker obligatorisk etterutdanning for påtalemyndigheten

– Jeg oppfatter dessverre at arbeidsgiversiden i staten gjerne ligger håpløst langt etter når det gjelder kompetanse- og kunnskapsforvaltning av høyere utdanningsgrupper, sier Sverre Bromander, leder av Juristforbundet-Stat og Politijuristene.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

I Juristkontakt 7-15 kom det fram at Politihøgskolen tidligere i år måtte avlyse et videreutdanningskurs for politiadvokater på grunn av for få søkere. Det skjer til tross for at politiets påtalejurister opplever en stadig mer krevende hverdag, som krever oppdatering om for eksempel nye kriminalitetsformer eller viktig informasjon om vitnepsykologi, etterforskning og avhørsmetoder.

Høgskolelektor Marianne Midtbø oppfordret til skjerpet bevissthet om nytten av å fylle på med ny kunnskap og ny inspirasjon.

Sverre Bromander, leder av både Juristforbundet-Stat og Politijuristene, stiller seg bak oppfordringen. Og peker på at kompetansepåfyll trenger langt større oppmerksomhet i staten generelt.

– Jeg oppfatter dessverre at arbeidsgiversiden i staten gjerne ligger håpløst langt etter når det gjelder kompetanse- og kunnskapsforvaltning av høyere

utdanningsgrupper. Jus er ferskvare, og selv om det kan vedlikeholdes godt av arbeidet man utfører, er det også behov for faglige oppdateringer med jevne mellomrom. Det er etter min oppfatning vel så viktig å oppdatere og opprettholde kompetansen hos de høyest utdannende som hos andre, sier Bromander til Juristkontakt.

Når det gjelder påtalemyndigheten, etterlyser han obligatorisk etterutdanning.

– Det er nedslående å se at nok et utdanningstilbud på Politihøgskolen som rettes mot påtalemyndigheten må avlyses. En god og fremtidsrettet forvaltning av kunnskap og kompetanse er en av de store utfordringene vi står overfor i offentlig sektor. Det er nedslående at utdanningen som tilbys påtalemyndigheten er den som ofte først må vike. Det gjelder både fagutdanninger og ledelsesutdanninger. Derfor er det viktig å få forståelse for at dette er en investering i kvalitet og effektivitet for arbeidsgiver. Etter vår oppfatning er det åpenbart på høy tid med obligatorisk etterutdanning for påtalemyndigheten, og det er en sak Politijuristene har jobbet med i lang tid, sier han.

Bromander mener det er en viktig lederoppgave å sørge for godt oppdaterte medarbeidere.

– Jeg skal erkjenne at jurister selv nok bør bli enda flinkere til å søke seg til etter- og videreutdanning, men først og fremst er det en lederoppgave å finne rom og anledning for etter- og videreutdanning, og dermed faktisk være seg bevisst noe av det viktigste en

leder skal gjøre, nemlig å ivareta og videreutvikle de medarbeiderne du har ansvaret for.

Bromander forteller at det i Politijuristenes medlemsundersøkelser kommer fram at tilnærmet 60 prosent forteller at de ikke har gjennomført etter- og videreutdanning siden de startet i politiet – utover det obligatoriske grunnkurset første året.

– Når vi spør om årsakene er det gjennomgående svaret at det ikke har vært tilbud om dette, at det ikke er tid, kapasitet eller ressurser til dette og at de ikke blir prioritert.

– Fallitterklæring

Sverre Bromander sier han likevel opplever at politiet ligger forholdsvis langt fremme på dette området sammenliknet med andre virksomheter i offentlig sektor.

– Selv om politiet har veldig langt igjen til å bli gode på dette; bare det å ha et tilbud om etter- og videreutdanning er jo noe som gjør at man skiller seg ut i positiv retning. Mange statlige arbeidsgivere skiller ikke mellom, og de har neppe heller kunnskap om, jurister og andre yrkesgrupper. Det er en fallitterklæring dersom en leder ikke er i stand til lede bedre enn dette. For det er et særdeles dårlig grunnlag å lede på om en leder ikke vet hvilken kompetanse og kunnskap lederen besitter hos sine medarbeidere, eller hvordan hun eller han skal benytte seg av den kunnskapen og kompetansen, sier han.

Bromander mener det i realiteten handler om hvordan ledere i offentlig

Oppfordrer til kompetansefylt for politadvokater

Politihøgskolen måtte avlyse videreutdanningskurs

– for få påtalejurister meldte seg på

Nykriminaltattformer viktig erfaringen som utvekslingskurs innad i etterforskning og etterundersøking. Politiet har stadig mer krevende og ikke minst for politiet påtalejurister. På tross av dette måtte Politihøgskolen nå avlyse et videreutdanningskurs for politadvokater på grunn av for få søkere.

I Juristkontakt 7-15 fortalte høgskolelektor Marianne Midtbø at Politihøgskolen måtte avlyse videreutdanningskurs for politadvokater på grunn av for få søkere.

sektor bruker juridisk kompetanse. Eller eventuelt ikke bruker den.

– Juristene i offentlig sektor skal jo ideelt sett være rettssikkerhetens førstelinje, og det skal være de som sikrer at alle som møter offentlig forvaltning får det de har rett til og det de har krav på. Da er det mildt sagt forbausende at ledere som sitter med ansvar for at dette skjer ikke er flinkere til å benytte seg av den juridiske kompetansen, sier Bromander.

Han mener forvaltning av kunnskap og kompetanse er en av de store utfordringene man står overfor i offentlig sektor og har et råd til kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner:

– Mitt klare råd til kommunal- og moderniseringsministeren er at dersom han vil fornye og effektivisere offentlig sektor, er det å tilrettelegge for og forvalte og benytte seg av de høyt utdannede yrkesgruppene, som eksempelvis jurister, både en av de lavest hengende fruktene og samtidig et av de grepene som vil skape størst forbedring av offentlig sektor.

Sverre Bromander mener forvaltning av kunnskap og kompetanse er en av de store utfordringene man står overfor i offentlig sektor (Foto: Thomas Haugersveen)

I februar tok
Juristkontakt opp
spørsmålet om dyrs
rettsvern. Nå blir
straffenivå tema
i Høyesterett.

D-dag for dyrenes rettsvern

Høyesterett klargjør straffenivå etter drukning av hund

Et hundedrap i Moss i juli i fjor kan komme til å få stor betydning for straffenivået i saker hvor dyr i Norge utsettes for vold og drap. Nå skal landets øverste domstol avgjøre hvor streng straff som skal idømmes for drapet på hunden Lucas. Dyrevernere håper dommen skal føre til at dyr får reelt rettsvern mot vold, mishandling og overgrep gjennom strengere reaksjoner mot lovbrøtterne.

Tekst: Tore Letvik

Mannen som drepte hunden Lucas tilsto handlingen. I retten sa han blant annet at han trodde drukning ville være en skånsom måte å ta livet av hunden på. Påtalemyndigheten nedla påstand om ett års ubetinget fengsel for den nå snart 40 år gamle mannen da saken gikk i Moss tingrett. Tingretten dømte ham til fengsel i seks måneder. Saken ble anket til Borgarting lagmannsrett. Lagmannsretten satte ned straffen til 90 dagers ubetinget fengsel.

Handlingen som 40-åringen holdes ansvarlig for er beskrevet slik i tiltalen:

"Natt til torsdag 17. juli 2014 på Krapfossbrua i Vålerveien i Moss kommune, avlivet han blandingshunden Lukas, ved at han bandt båndet til hunden fast i et betongrør han fant på stedet, for deretter å kaste hunden bundet fast i røret fra ca. 6,5 meter og ned i Vansjø, slik at hunden ble dratt ned under vannflaten av betongrørets vekt og døde av drukning. Han avlivet og håndterte derved hunden i forbindelse med avlivingen på en måte som medførte unødvendig dødsangst samt store og smertefulle påkjenninger for hunden både forut for og ved dødstidspunktet".

I likhet med i tingretten nedla påtalemyndigheten påstand om ett års fengsel under ankebehandlingen i lagmannsretten. Det er også påtalemyndigheten som anket lagmannsrettsdommen på 90 dager, til Høyesterett.

Det er det lokale politidistrikt som har etterforsket og aktorert saken i de to tidligere rettsinstansene. Nå skal leder for ØKOKRIMs miljøkrimavdelingens, førstestatsadvokat Hans Tore Høviskeland aktorere saken foran landets øverste dommere. Høviskeland ønsker ikke å forhåndsprosedere saken i media, men sier til Juristkontakt at det er behov for en klarlegging av straffnivået i slike saker.

– Vi fikk en ny dyrevelferdslov som trådte i kraft med virkning fra 1. januar 2010. Etter ikrafttreddelsen er det avsagt få dommer. Det er stort sett kun tingrettsdommer med følgende

Hans Tore Høviskeland skal aktorere hundesaken i Høyesterett.

liten eller ingen veiledning til straffutmåling gjennom praksis fra domstolene etter den nye loven. Sånn som vi ser det, bidrar lagmannsrettens dom i Lucas-saken i begrenset grad til en avklaring av straffnivået i denne type saker. Rettspraksis synes fortsatt sprikende. Og det vil være av stor betydning for senere saker av denne type å få en avklaring av straffnivået fra Høyesterett, sier Høviskeland til Juristkontakt.

Økokrims miljøkrimavdeling fikk i mars i fjor i oppdrag fra Politidirektoratet å også ha et nasjonalt ansvar for bekjempelsen av dyrekriminalitet. Politiet skal håndtere disse sakene og det er i tillegg også etablert et pilotprosjekt i Sør-

Trøndelag hvor siktemålet er styrke samarbeidet mellom politiet og Mattilsynet.

– Straffenivået må skjerpes

En av de mest sentrale dyrevernerne i Norge, jurist Live Kleveland i Dyrevernalliansen, mener straffnivået må høynes kraftig for dyremishandling og drap på dyr.

– At Lucas-saken er viktig er det ingen tvil om. For det første er det veldig sjeldent at dyremishandlingssaker går helt til Høyesterett og spesielt når det gjelder bare ett dyr. Og nå er påtalemyndigheten helt åpenbart av den oppfatning at straffnivået bør opp. Det er jo derfor de kjører denne saken. Og sånn sett er dette en prin-

sippsak, sier Live Kleveland til Juristkontakt.

Hun mener det vil virke merkelig dersom et hundedrap som det hunden Lucas ble utsatt for skal ende med 90 dagers fengsel. Strafferammen for grove brudd på den aktuelle paragrafen i dyrevelferdsloven er tre års fengsel.

– Som dyreverner har jeg jobbet med de groveste dyremishandlings-sakene vi har sett her i landet. Jeg vil utfordre Høyesterett til å skissere hva de mener skal straffes med tre års fengsel. Hvis man ser for seg det groveste av de grove så må det være mishandling av mange dyr over lenge tid – handlinger som har påført sterk lidelse – gjerne med døden til følge – og som da er gjort med hensikt og på særlig smertefull måte. Man kan tenke seg en skala med de aller verste lovbruddene og på en skala ned til det lovlige. På en slik

Rettspraksis synes fortsatt sprikende

skala vil jo Lucas score veldig høyt på mange av disse momentene, mener Kleveland, som har gått grundig gjennom de to dommene i Moss tingrett og Borgarting lagmannsrett.

– Lucas-saken har en klar allmennpreventiv betydning, og det er jo det som gjør den saken som interessant for Dyrevernalliansen – for i vår hverdag møter vi daglig saker hvor dyr er blitt tatt livet av på uakseptable måter. I landbruk, i forbindelse med dyreforsøk og i forbindelse med familievold. Beklageligvis kunne vi ikke prioritert én hund med mindre saken hadde fått en prinsipiell betydning.

Og det har den fått. Fordi den ble oppklart såpass fort og da har blitt prioritert av påtalemyndigheten. Og det er vi veldig glad for at den har blitt – fordi det trengs å få dyremishandlingssaker opp for Høyesterett nå – slik at vi får en avklaring av rettspraksis, sier Kleveland.

Hun mener dommen i Borgarting er ett av flere eksempler på at straffnivået i dag ikke er i pakt med hva Stortinget skisserer og legger opp til.

– Slik sett mener jeg dommen i Moss tingrett, på seks måneders fengsel, var et skritt i riktig retning. Selv om jeg ikke synes det er en veldig god dom – da det er flere viktige diskusjoner som mangler i premissene. Blant annet er det ikke noen grundig diskusjon av forarbeidenes omtale av begrepet «grovt» - hva som skal anses som et grovt brudd.

Hun mener det heller ikke i dommen ble problematisert at tiltalte ikke ►

Nasjonalforeningen
for folkehelsen

Nasjonalforeningen for folkehelsen har som mål å bekjempe hjerte- og karsykdommer og demens.

Testamentarisk gave til hjerteforskningen!

Nasjonalforeningen for folkehelsen er den største humanitære bidragsyteren til norsk hjerteforskning. Vårt arbeid finansieres med innsamlede midler.

Hjerte- og karsykdommer er årsak til flest dødsfall i Norge. Hver dag dør 47 mennesker på grunn av hjerte- og karsykdommer.

Dagens behandling er resultatet av tidligere forskning. En testamentarisk gave går direkte til hjerteforskningen og er en investering for framtidige generasjoner. Gaven er fritatt for arveavgift og kommer derfor i sin helhet forskningen til gode.

Postboks 7139 Majorstuen, 0307 Oslo Tlf: 23 12 00 00 Faks: 23 12 00 01 www.nasjonalforeningen.no

tenkte på andre alternativer enn drukning.

– Han hadde ikke tenkt på å omplassere hunden for eksempel ved en frivillig organisasjon, eller gi den tilbake der han hadde fått den fra. Han hadde flere muligheter og det ble ikke problematisert. Da dommen kom så tenkte jeg at her var det forbedringspotensial, og så egentlig positivt på at saken ble anket, sier Kleveland.

Lagmannsretten

Så kom dommen i lagmannsretten.

– Som dom mener jeg den er veldig mye bedre. Den har mye grundigere drøftelser – den gjennomgår forarbeidene og de forskjellige momenter som trekker i retning av en streng straff mye grundigere. Den peker på de to momentene som trekker i retning av en mildere straff: Handlingen pågikk ikke over tid. Det tok noen minutter – ikke mange måneder – som for eksempel en vanskjøtsels-sak kan

gjøre. Og det har ikke gjentatt seg og var «bare» én hund, sier Kleveland, som mener retten har lagt avgjørende vekt på momenter som trakk i retning av en mild straff.

– Der mener jeg lagmannsretten gjør en feil, fordi de andre momentene er såpass tungtveiende. Først og fremst det faktum at hunden har lidd forferdelig – det er verdt å merke seg at det er mishandlingen som er straffbar, ikke det faktum at han avliver hunden. Tiltalte har gjort det med hensikt –

Det trengs å få dyremishandlingssaker opp for Høyesterett nå

Live Kleveland i Dyrevernalliansen håper Høyesterett skjerper straffnivået i saker med mishandling og vold mot dyr. Kleveland her med blandingsvalpen Ada. (Foto: Tore Letvik)

skyldspørsmålet er ikke diskutert - han har tilstått at handlingen var tiltenkt og noe han planla å gjøre, og gjennomførte. Og det faktum at det er gjort på en slik særlig smertevoldende måte - det har ikke lagmannsretten drøftet, sier Kleveland og peker på at begrepet «særlig smertevoldende måte» er spesielt fremhevet i forarbeidene.

Hun mener lagmannsrettens dom også burde inneholdt en drøftelse om straffen sett opp mot strafferammen på tre års fengsel.

- Det er et reelt hensyn som domstolen bør ha et bevisst forhold til. Og det mener jeg også påtalemyndigheten skulle ha nevnt. Men selvsagt burde retten også tatt stilling til dette på selvstendig grunnlag.

Rettsoppfatning

Live Kleveland peker på at domstolene ikke kan se bort fra utviklingen i folks og samfunnets syn på tilfeller av vold og mishandling av dyr.

- Lagmannsretten verken drøfter eller tar hensyn til utviklingen av rettsoppfatningen i samfunnet. Det nevnes i dommen at forarbeidende tydelig sier at loven og rettspraksis og fortolkningen av loven skal utvikle seg i tråd med rettsoppfatningen i samfunnet. Det er et sentralt punkt i forarbeidende. Men det blir ikke reflektert i lagmannsrettens dom fordi lagmannsretten ser ut til å legge avgjørende vekt på den rettspraksis vi har i stedet for å se på om det kan være nødvendig å gå videre i utviklingen av rettspraksis. Og det er nettopp det punktet jeg håper Høyesterett vil vurdere spesielt, sier Kleveland som vurderer å gå tilbake til politikerne dersom domstolene ikke sikrer et straffnivå som er i pakt med rettsoppfatningen i saker hvor dyr mishandles og drepes på brutalt vis.

- Dersom Høyesterett nå ikke responderer, slik som vi i Dyrevernalliansen og påtalemyndigheten mener er riktig, så vil Dyrevernalliansen vurdere å ta saken tilbake til Stortinget. Da vil vi forklare Stortinget hva som har skjedd i rettspraksis og be om en endring av straffebestemmelsene - for da fungerer ikke bestemmelsene etter hensikten, slik vi ser det. Da må man vurdere et system med gradering - det kan være å vurdere å innføre en minimumsstraff selv om det skjærer meg i hjertet som jurist å si det, da jeg prinsipielt er motstander av minimumsstraff. Men hvis det ikke er noen annen mulighet, så mener jeg vi må vurdere det. For å få til en straffeskjerpelse vil det også da bli nødvendig med mye

klarere kriterier i forarbeidene for når de ulike straffnivåene skal tas i bruk. Da må vi se på hvordan man har jobbet for eksempel med sedelighetssaker, familievold og andre områder hvor det er snakk om grov kriminalitet, vold mot svake parter og se hva som har lyktes, sier Kleveland som er spent på utfallet av Høyesteretts behandling.

- Jeg håper og tror at domstolen har oppfattet signalene fra folket og Stortinget om at slike saker må tas mer på alvor. Og jeg vil jo si, at dersom Dyrevernalliansen finner å måtte gå til Stortinget for å få til endringer - da vil det være en fallitterklæring av rettsvesenet fordi det vil vise at rettsvesenet ikke klarer å følge opp Stortingets signaler, noe som jeg vil anse som et alvorlig demokratisk problem, mener Kleveland.

Skriv under for dyrepolitii!

Publisert 07.10.2015

Lucas døde ikke forjeves! Du kan kreve dyrepolitii i hele landet.

Grov vold mot dyr har straffes strengt! Hunden Lucas ble drept av sin egen morder. Han ble kastet seks meter fra en bro, og druknet med et belagget krytlet rundt halsen. Gjenningsmannen fikk bare tre måneders fengsel. Maksimumsstraffen for dyremishandling er tre år. Et dyrepolitii styrker dyrs rettssom.

Vis at du står på verdens side.

Du er foreskjønt! Skriv under i dag.

Jeg aksepterer ikke at Lucas døde forjeves. Jeg krever dyrepolitii over hele landet!

* Epostadresse:

* Fornavn:

* Etternavn:

* Mobilnummer (for å sikre din underskrift):

Dyremishandling skaper stort engasjement, som her på Dyrevernalliansens nettside.

– Solid avgjørelse i en usikker tid

Vant mot PST i kildevernsak

Filmskaper Ulrik Imtiaz Rolfsens advokat, Kim Gerds, mener Høyesterett markerte styrke og stabilitet i spesielt usikre tider da domstolen sa nei til å la PST få innsyn i filmopptak de beslagla hjemme hos Rolfsen i juni. Rolfsens opptak er til en dokumentarfilm som skal vise hvordan personer i Norge rekrutteres til terrororganisasjonen ISIL, eller IS.

Tekst og foto: Tore Letvik

Etter at tingrett og lagmannsrett ga Politiets Sikkerhetstjeneste (PST) medhold i å få se de beslaglagte filmopptakene satte Høyesterett foten kraftig ned til fordel for lovens vern av kilder.

– Dette har vært en spennende prosess. Vi er svært fornøyd med dommen som er tindrende klar. Den er en styrking av kildevernet og gir et utvidet

vern av upublisert materiale, sier Gerds til Juristkontakt.

Advokaten bragte for dagen en spontan tilfredshet kort tid etter at avgjørelsen falt, den 20 november:

– Det er vakkert å oppleve resultatet en uke etter det vi opplevde i Paris, når kanskje frykten for terror og ønsket om å skjerpe alt kommer tydelig fram. Så kommer vi til norsk Høyesterett som står i kampen og er tydelig og prinsipiell. Det får en billedlig betydning på ukedagen etter angrepet i Paris, sa Gerds umiddelbart etter at det var klart at Høyesterett besluttet at PST ikke får tilgang til beslaglagt materiale fra filmskaper Rolfsen.

I likhet med tingretten og lagmannsretten kom Høyesterett til at Rolfsen som dokumentarfilmskaper er omfattet av den personkrets som etter straffeprosessloven § 125 har rett til å beskytte sine kilder. Lagmannsretten hadde etter å ha gjennomgått det meste av det beslaglagte materialet kommet til at dette kunne avsløre uidentifiserte kilder.

I motsetning til tingretten og lagmannsretten kom Høyesterett enstemmig til at vilkårene for å gjøre

unntak fra retten til kildebeskyttelse ikke var oppfylt. Høyesterett fant det klart at vektige samfunnsinteresser tilsa at påtalemyndigheten får tilgang til materialet. Hva påtalemyndigheten kunne få ut av det beslaglagte materialet, var imidlertid usikkert.

På denne bakgrunn kom Høyesterett til at lagmannsretten hadde lagt til grunn en for lav terskel for å gjøre unntak fra kildevernet selv om den hadde kommet til at materialet kunne gi PST «meget verdifulle spor».

Under enhver omstendighet kom Høyesterett til at beslaget måtte oppheves fordi Rolfsens filmprosjekt var i kjernen av undersøkende journalistikk og grep fatt i et sentralt og presserende samfunnsproblem hvor allmennheten og myndighetene har behov for kunnskap og innsikt, og et effektivt kildevern var avgjørende for at filmen kan realiseres.

Høyesterett opphevet det straffeprosessuelle beslaget, noe som innebærer at PST ikke får innsyn i råmaterialet som skal vise flere islamister, hvorav minst én er mistenkt for å ville slutte seg til ekstremistgruppa IS i Syria.

Advokat Kim Gerdt, sammen med
sin klient Ulrik Imtiaz Rolfen.

Førstestatsadvokat og embetsleder i Det nasjonale statsadvokatembetet, Jan Glent, møtte advokat Kim Gerdt i Høyesterett.

– Viktig signal

Det var 8. juni i år at PSTs etterforskere kom på døren til Rolfsen. Der beslagla de mellom seks og åtte timer med opptak som filmskaperen skulle bruke i en kommende dokumentar om islamisten Ubaydullah Hussain og det norske ekstremistmiljøet. PST mener de beslaglagte opptakene blant annet er bevis for at en norsk 18-åring skulle slutte seg til IS. Høyesterett er enig med Ulrik Imtiaz Rolfsen i at råmaterialet og flere personer som framkommer identifiserbart i det, er omfattet av lovens vern av kilder.

Høyesterett fastslår at Rolfsens prosjekt er i kjernen av det som defineres som undersøkende journalistikk, og at kildevernet er helt avgjørende for at denne filmen skal kunne realiseres. Retten peker på at sterke kilde-

vern hensyn, men også sakens alvor veier tungt. Retten mener også det er uklart hvor nødvendige opplysninger i materialet ville vært for PST.

Norsk Redaktørforening var parts-hjelper i spørsmålet om hvorvidt PST skulle få tilgang til filmmaterialet, og var representert i Høyesterett ved advokat Vidar Strømme.

– Høyesteretts avgjørelse i Rolfsen-saken er et viktig signal til alle som vurderer om de tør å snakke med pressen, sa Strømme etter at avgjørelsen falt.

Han mener det er viktig at folk kan stole på pressen og stole på norske domstoler.

– Kildevernet er solid, og det er grunn til å være stolt av Høyesterett. Rettslig sett er det viktig at Høyesterett har utvidet kildevernet. Upublisert materiale er også vernet, og det er

første gang Høyesterett har sagt det. Saken er vunnet med stor margin. Det er klar tale fra Høyesterett, slo Strømme fast.

Generalsekretær Arne Jensen i Norsk Redaktørforening holdt en pressekonferanse kort tid etter at Høyesteretts avgjørelse var klar.

– Dette er en gledens dag. Høyesterett har fulgt opp en stolt tradisjon ved å være tydelig i kildevernsaker, sa Jensen som påpekte at saken ikke bare handlet om Rolfsen og hans film.

– Denne saken handler dypest sett om hva slags samfunn vi skal leve i. Nettopp når det er krevende tider, da gjelder det å holde hodet kaldt og stå fast ved de prinsipper vi skal verne om. Det mener jeg Høyesterett gjorde i dag med en god begrunnelse, sier Jensen.

Avveininger mot hverandre

Ulrik Imtiaz Rolfsens film om det norske ekstremistmiljøet blir trolig vist på NRK i januar. Han håper flest mulig av kildene nå vil stille opp etter at Høyesterett har fastslått at PSTs beslag i filmopptakene oppheves.

– Dessverre har nok beslaget gjort uopprettelig skade. Jeg er usikker på om alle kildene nå vil stille opp likevel, men denne seieren gjør det betydelig lettere, sa Rolfsen etter at dommen falt.

Han gleder seg over at han nå kan fortsette å lage filmen, men understreker at denne saken handler om mer enn hans film.

– Jeg må innrømme at da beslaget skjedde, var jeg ikke klar over alvorlighetsgraden. Jeg var litt i sjokk. Men den tydelige stemmen fra Presse-Norge vakk meg. Og det å føle seg som en del av noe større har vært viktig for meg, sier Rolfsen til NTB.

PST ga ut en egen pressemelding etter Høyesteretts beslutning om å

Rettslig sett er det viktig at Høyesterett har utvidet kildevernet

nekte sikkerhetstjenesten innsyn i de beslaglagte filmopptakene. I pressemeldingen skriver PST at de tar Høyesteretts beslutning til etterretning, og konstaterer samtidig at landets øverste domstol har kommet til et annet resultat enn Oslo tingrett og Borgarting lagmannsrett.

– Vi merker oss også Høyesteretts avveininger av de hensyn som i denne saken har stått mot hverandre, skriver PST.

– For PST har det vært viktig å få denne avklaringen. Det at vi har fått medhold i to instanser viser også at dette ikke har vært noen enkel juridisk sak, sier PST-sjef Benedicte Bjørnland.

I meldingen presiseres det at PST fortsetter arbeidet med å forebygge terror og terrorrelaterte handlinger. «I dette arbeidet vil alle tilgjengelige virkemidler benyttes for å straffeforfølge personer som deltar i eller rekrutterer til terrororganisasjoner», heter det.

– Straffeprosessen er fulgt på alle punkter. Det er retten som skal og har truffet beslutningen om hvorvidt beslaget kan opprettholdes. Vi har ikke sett beslaget. I avveiningen mot kildevernet merker vi oss at Høyesterett har kommet til en annen beslutning, når det gjelder hvor viktig innholdet i beslaget er som bevis, sier Bjørnland.

Din annonse blir sett i Juristkontakt

Her når du flest jurister

Juristforbundet har over **20.000** medlemmer. Vårt medlemsblad gis ut **9 ganger pr år**.

Gjennom **Jobbmarkedet** når du norske jurister i både privat og offentlig sektor. Du treffer forvaltningsjurister og næringslivsjurister, advokater og dommere, jusstudenter og alle andre typer jurister.

Ved publisering på nett vil stillingsannonser eksponeres her:

- www.juristforbundet.no
- www.juristkontakt.no
- nyhetsbrev til 18 648 medlemmer hver 14. dag

Kontakt oss
for årsavtale
2016

Månedlig
besøkt
av over
19 500!

ANNONSEANSVARLIG

Per-Olav Leth – 07 Media
Mobil: +47 918 16 012
e-post: perolav@07.no

A woman with dark, wavy hair, wearing a blue sari with a white and gold patterned blouse, is sitting on a rocky shore. She is looking towards the camera with a slight smile. In the background, there are several small boats on the water, and a large ship is visible in the distance. The scene is set during sunset or sunrise, with warm light reflecting on the water and the sky.

Advokat Rizwana Hasan Vil ha slutt på shipsopphugging i Bangladesh

Advokat – og miljø- og menneskerettighets-aktivist – Rizwana Hasan fra Bangladesh slåss for bedre forhold for landets fattige skipsopphuggere.

Rettssystemet i Bangladesh har for lenge siden erklært tilstanden i bransjen for ulovlig. Utfordringen er at regjeringen ikke vil innføre lover for å regulere bransjen.

Tekst: Caroline Svendsen

Arbeiderne ved huggestedene jobber for luse lønn, og har svært dårlige arbeidsforhold.

– Det finnes ingen infrastruktur når det gjelder denne industrien, forklarer Rizwana Hasan.

Skipsopphugging på strender er nemlig mange sjøfartsnasjoners mørke bakside. Og på strendene i Asia finner vi arbeidsforhold man ikke har sett i Norge på hundre år. Dels handler det om altfor lave lønninger, og dels om helsefarlig arbeid for arbeiderne.

Bellona arrangerte i slutten av november et seminar om skipsopphugging i Oslo, der Rizwana Hasan var tilstede og der dokumentarfilmen «Et hjerte som aldri dør» av Erling Borgen og Tom Heinemann ble vist for første gang. Dokumentaren handler Rizwana Hasans mangeårige kamp for bedre arbeidsforhold for skipsopphuggere. Hun har jobbet med denne problematikken som advokat siden 2003. Dokumentaren skal etter planen vises på NRK i januar. Bangladesh, Pakistan og India står i dag for om lag 90 prosent av verdens huggekapasitet for store skip. Selv om det er betydelige forskjeller mellom huggestedene, er forholdene ved mange av dem helt uforenlige med de forventninger og krav vi i andre sammenheng stiller til helse, miljø og sikkerhet.

Rizwana Hasan opplyser til Juristkontakt at de fleste av skipsopphuggerne kommer fra nord i Bangladesh og blir hentet av bakmenn til den sørlige delen av landet for å jobbe med skipsopphugging. Mange av arbeiderne er dermed ikke klar over hvilket arbeid de går til.

– De fleste av arbeiderne holder ikke ut å jobbe med skipsopphugging i mer enn ett eller to år, for dette er et arbeid som er svært hardt, forteller hun.

Dermed blir arbeidsstokken jevnlig byttet ut og det er liten interesse for å slåss for bedre rettigheter for arbeidere på stedet.

– Disse arbeiderne har dårlig med vann, ikke skikkelig sanitærforhold, helsehjelp eller ordentlig husvære. Og

de har heller ingen arbeidskontrakter, forteller Rizwana Hasan.

Strengte kjennelser

Faktisk har rettssystemet i Bangladesh tatt affære, og har forlangt at skipsopphuggings bransjen i landet må reguleres bedre.

– Rettsvesenet har avsagt strenge kjennelser mot skipsopphugging. Problemet er at det ikke er noe politisk støtte for disse kjennelsene og regjeringen har ikke endret de lovene som trengs for å få gjort noe med dette. Det er ingen politisk vilje til å stanse skipsopphugging i landet vårt, forklarer Rizwana Hasan.

Hun sier at Bangladesh nå er inne i «en følsom» politisk periode og at de demokratiske prosessene i landet fortsatt er veldig skjøre. Hasan forklarer at hovedårsaken til at regjeringen i landet nøler med å innføre den nødvendige lovgivningen er økonomisk. Til tross for alle problemene bidrar nemlig skipsopphuggingsbransjen med finansielle midler og sårt tiltrengte arbeidsplasser til Bangladesh, og da sees det gjerne mellom fingrene på de kritikkverdige forholdene i bransjen.

Selv er Rizwana Hasan helt klar på hva som må gjøres for at skipsopphuggingen i Bangladesh skal opphøre.

– Skipseiere må selv sørge for at avfall fra deres skip blir fjernet på en forsvarlig måte. Det må ikke sendes flere skip til Bangladesh før arbeiderne som jobber med skipsopphugging får bedre fasiliteter og det blir en bedre oversikt over de farlige materialene som er brukt ved hvert skip.

Norges Rederiforbund har, som det første rederiforbundet i verden, sagt nei til såkalt «beaching» av skip.

Kampen mot skipsopphuggingsbransjen har kostet mye for Rizwana Hasan personlig. I fjor ble hennes mann kidnappet og holdt fanget i flere dager før han ble satt fri, og selv har hun mottatt flere trusler og har nå fått livvakter. Likevel gjør hun det klart at hun ikke akter å gi seg.

– Hvis ikke jeg gjør dette viktige arbeidet, vil ikke noe bli gjort.

Ragnhild Bø Raugland,
advokat og fagsjef
juridiske tjenester

Inger-Christine Lindstrøm,
karriererådgiver
i Juristforbundet

Krevende nedbemanningsprosesser – seniorers plass i prosessen

Vi har den siste tiden merket et økt press på våre ansatte i privat sektor i nedbemanningsprosesser. Mange stillinger forsvinner i olje- og gassektoren. Så langt har juristene og advokatene vært skånet fra nedbemanning, men når innsparingene nå går inn i nye faser, blir dessverre også våre medlemmer rammet.

Konjunktorene tyder på at arbeidsmarkedet en stund fremover vil preges av rasjonalisering og innsparinger. I offentlig sektor merker vi samtidig en høy grad av omstilling og endring. Dagens arbeidsliv er derfor i stor omstilling og hele arbeidsmiljøer blir berørt. En felles utfordring i denne prosessen er hvordan en skal håndtere de eldre arbeidstakerne.

Fra Senter for Seniorpolitikk er det en uttalt bekymring for at nedbemanning går hardt utover seniorene, og at det kan bli vanskelig for eldre arbeidstakere å få seg ny jobb. Dette gjelder tilsvarende for omstillinger og endringsprosesser i det offentlige.

Kriterier for bruk ved nedbemanning

I nedbemanningsprosesser skal arbeidsgiver gjennomføre drøftelser med de tillitsvalgte. Det er for begge parter del hensiktsmessig å komme frem til en avtale om hvilke kriterier som skal vektlegges ved utvelgelse av de som skal sies opp, jf. aml. § 15-2, nr. 2 og 3. Gjennomgående kriterier i denne forbindelse kan være ansiennitet, kompetanse, kvalifikasjoner og andre sosiale forhold. Intensjonen med kriteriene er i første rekke å få ryddige prosesser, og å ivareta begge parter interesser. I tilknytning til sosiale forhold tilkommer underpunkter som forsørgeransvar, høy alder,

helsemessige forhold, familiære forhold eller andre tungtveiende hensyn.

Tradisjonelt står ansiennitetsprinsippet sterkt ved nedbemanninger grunnet rasjonalisering. Dette er et objektivt prinsipp hvor arbeidstakeren rangeres ut fra samlet tjenestetid regnet i antall måneder og år vedkommende har vært i virksomheten. Tidligere tjenestetid forut for virksomhetsoverdragelse/sammenslåing av virksomheter regnes normalt med i tjenestetiden i registrert virksomhet. I tilknytning til ansiennitetskriteriet formuleres som regel unntak, slik at ansienniteten kan fravikes «under ellers like vilkår», alternativt at «ansiennitetsprinsippet kan fravikes når det foreligger saklig grunn». Saklig grunn kan i denne sammenheng være øvrige avtalte kriterier, og da særlig kompetansekrav.

Nettopp kompetansekravet er sentralt fra virksomhetens side. Dette kravet blir vurdert ut fra en helhetlig vurdering, hvor både formell utdanning og realkompetanse vektlegges. Ved realkompetanse trekkes inn relevant praksis, dvs. reell arbeidserfaring fra dette og andre aktuelle arbeidsområder. Den enkeltes særskilte kvalifikasjoner innen et fagområde, eller med et produkt, kan også vektlegges. I tillegg blir personlige egenskaper også definert inn i kompetansekravet, typisk at man jobber strukturert, målrettet, effektivt og er en positiv bidragsyter i arbeidsmiljøet. Virksomheten definerer sine kompetansebehov med utgangspunkt i dagens aktivitet. Det er normalt også en passus om at fremtidige kompetansebehov skal vektlegges. Arbeidsgiver har i forbindelse med kompetansekravet en utstrakt grad av styringsrett. Det er derfor viktig at virksomheten har kartleggingsverktøy, og at kartleggingen skjer i samarbeid med den enkelte arbeidstaker.

I selve utvelgelsesprosessen vil arbeidsgiver måtte foreta en avveining mellom den enkelte arbeidstaker og de avtalte kriteriene. Dette er vanskelige prosesser.

Råd og bistand fra Juristforbundet

Juristforbundet tilbyr sine medlemmer juridisk rådgivning og bistand innenfor arbeidsrettslige spørsmål. Kommer du som medlem i en vanskelig situasjon på arbeidsplassen, er det bare å kontakte Juristforbundets advokater.

Kontakt

Sentralbord: 40 00 24 25
E-post: advokat@juristforbundet.no

Seniorennes særskilte rolle

I tilknytning til nedbemannings- og omstillingsprosesser har vi behov for å sette søkelyset på seniorennes rolle. Utgangspunktet i norsk arbeidsrett er at det ikke er anledning til alene å legge vekt på alder, jf. diskrimineringsreglene, bla. aml. § 13-1. Dette gjelder også ved nedbemanning, endringer og opphør, jf. § 13-2, nr. 1. Seniorennes rolle må sees i sammenheng med reglene om øvre aldersgrense i arbeidslivet, jf. aml § 15-13a. Den generelle øvre aldersgrensen er etter lovendring i sommer økt til 72 år. Dette innebærer at arbeidsgiver ikke kan kreve at arbeidstakere slutter før de fyller 72 år. Det er opp til partene om arbeidsforholdet skal vare utover dette.

Saklighetsvurderingen for eldre arbeidstakere vil slå ut i to retninger. For det første er det en realitet at arbeidstakere i en viss aldergruppe bruker lenger tid på å få seg ny jobb.

Normalt regner vi denne aldersgruppen fra 58 år, med variasjoner innen forskjellige yrkesgrupper. Svingninger i arbeidsmarkedet vil også påvirke muligheten for å få seg ny jobb. I enkelte omstillinger blir denne gruppen «vernet» fra oppsigelse, alternativt at det teller med i en interesseavveining i seniorennes favør. Uansett bør det være et forhandlingsinnspill med krav om økt sluttpakke som tar hensyn til de utfordringene en eldre arbeidstaker kan ha med å skaffe seg nytt arbeid.

På den andre side vil det i saklighetsvurderingen være en interesseavveining hvor forskjellige arbeidstakere settes opp mot hverandre. Her kan det være et moment om arbeidstakeren, som erstatning for tapt arbeidsinntekt, har mulighet til å gå over på pensjon. Dette vil blant annet avhenge av pensjonsmuligheter, tjenestetid, pensjons-

poeng og forventet avgangstid. I en forhandling med virksomheten er det da naturlig å legge inn forventet pensjonstap, beregnet ut i fra en forventet pensjonsalder hos den enkelte. Virksomheten vil på sin side få på plass en frivillig avtale med arbeidstakeren, og det vil for begge parter bli en avtalt og ryddig avslutning på arbeidsforholdet. Det er også mulig å avtale opphørstidspunkt som ligger frem i tid.

Ved opphør av arbeidsforhold for seniorer er det greit med en påminnelse om arbeidsmiljølovens særskilte regler om oppsigelsestid, jf. § 15-3, nr. 3. Her fastsettes at for arbeidstakere som har vært ansatt i minst 10 år sammenhengende i samme virksomhet, skal oppsigelsesfristen være på minst fire måneder dersom den finner sted etter at arbeidstakeren har fylt 50 år. Den økes til fem måneder etter fylte 55 år og seks måneder etter fylte 60 år. ►

60 år. Arbeidstakeren kan på sin side si opp arbeidsavtalen med en oppsigelsesfrist på minst tre måneder. Bakgrunnen for økt oppsigelsestid er basert på arbeidsgivers omsorgsplikt

for sine arbeidstakere. Jo lengre tid man har tjent virksomheten, og jo eldre man er, jo mer øker arbeidsgivers ansvar for å ivareta den enkelte arbeidstaker.

Som medlem i Juristforbundet vil du få rådgivning og bistand i denne type spørsmål.

Alder er bare et tall

For mange blir myten om «femti og ferdig» en sovepute. Louis Armstrong skal ha sagt at musikere ikke pensjonerer seg, de fortsetter bare å spille så lenge det er musikk igjen i dem. Hvordan er det for jurister?

Jobben er ikke alt, men betyr mye for veldig mange. Den gir inntekt, fellesskap og kanskje prestisje. Noen har jobben som hobby. Uansett bidrar jobben til faglig og personlig utvikling, opplevelse av mestring og å være til nytte, og fyller mye av tiden og tankene i yrkesaktiv alder. Så hvorfor skulle vi slutte å utvikle oss jobbmessig midt i karrieren?

Da endringene i arbeidsmiljøloven trådte i kraft i sommer, ble aldersgrensen hevet til 72 år. Tanken på å stå lenge i jobb vil være positiv for mange som har god helse, som trives godt, leverer godt og er oppdatert. Mange seniorer opplever at tilknytning til yrkeslivet virker positivt på fysisk og psykisk helse. Det finnes utallige gode eksempler på akademikere godt opp i 70-årene som fortsetter å bidra i arbeidslivet, og mange deltar i frivillighetsarbeid, egne prosjekter eller fortsetter egen virksomhet. Kanskje er vi på vei mot at enda flere kombinerer jobb og pensjon og beholder en fot innenfor arbeidslivet også etter ordinær pensjonsalder.

Fleksibiliteten og endringstakten i arbeidslivet øker stadig. Utvikling av ny

kompetanse og vedlikehold av kompetansen er viktigere enn noen gang. Men vil du henge med, trives og lykkes, må du ha ønske om og mulighet til å utvikle deg yrkesmessig gjennom hele karrieren.

Mange får et roligere familieliv midt i karrieren, og får mer rom for å reflektere over egne ambisjoner og forventninger til jobben. Da er det lite grunn til å tenke at det du ikke fikk til før du er 45, det blir det aldri noe av. Videreutvikling må være på agendaen kontinuerlig. Ambisjonene og motivasjonen må pleies. Kanskje er du veldig dyktig, men likevel en godt bevart hemmelighet som ressursperson. Da er det på tide å legge en plan for hvordan du vil ha det fremover og hvordan du kan komme i gang.

Ikke stopp deg selv ved å lete etter faktiske og teoretiske hindringer. Et godt råd er å dra seg selv forbi første tanke om at du ikke er flink nok, at du har blitt for gammel eller at jobb og karriere egentlig ikke betyr så mye for deg. Det at du er over femti og søkte på en jobb du ikke fikk, er ikke bevis på at du har rett.

Hva skjer med motivasjonen og kompetanseutviklingen når en bevisst

eller ubevisst begynner på nedtellingen til pensjonisttilværelsen? Kanskje sender du signaler til arbeidsgiver om at de ikke behøver å forvente så mye mer fra deg. Kanskje vil en pensjonistpartner hjemme gjøre noe med tankesettet og prioriteringene dine. Ønsker du å opprettholde attraktiviteten i arbeidsmarkedet, bør du være bevisst på hvordan du framstår.

Tenk igjennom hvordan du skal ordlegge deg. Skal du være interessant for arbeidsgivere og oppdragsgivere, holder det ikke med lang erfaring og hva du har gjort, men hva du kan og vil bidra med framover. Vær ferskvare og utvikle kompetansen din. Ta din plass i organisasjonen du jobber i. Kanskje kan du få profesjonell veiledning i forbindelse med planlegging av egen seniorkarriere. Det kan vise seg å være en god investering både for den enkelte, arbeidsgiver og samfunnet.

Arbeidsgiverne på sin side må se enkeltindividet. Alder er sjelden et nyttig kriterium når en skal vurdere menneskelige ressurser. Motiverte, faglig kompetente mennesker med mye erfaring er ikke datamerket med «best før» eller «holdbar til».

Finn ut mer:

<http://seniorpolitikk.no/nyhet/arbeidsliv/ledelse/jobben-gar-som-en-lek>

<http://seniorpolitikk.no/nyhet/arbeidsliv/ledelse/hva-br-ledere-vite-om-alder>

<http://nyjobb50pluss.no/#20>

Et slag for inkluderende språkbruk

Juss-Buss behandlet i fjor 587 spørsmål knyttet til sosial- og trygderett. Vi kommer derfor tett på mennesker som av ulike grunner mottar støtte fra NAV. Vårt inntrykk av NAV-brukeren er et annet enn det en får servert fra samfunnsdebatten i dag. Vi møter ikke ungdommen som heller vil spille PlayStation enn å jobbe, eller den uføretrygdede som jobber svart på si.

Det vi ser er mennesker i alle aldre som av ulike grunner befinner seg i en vanskelig situasjon. Mange synes det er veldig krevende å be om hjelp. Når de faktisk tar steget og ber om støtte, er det viktig at de møtes med åpenhet, og ikke fordømmelse. Når brukeren ekskluderes fra samfunnet, blir veien tilbake til arbeidslivet lenger. Det er derfor viktig at hver enkelt har et bevisst forhold til egne ordvalg.

Det skrives mye om navere, som ofte blir omtalt som late, svindlere og misbrukere. Realiteten er imidlertid en annen. Tall fra SSB viser at det var 793 000 personer som mottok stønader fra NAV ved utgangen av 2014 (Rapport 2014/34). I løpet av de første åtte månedene av 2015 var det 1057 personer som ble anmeldt for misbruk av ytelsene, i følge NAVs egen statistikk. Dette utgjør en svært liten andel av personene som mottar stønader fra NAV. Menneskene som oppfyller de strenge vilkårene for å få

ytelser fra NAV har krav på støtte. For mange har det vært vanskelig å be om hjelp fra det offentlige, nettopp fordi de er redde for å bli mistenkeliggjort og stigmatisert. Det er ikke rettferdig at de som hevder sin rett skal bli møtt med slike holdninger kun fordi det finnes et kriminelt mindretall.

Flere av våre klienter forteller om skam knyttet til det å motta ytelser fra NAV. De unnlater å fortelle at de er arbeidssøkende og at de mottar dag-

penger. Andre føler de må gå i forsvar og legge ut om hele sykdomsbildet sitt dersom de forteller at de mottar uførepensjon. Sånn kan vi ikke ha det. Vi har et felles ansvar for å skape gode holdninger og et inkluderende samfunn. Endringen begynner med at flere blir bevisst egne holdninger til NAV-brukere.

Det er et paradoks at samtidig som man berømmer Norges velferdssystem, fordømmer man de som benytter seg av det. Juss-Buss frykter at utbredt stigmatisering av og mistro til NAVs brukere i ytterste konsekvens vil føre til at NAV selv mister legitimitet i sitt arbeid. Mindre støtte til NAV kan igjen føre til at færre får de ytelsene de trenger.

Dagens fremstilling av NAVs brukere gir et misvisende bilde, og fører til unødvendig stigmatisering. I tillegg til de negative konsekvenser dette får for den enkelte, undergraves dagens velferdsordning. Som medmennesker har vi et felles ansvar for å verne om utsatte personer. Vi i Juss-Buss vil derfor oppfordre deg til å reflektere over egne ordvalg. La det heller ikke stå uimotsagt når du hører ord som «naver» og «svindler» brukt ubevisst. Ta din del av ansvaret og vær med på å skape et mer inkluderende samfunn.

Malin E. Rogne, Juss-Buss

Neste utgave av Juristkontakt kommer 27. januar.

Annonsefrist 15. januar

Ring: 918 16 012 eller e-post: perolav@07.no

Universitetet i Oslo

UiO : Det juridiske fakultet

Joanna Nicholson

Soldater som ofre innen internasjonal strafferettsjustis

Fjoråret markerte hundreårsjubileet for første verdenskrig. I løpet av de 100 årene som har gått, har krigens karakter endret seg drastisk.

Under første verdenskrig var majoriteten av de som ble drept eller såret aktive i kamp, altså stridende, mens det i dag ofte er sivile som utsettes for mest vold.

Når grusomheter forekommer i væpnede konflikter er det mishandlingen av sivile som oftest skaper det sterkeste engasjementet og de sterkeste fordømmelsene fra verdenssamfunnet. De stridende er på den annen side oftest oppfattet som synderne, de ansvarlige for grusomhetene. Denne måten å oppfatte ting på blir gjerne synlig når sakene bringes frem for internasjonale straffedomstoler eller tribunaler.

Når man ser bort fra saker som dreier seg om overgrep mot barnesoldater eller fredsbevarende styrker, er det gjennomgående slik at internasjonale kriminalsaker i hovedsak konsentreres om sivile ofre for militære overgrep. Dette har også utviklet seg gjennom de siste hundre årene: De stridende var ofte blant ofrene i saker som fulgte både første og andre verdenskrig.

Det overordnede målet for denne PhD-avhandlingen er nok engang å påvise at stridende kan være ofre for internasjonale forbrytelser. Avhandlingens sentrale problemstilling er hvilken forskjell det innebærer dersom et antatt offer for en internasjonal forbrytelse er stridende, snarere enn sivil: Med andre ord, kan stridende være ofre for den samme type internasjonale forbrytelser som sivile?

– Selv om stridende kan være i en egen kategori innen internasjonal strafferettskontekst, så er det like fullt mennesker som kan være ofre for mishandling og overgrep, konkluderer Joanna Nicholson (Foto: Aleksander Fremstad Askim / Forsvaret)

Avhandlingen tar også opp andre spørsmål:

- Hvilke forbrytelser eller overgrep kan utøves mot dem som kjemper, mens slaget pågår?
- Hvilke våpen er forbudt når man skal bekjempe stridskrefter?
- Hvilke forbrytelser kan stridende som er tatt til fange utsettes for?
- Hva slags forskjell utgjør statusen som krigsfange?
- Og er det slik at krigsfangestatusen har noen betydning, og påvirkning, på internasjonal strafferettsjustis?
- Kan de som er stridende være ofre for forbrytelser mot menneskeheten?
- Kan en stridende være offer for folkemord?

Avhandlingen undersøker også rettspraksis i tilknytning til de to spesielle kategoriene barnesoldater og fredsbevarende styrker.

Avhandlingen konkluderer med at det så absolutt er ulikheter innen internasjonal rettspraksis, avhengig av om det antatte offer er stridende eller sivil.

Videre: disse ulikhetene har ikke alltid vært fullt ut anerkjent av internasjonale straffedomstoler og/eller tribunaler.

Avhandlingen fremholder at selv om stridende kan være i en egen kategori innen internasjonal strafferettskontekst, så er det like fullt mennesker som kan være ofre for mishandling og overgrep – et faktum vi ikke må glemme.

Joanna Nicholson ved Norsk senter for menneskerettigheter forsvarte sin avhandling for graden Ph.d. «Fighters as Victims in International Criminal Law» 5. mars 2015

Rettssikkerhet i krevende tider

Vi lever i krevende tider. Klimakrise, økonomisk stagnasjon, flyktningkrise og terror preger den europeiske hverdagen. Heller ikke Norge er skjermet for de utfordringer som resten av Europa sliter med. Særlig terroraksjonen i Paris og avsløringen av terrornettverk med baser i europeiske land har skapt frykt.

Situasjonen i blant annet Syria, Irak og Afghanistan, har ført til at nesten 60 millioner mennesker akkurat nå er på flukt fra hjemmene sine. Mange av dem kommer til Norge. Det er liten grunn til å tro at migrasjon, uro og terror vil forsvinne. De som rammes hardest er de fattige, og aller hardest rammes kvinner og barn.

Slik det ser ut nå, har krig, terror og migrasjon blitt en del av hverdagen som vi må forholde oss til. Det er i krevende tider våre rettsstatlige verdier blir satt på prøve. Det er nå det er viktig å være tydelig på at de som har opphold her i riket, har krav på rettssikkerhet, også flyktningene. Likevel er det viktig og riktig at de som er uten reelle beskyttelsesbehov avvises.

Regjeringen jobber med å utarbeide regler for å ta imot flyktninger. Juristforbundet er opptatt av at dem vi tar imot, skal bli møtt med rettsikkerhet, fordomsfrihet og inkludering. En viktig del av integrasjonspolitikken er å gjøre det lettere for dem vi tar imot å klare seg selv. Mange av dem som kommer, er høyt utdannet. Her kan vi ta et særskilt

ansvar. Som tillitsvalgte eller rekrutteringsansvarlige kan vi ta ansvar for å bidra til at flyktninger med juridisk utdanning kommer seg raskt i arbeid.

Iurolige tider utfordres rettssikkerheten på mange områder. Politiet vil alltid ønske flere og bedre virkemidler for å utføre sitt samfunnsoppdrag, beskytte og forebygge. Et bevæpnet politi kan imidlertid på sikt medføre at flere blir skadet eller drept.

Samfunnet benytter mer og mer overvåkning, og dette skjer på bekostning av personvern og frihet for den enkelte samfunnsborger. «Den som ikke har noe å skjule, har ikke noe å frykte når det gjelder overvåkning», sies det gjerne. Jeg tror de færreste ønsker å bo i et land hvor politi og sikkerhetsmyndigheter kan finne ut alt om deg, også der hvor det ikke finnes skjellig grunn til mistanke om at du har gjort noe straffbart.

Det er når terrorfrykten er størst, det er viktigst å motstå fristelsen til å selge våre liberale verdier for litt større trygghet. Det er nå vi skal vise verden at «annerledeslandet» faktisk evner å møte krevende tider med «mer demokrati og mer åpenhet».

Det er i krevende tider det er viktig å vise hva som bor i oss, men vel så viktig å ta ansvar for samfunnsutviklingen. Her har vi som jurister en særskilt rolle. Rettsvitenskapens betydning for samfunnsutviklingen er

ofte undervurdert. Et demokrati som vårt styres ikke ved hjelp av økonomiske virkemidler alene, men også gjennom normer og verdier, lover og regler. Gjennom denne type styringsmidler ivaretar de juridiske fagene en viktig sivilisasjonsbyggende rolle.

Det finnes ikke enkle løsninger på de utfordringene vi nå står overfor. Vi skal vise hva som bor i oss ved å ta imot flyktninger på en ordentlig måte, og vi skal bruke faget vårt til å verne om og videreutvikle demokratiet vi er så heldige å leve i. Det skal vi gjøre ved å hegne om rettssikkerheten.

Her finner du både de juridiske fagartiklene og meningsytringer / debatt om jus, politikk og samfunn. Juristkontakt oppfordrer alle lesere til å delta. Enten du ønsker å dele en fagartikkel med andre eller du har en mening å ytre. Både små og store temaer er interessante. Send gjerne med et foto av deg selv. Juristkontakt tar forbehold om at svært lange innlegg må forkortes.

Innlegg sendes med e-post til omg@jus.no

Særdomstoler

Særdomstolsutvalget er i gang

■ Av fylkesnemndsleder Geir Kjell Andersland, medlem av Særdomstolsutvalget

Regjeringen oppnevnte 7.mai i år et utvalg for å utrede særdomstoler, benevnt som Særdomstolsutvalget.

Regjeringen realiserte med dette sitt løfte fra regjeringens politiske plattform (Sundvolden- erklæringen), fremlagt etter stortingsvalget høsten 2013, om å utrede særdomstoler for saker knyttet til barn og unge.

Startskuddet for utredningsarbeidet markerte også slutten på flere års debatt om det var behov for en slik utredning. Særlig aktiv motstand har et vært fra Domstolsadministrasjonen og en rekke dommere.

Temaet særdomstol på det barne- og familierettslige feltet har en lang historie i Norge; i hvert fall tilbake til opprettelsen av vergerådene. De kom som en del av reformer på strafferettens område tidlig på 1900 tallet (Vergerådsloven vedtatt 1896), og behandlet saker vedrørende kriminelle barn, barn som fikk mangelfull omsorg i hjemmet og barn med slike atferdsvansker at både hjem og skole sto «magtesløse» overfor dem. Loven om behandling av forsømte barn ble

– Hovedproblemstillingen er formulert i spørsmålet: Bør foreldretvister og barnevernssaker behandles av samme avgjørelsesorgan?, skriver Geir Kjell Andersland.

kjent som vergerådsloven fordi vergerådene var det mest konkrete og synlige resultatet av loven. I praksis innebar loven et offentlig ansvar for barnevernet, den gang det første i sitt slag i verden.

Som daværende leder i Justiskomiteen, stortingsrepresentant Quam (V) uttalte under den avsluttende debatten om forslaget til ny vergeråd-slov :

«Hvis dette bliver lov bliver den det Mønster man kommer til at gaa efter i andre land, og det kunde vel ikke skade, om det en gang i Verdenshistorien hendte, at ogsaa vort Land kunde komme til at gaa i Spidsen».

Alternativet til å opprette vergeråd var å la de ordinære domstoler behandle spørsmålet om tiltak, eventuelt tvangsvedtak, overfor de aktuelle barn og familier. Men tilhengerne av et nytt organ, som argumenterte for særlig «saglig Kundskap» på feltet vant frem. Vergerådet ble i praksis en særdomstol på sitt felt.

Diskusjonen ble gjenopplivet i forkant av etableringen av dagens fylkesnemnder. I sosiallovutvalgets innstilling (NOU 1985:18 Lov om sosiale tjenester) argumenterte mindretallet igjen for at tvangssakene i barnevernet måtte behandles av domstolene. Resultatet ble imidlertid et nytt organ, til erstatning for de utdaterte kommunale barnevernsnemndene: Fylkesnemndene, et såkalt «domstolslignende forvaltningsorgan».

Debatten ble så atter reist gjennom Raundalen utvalgets utredning «Bedre beskyttelse av barns utvikling» (NOU 2012:5). Utvalget foreslo at det burde «utredes om en form for «family court»

kan erstatte dagens fylkesnemndsordning».

Forslaget ble dessverre liggende i skuffene til tidligere barneminister Inga Marte Thorkildsen i ett og et halvt år inntil det ble valgt ny regjering høsten 2013, som nå har iverksatt forslaget.

Det nye utvalget har fått et bredere mandat enn bare det barne- og familierettslige feltet. Det skal også vurderes om de oppgaver som i dag ligger i Utlendingsnemnda skal overføres til en forvaltningsdomstol, samt utrede en eventuell hurtigdomstol innenfor enkelte sakstyper i straffesakskjeden.

Men den faglige hovedinteressen knytter seg nok til om utvalget vil konkludere med å foreslå en ny type familiedomstol. I mandatet har utvalget her fått flere uttalte problemstillinger og alternativer som det skal tas stilling til. Hovedproblemstillingen er formulert i spørsmålet: Bør foreldretvister og barnevernssaker behandles av samme avgjørelsesorgan? Dette går rett til kjernen av debatten om dagens tosporede system, hvor fylkesnemnda behandler saker etter barnevernloven og tingrettene saker etter barneloven.

// Den faglige hovedinteressen knytter seg nok til om utvalget vil konkludere med å foreslå en ny type familiedomstol

Mange har uttalt at dette skaper kunstige skiller som er både materielt og prosessøkonomisk lite heldig.

Utvalget har her fått følgende alternativer som alle skal vurderes:

- Særdomstoler for barnevernssaker og foreldretvister
- Flytte foreldretvistene fra tingrettene til fylkesnemndene
- Flytte barnevernssakene til tingrettene, og eventuelt opprette egne familieavdelinger i tingrettene
- Forberede/styrke eksisterende systemer, herunder vurdere spesialisering i tingrettene

Avslutningsvis er det tankevekkende å registrere hvordan de to statsråder som har det faglige ansvaret, barnemi-

nisteren og justisministeren, formulere sine forventninger til utvalgsarbeidet. De uttaler at det er «behov for å utrede om nye særdomstoler kan bidra til å:

- Styrke rettssikkerheten
- Øke fagkompetansen
- Øke legitimiteten og tilliten til avgjørelsene
- Sikre mer effektiv behandling i rettsvesenet

I denne sammenheng er det også tilfredsstillende å registrere at ovennevnte formål er til forveksling lik den begrunnelse styret i Juristforbundet Stat formulerte i sitt notat sommeren 2013 for å sette i gang utredningsarbeidet.

Uansett innholdet i utvalgets konklusjoner og det senere politiske utfallet av arbeidet, må det antas at utredningen vil bli et viktig både rettshistorisk og rettspolitisk bidrag. Det er i så måte et privilegium å få anledning til å delta i dette arbeidet.

Utvalget, som ledes av professor Hans Petter Graver, skal avgi sin innstilling innen utgangen av januar 2017. Det er bare tiden og veien.

Politireformen

Det nye politiet

■ Av Stig O. Johannessen, professor i organisasjon og ledelse

Norsk politi møtte sin største utfordring 22.juli 2011. I følge 22.juli-kommisjonen og mange andre klarte de ikke oppgaven. Dette ble starten på en politikrise uten sidestykke i norsk historie.

Krisen er tilsynelatende av organisatorisk og operativ karakter. Men det er også en identitetskrise blant politifolk, en tillitskrise mellom befolkning og politi, og mellom ulike grupper internt i etaten, og en gryende demokratisk krise i et samfunn hvor tidligere gitte standarder og autoriteter stilles under diskusjon. Hvilken retning beveger politiet seg i møte med disse krisene?

Dette er tema for min siste bok «Politi i krise». Jeg følger utviklingen i politiet etter 22.juli 2011 og prosessene rundt de forandringer som er initiert. Det mest påfallende med utviklingen er den økte sentraliseringen, bevæpningen og overvåkingen. Slik jeg ser det er denne utviklingen mer knyttet til vårt eget nasjonale traume 22.7 enn til den internasjonale utvik-

lingen. Politiets innstramminger overfor seg selv og befolkningen rettferdiggjøres av politiske og psykologiske strømninger i samfunnet. Det er ikke reell sikkerhet vi snakker om, men kampen om sikkerhetsillusjonene og innflytelsen i statens maktapparat.

Nasjonale kriser rokker ved statens autoritet og befolkningens forestillinger om staten som en stabil beskytter av deres liv. At staten rystes i sine grunnvoller av terror skaper ikke bare en maktkrise for staten. Det skaper en identitetskrise for befolkningen og statens representanter. Autoritet og identitet må derfor gjenopprettes for enhver pris. Reaksjonen fra statens maktapparat er gjerne overdrevet, både innenfor og utenfor statens grenser, slik vi ser i Europa nå. Drevet av panikken innføres ulike former for unntakstilstand, hvor demokratiet undermineres eller settes helt ut av spill i form av midlertidige tiltak.

I Norge utløste 22.7 offentlige granskninger og høringer. I august 2012 ble politiets omdømme og selvfølelse knust av 22.juli-kommisjonen. Politiets kultur, holdninger og ledelse var høyst problematisk, ble det slått fast. De manglet aksjonsvilje, pliktfølelse og autoritet. For mange politifolk var det som å si til dem at deres arbeid og profesjon var helt verdiløs i samfunnet. Men Gjørv-kommisjonens rapport var en særdeles grov generalisering av forholdene i norsk politi. De behandlet i realiteten svært avgrensede deler av organisasjonen. Rapporten var ingen organisasjonsanalyse, den var en politisk granskning ment for å gjenopprette folkets tillitt til statsapparatet.

I Gjørv-rapporten framstiller man et politikorps som ikke klarer å koordinere ressursene tilstrekkelig til å få en rask og samordnet respons på det som utfolder seg før og under den 22.juli 2011. Dette utgjør et komplekst organisasjonsmessig problem. Kommisjonen så det ikke som sin oppgave å analysere og forstå de prosessene som utgjorde dette komplekse organi-

– Da etter hvert Politireformen skulle utarbeides sto vi overfor en politisk endringsprosess, ikke en prosess som var faglig begrunnet, skriver Stig O. Johannessen (Foto: Magnus N. Johannessen)

sasjonsproblemet. Det hadde de heller ikke fagkompetanse til. Kommisjonen besto stort sett av jurister og historikere – verken organisasjonsforskere eller politiforskere deltok. De omtalte derfor organisasjonsproblematikken i generelle ordelag som problemer knyttet til kultur, holdninger og ledelse. Under Stortingets høringer i etterkant klarte ikke utvalgslederen å svare skikkelig på hva de hadde ment med dette.

I stedet falt kommisjonen inn i et velkjent og kontraproduktivt spor. De hoppet fra beskrivelser av hendelser til en tiltaksliste som var frakoplet de komplekse organisasjonsrealitetene, uten først å analysere hvorfor realitetene ble slik de ble. Tiltakene var konstruert innenfor en intetsigende lederretorikk hvor mer oversiktlige strukturer og et mer avansert målstyringssystem skulle være løsningen på alle problemer. Forslagene var fjernet fra de reelle daglige utfordringer i organisasjonen. I sin iver etter å plassere ansvar i hierarkiet og strukturen, endte også kommisjonen med å la viktige spesialenheter som beredskapstroppen slippe for lett, mens små politidistrikt som Nordre Buskerud ble gjort til syndebukker.

Den logiske konsekvensen av disse manglene var at man burde satt i gang

en dypere og bredere analyse av de komplekse organisasjonsprosessene. Da kunne man hatt et håp om å bygge kunnskap som basis for eventuelle nye forslag til utvikling av politiorganisasjonen.

Dessverre fulgte man ikke denne linjen. I etterkant av 22.juli-kommisjonen fant daværende regjering riktignok ut at man behøvde en dypere analyse. Men igjen tok man ikke på alvor det som var det kunnskapsmessige behovet – en analyse av de komplekse organisasjonsprosessene som frambragte en for lite samordnet respons i politiet på en stor uventet terrorhendelse. I stedet satte man ned et utvalg stort sett bestående av karrierebyråkrater – inkludert den nyutnevnte politidirektøren – med oppdrag å si noe om hvordan de mente politiet burde organiseres og styres rent formelt. Det hadde selvsagt en viss interesse, men i forhold til det opprinnelige problemet var det marginalt.

Sluttproduktet (Politianalysen) endte da også som et ganske usammenhengende dokument dersom man skulle kreve at det skulle være en organisasjonsanalyse. Det var liten sammenheng mellom utgangspunktet (22.7 og kommisjonsrapporten), problemstillingen (mer effektivt og kvalitativt bedre politi), hva analysen undersøkte (måltall for politiorganisasjonen), de metodene som ble brukt (en slags kvantitativ analyse) og det faglige grunnlaget for analyse og drøfting av funn opp mot problemstillingen. Teori var så å si fraværende, noe som betydde at utvalget stort sett bygde på sine egne spekulasjoner til å tolke resultater og framsette de konklusjoner man kom fram til. Analysen framsto dermed som faglig snever, mens den konkluderte bredt. Den var ukritisk og full av metodiske feil, blant annet feilet den i å uttrykke hva analysens begrensninger var, hvorfor viktige deler av organisasjonen var ekskludert, hva tolkningen bygde på teoretisk, hvilke alternative tolkninger som kunne eksistere, samt drøfting og kri-

tikk av utvalgsmedlemmenes egne ståsted og profesjonelle interesser i analysen.

Analysen var imidlertid helt i tråd med utbredte ønsker i det politiske og byråkratiske miljøet om å ta tilbake makten fra fagforeningene og de mer eller mindre autonome politimestre i kjølvanen av den såkalte politikonflikten som pågikk omtrent fram til 22.7. Makten skulle samles der sentralpolitikere og byråkrater mente den burde ligge: i departementene og direktoratene. Med 22.juli-kommisjonens rapport og Politianalysen som grunnlag for endringsarbeidet i politiet, sto man med et grunnlag som var faglig svakt, men politisk forståelig. Da etter hvert Politireformen skulle utarbeides sto vi overfor en politisk endringsprosess, ikke en prosess som var faglig begrunnet.

Politianalysens organisasjonstenkning var bygd på troen at komplekse organisasjoner kan utvikles på en enkel måte, i henhold til en sentral langtidspan. Det finnes ikke holdepunkter for dette i forskning. I organisasjonsforskningen har man tvert om i mange tiår pekt på at organisasjoner er komplekse, ikke enkle, og følgelig at kunnskapen om organisasjoner må være mangedimensjonal, beslutningsgrunnlaget og beslutningene likeledes. Det betyr at politiske beslutninger om politiet ikke bør være endelige, fullstendige eller såkalt helhetlig, fordi det gir ingen mening i en dynamisk og stor organisasjon i et dynamisk samfunn. Vi har dessverre sett litt for mye de seneste årene av politikere som ikke forstår dette, men som bare vedtar gigantiske reformer uten tanke på de praktiske følgene.

Alternativet til statiske skrivebordsdesign er åpenbar, men ikke rett frem å utøve i praksis: Beslutningene bør være prosessuelle, det vil si de bør tas skritt for skritt, åpne for eksperimentering, variasjon, utviklingsprosjekter osv. Ikke minst, de bør underkastes forskning som er kontekstuell, det vil si at kunnskapen utvikles om og i den sammenhengen man er interessert i.

Det nytter ikke å gå til England, Nederland og Finland og plukke en bit her og der for å få svar på hvordan det norske politiet skal utvikles, slik man gjør i politianalysen. Dette universalprinsippet er ytterst tvilsomt. Organisasjoner og mennesker oppfører seg ikke likt uavhengig av tid og sted, kultur og samfunn.

Man burde tatt sikte på å skape læringskulturer med interesse for reelle forbedringer i tjenestene, organiseringen og ledelse, i stedet for en sentraldesignet «one size fits all» som ble framsett. I politianalysen var det en klippet

på at bare alt blir likt, standardisert og udiskuterbart, så vil all uro, dynamikk, uforutsigbarhet og usikkerhet forsvinne både i samfunnet og i politiet. Slik ble Politireformen bygget på en illusjon. Nå skal den settes ut i livet.

Artikkelforfatteren er professor i organisasjon og ledelse ved Universitetet i Nordland og HiOA. Han har tidligere utgitt flere bøker. Boka «Politi i krise: Spillet om norsk politi etter 22.juli 2011» kom på Fagbokforlaget 1. desember. Kronikken inneholder noe bearbejdet tekst fra boka.

Juristforbundet inviterer til

Pensjonisttreff

Tirsdag 12. januar 2016 kl. 14.00–16.00

Hambro's Cafe og Conditori, Rosenkrantzgaten 3, Oslo

Det serveres to smørbrød og kaffe. Begrenset antall plasser.

**Påmelding innen 17. desember 2015
til Solveig Dahl Kongsvik.**

**E-post: sdk@jus.no
Mobil: 915 55 268**

Juristforbundet ønsker alle pensjonistmedlemmer god jul, godt nytt år og velkommen til pensjonisttreff!

Skattehjelp

Slutten på et vellykket eksperiment?

■ Av Hans-Henrik Hartmann, jurist i Skatteetaten

Skattehjelpen er et tiltak Skatteetaten har iverksatt for å «bistå skattytere som ikke er i stand til å ivareta sine rettigheter og oppfylle sine forpliktelser.» For tiden behandler Skattedirektoratet et forslag om å unnta aktive næringsdrivende fra skattehjelp.

Å være borger i et moderne rettssamfunn medfører både rettigheter og forpliktelser. En av de viktigste forpliktelsene er å bidra til fellesskapet gjennom å betale skatt, – riktig skatt. For å fastslå hva som er riktig skatt, er Skatteetaten avhengig av opplysninger fra både skattyterne og deres arbeids- og oppdragsgivere. Uteblir opplysningene, så kan og skal skattemyndighetene fastsette skatter og avgifter ved skjønn. Skønnsfastsettelse er ressurskrevende og medfører dessuten åpenbart en risiko for at fastsettingen kommer til å bygge på feil faktum. Det kan få store konsekvenser for den enkelte. Tradisjonelt har Skatteetaten også sanksjonert manglende innlevering med tilleggsskatt eller politianmeldelse. Men de siste årene har Skatteetaten prøvd nye metoder for å gjøre det lettere å handle riktig.

Hjelp til selvhjelp

Det beste og mest effektive tiltaket for de som vil, men ikke får det til, er ordningen med leveringsfritak for selvangivelse. Dersom du er arbeidstaker eller trygdemottaker, så utarbeider

– Behovet for skattehjelp er størst blant håndverkere, transport- og bygg- og anleggsbransjen. Dette er bransjer som har en stor andel av utenlandske arbeidere med ofte dårlig kjennskap til norske regler. De som prøver å gjøre det riktige, melder om en sterk konkurranse med de som arbeider svart, skriver Hans-Henrik Hartmann.

Skatteetaten årlig et utkast til selvangivelse basert på de opplysningene som kommer inn fra arbeidsgiverne og trygdeetaten. Den fornuftige borger bør selvfølgelig sjekke innholdet av dette forslaget, men hvis han eller hun forholder seg passiv, så regnes forslaget som akseptert uten videre.

Ordningen med leveringsfritak for selvangivelse gjelder ikke selvstendige næringsdrivende (og juridiske personer som aksjeselskap, osv.). Disse må selv fylle ut og levere selvangivelse og eventuelt omsetningsoppgaver for

avgiftsberegning. De selvstendige næringsdrivende utgjør en mangfoldig gruppe. Her finner vi drevne aktører med sans for kolonner, tall og regneark, men også de som aldri klarte å få seg en ansettelse hos en ansvarlig arbeidsgiver. Noen velger friheten ved å være sin egen arbeidsgiver, men mange skattytere får «valget» mellom å la seg registrere som selvstendige næringsdrivende og motta oppdrag fra en som burde ha vært en arbeidsgiver, eller å gå arbeidsledig. For politikerne er valget enkelt: Det er bedre at folk

jobber som selvstendig næringsdrivende enn at de lever på trygd. Det ligger til og med en forpliktelse i Grunnloven § 110 om at «Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for at ethvert arbeidsdyktig menneske kan tjene til livets opphold ved arbeidellernæring». Myndighetene har da også gjort mye for å gjøre det enkelt å opprette eget firma. Det stilles f.eks. ikke lenger formelle krav om handelsbrev eller regnskapskompetanse for å drive som selvstendig næringsdrivende. Men at det skal være så lett å opprette og registrere sin egen næringsvirksomhet, skaper også noen utfordringer når det gjelder kontrollen, og dermed også rettsikkerheten.

Skattehjelpen er et tiltak Skatteetaten har iverksatt for å «bistå skattytere som ikke er i stand til å ivareta sine rettigheter og oppfylle sine forpliktelser.» I praksis betyr dette at Skattehjelpen bistår med konkret veiledning, endring av ligning og avgiftsvedtak, og utfylling av søknader om ettergivelse. Alt dette gjøres også av andre deler av Skatteetaten, og Skattehjelpen har ikke fått utvidede fullmakter utover de reglene som ellers gjelder. Men Skattehjelpen har fått øremerkede ressurser til å prioritere skjønnfastsettelser innenfor de rammer som er satt i ligningsloven og merverdiavgiftsloven, for de «som ikke på egen hånd kan sette seg inn i regelverket, innhente grunnlagsmateriale og utforme søknader mv.» I vurderingen av hvilke saker Skattehjelpen skal ta opp til behandling, skal Skattehjelpen også legge vekt på å bistå skattytere med redusert betalingsevne og gjeldsproblemer som følge en særlig vanskelig livssituasjon.

Det er imidlertid ingen menneskerett til å få skattehjelp. Skattehjelpen kan heller ikke føre regnskapene for sine klienter. I en del tilfeller har Skattehjelpen derfor satt som vilkår for å gi bistand, at klienten skaffer seg en regnskapsfører både for å rydde opp, og for å holde orden i fremtiden.

|| Dette er et betydelig grep for å bidra til skattyternes rettsikkerhet

Begrensning av bistand?

For tiden behandler Skattedirektoratet et forslag om å unnta aktive næringsdrivende fra skattehjelp. Det er uklart hvorfor direktoratet ønsker denne begrensningen. Det er et forståelig standpunkt dersom det gjelder ettergivelse av korrekt skatt ettersom dette vil gi ulike konkurransevilkår. De fleste sakene i Skattehjelpen går imidlertid ut på å fastsette korrekt skatt og avgift. Det bør være avgjørende at skatter og avgifter blir fastsatt så riktig som mulig, og at den som vil eller må drive for seg selv, får nødvendig bistand til å ivareta sine interesser.

I begynnelsen brukte Skattehjelpen mye tid på å rydde opp i saker som skrev seg fra den tid da også arbeidstakere måtte levere selvangivelse, men nå består porteføljen i økende grad av næringsdrivende. Tre fjerdedeler av de som ble meldt inn til Skattehjelpen i Skatt øst i 2014, er registrert som selvstendige næringsdrivende. Behovet for skattehjelp er størst blant håndverkere, transport- og bygg- og anleggsbransjen. Dette er bransjer som har en stor andel av utenlandske arbeidere med ofte dårlig kjennskap til norske regler. De som prøver å gjøre det riktige, melder om en sterk konkurranse med de som arbeider svart. Skattehjelpens bistand til de som ønsker å gjøre det riktige, er dermed med på å bekjempe svart arbeid.

På fjerde og femte plass ligger bransjer som landbruk og musikere som ikke konkurrerer på pris. Dette er bransjer hvor det er få arbeidsgivere, og alternativet for bønder og musikere vil være å gå på NAV eller finne en jobb de ikke er kvalifisert for.

Effekten av Skattehjelpen

I Skatt øst fikk 895 skattytere skattehjelp på en eller annen måte (veiledning, endret fastsetting eller ettergitt skatt og avgift) i løpet av 2011-2013. Da ligningen for 2013 skulle behandles, viste det seg at 539 ble omfattet av ordningen med leveringsfritak, og skulle ikke lenger skjønnsignes. Denne gruppen består av lønns- og trygdemottakere og tidligere næringsdrivende som nå var kommet i ansettelsesforhold eller gikk på trygd etter at de hadde avsluttet firmaet sitt.

357 tidligere skattehjelpsklienter hadde leveringsplikt i 2014 (for ligningsåret 2013), dvs. at de stod registrert som næringsdrivende. 247 av disse leverte innen fristen. Hvis målet er å gjøre disse selvhjulpne, så er måloppnåelsen på 69%!

Fremdeles var det 110 som hadde ikke levert da fristen løp ut. Men 35 leverte før Skattehjelpen rakk å purre. Det er altså en tredjedel av de som ikke hadde levert ved fristen, som bare var litt sent ute. Dette tilsvarer en samlet etterlevelseshet på 79%. De fleste av disse er fortsatt aktive næringsdrivende, men de dukket ikke opp blant de som måtte skjønnsignes under behandlingen av årets ligning.

Det er egentlig ganske flott at Skatteetaten holder seg med et eget team for å rette opp feil, enten feilene er begått av etaten selv eller av borgerne. Dette er et betydelig grep for å bidra til skattyternes rettsikkerhet, – det er ikke alle som klarer å benytte seg av klageordningene. Kanskje burde andre institusjoner, både offentlige og private, gjøre det samme?

Rettshjelp og finansiering

Ingen rettssikkerhet uten midler

■ Av Vilde Hallgren Sandvik, saksbehandler i Jussformidlingen

2015 har stått i rettshjelpens tegn. Engasjementet har blomstret – under Rettshjelpsaksjonen i august, og på Facebook-gruppen «Ingen rettssikkerhet uten rettshjelp». Men kanskje er det mer enn salærsatsene det er på tide å gjøre noe med.

Evaluerings av de spesielle rettshjelpiltakene

Mens Advokatforeningen har kjempet tappert om salærsatser, har de spesielle rettshjelpiltakene, som tilbyr gratis rettshjelp i medhold av domstolloven § 218 annet ledd nr. 3, kjempet om selve vårt eksistensgrunnlag: finansiering over statsbudsjettet. Rettshjelpiltakene har blitt evaluert av Oxford Research AS, på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet. Blant de evaluerte er alle studentrettshjelpiltakene, Gatejuristen, og Prostituertes interesseorganisasjon.

Målet med evalueringen har vært å fastslå hvorvidt de ulike rettshjelpiltakene fyller kravene i formålsbeskrivelsen i statsbudsjettet kap. 470 Fri rettshjelp, post 72, som lyder: «Formålet med ordningen er å legge til rette for kostnadseffektive rettshjelptilbud rettet mot særlig utsatte grupper og mennesker i en spesielt vanskelig situasjon, som kan oppfatte at terskelen for å oppsøke ordinær juridisk bistand er høy». Denne statsbudsjettsposten er en forutsetning for å sikre juridisk bistand til folk som trenger det, idet ikke alle har råd til å benytte seg av advokat. Spørsmålet er om formålet,

– Jussformidlingen frykter at en rapport fra Oxford Research og premisset den bygger på vil bli lagt til grunn på kommende statsbudsjetter, med den virkning at rettshjelpiltakene med et bredere nedslagsfelt mister deler av, eller hele sin støtte, skriver Vilde Hallgren Sandvik.

slik det er formulert, dekker det reelle rettshjelpsbehovet.

Samtlige av de evaluerte organisasjonene scorer nemlig «høyt» eller «til dels høyt» på hvorvidt de bidrar til å oppnå formålet med budsjettposten. Bortsett fra studentrettshjelpiltakene Jushjelpa i Midt-Norge, Jushjelpa i Nord-Norge, JURK og Jussformidlingen, som alle scoret «middels».

Grunnen til dette synes særlig å være at en stor del av klientmassen (47 til 55 %) hos disse tiltakene tjener mer enn inntektsgrensen for fri rettshjelp, og har høyere utdanning. Til sammenligning tjener halvparten av toppscoreren og studentrettshjelpiltaket Juss-Buss' klienter under kr 100 000. Deres uttalte målgruppe er ressurs-

vake grupper i økonomisk og sosial forstand. Ut fra rapportens premisser er det ikke vanskelig å forstå hvorfor de scorer høyere enn kollegene i de andre studentrettshjelpiltakene.

Konklusjonen på rapporten er da også at det kan gjøres grep for at alle rettshjelpiltakene skal oppnå formålet – å gi mer til de med høyest og mindre til de med lavest måloppnåelse, eller å kreve at tiltakene med lavest måloppnåelse endrer praksis. Med andre ord: å sørge for at alle rettshjelpiltakene utelukkende konsentrerer seg om de svaakeste i samfunnet.

Rapporten reiser dermed en viktig problemstilling: Er premissene for fordelingen av statsstøtte på dette området gode nok? Er det sentrale hvilket

av rettshjelpiltakene som er best til å nå ut til de aller svakeste, eller bør vi også spørre oss om dette er den eneste gruppen samtlige tiltak bør nå ut til?

Forholdet til fri rettshjelp

Inntektsgrensen for fri rettshjelp er kr 246 000 for enslige, jf. rettshjelpforskriften § 1-1. Denne summen har vært uendret siden 1. januar 2009. Samtidig har Grunnbeløpet i folketrygden økt fra kr 72 881 i 2009 til kr 90 068 i 2015. Dette innebærer at flere av de som kunne få behovsprøvd fri rettshjelp i 2009 til å klage i saker om folketrygd og anke til trygderetten, ikke har adgang til dette i 2015. Hensynene bak å åpne for fri rettshjelp i disse tilfellene gjør seg imidlertid åpenbart fortsatt gjeldende. Inntektsgrensen i seg selv er dermed problematisk som pekepinn på hvem som trenger og ikke trenger gratis eller fri rettshjelp.

Videre innebærer fri rettshjelp-ordningen at noen av de svakestilte i samfunnet har krav på nettopp fri rettshjelp, enten behovsprøvd, eller uavhengig av inntekts- og formuesforhold på enkelte områder. Behovet for bistand fra de spesielle rettshjelpiltakene skal dermed ideelt sett være begrenset hos disse gruppene. Man må derfor spørre seg om hvorvidt klientmassen ligger over eller under inntektsgrensen for fri rettshjelp er en god målestokk for samfunnsnyttene av de gratis rettshjelpiltakene.

Arbeidsfordeling mellom studentrettshjelpiltakene

Studentrettshjelpiltakene har en vel fungerende praksis med å henvise videre til hverandre når vi får henvendelser innenfor rettsområder vi ikke jobber med, og når vi av advokatetiske grunner ikke kan behandle en konkret sak. De ulike tiltakene arbeider dessuten på ulike måter. Noen har skriftlig og andre har muntlig saksbehandling, og hvilken arbeidsform som er mest hensiktsmessig vil kunne variere fra sak til sak. Det har en egenverdi at studentrettshjelpiltakene kan velge å

// **Er premissene for tildelingen av statsstøtte på dette området gode nok?**

spesialisere seg på og avgrense mot de for seg mest hensiktsmessige rettsområdene, og at konkrete forespørsler samtidig kan henvises videre.

Rettshjelp, rettsikkerhet og prosessøkonomi

At rettshjelpsbehovet hos svakestilte grupper, som asylsøkere, rusmisbrukere og trygdede, er stort, sier seg nærmest selv. Og heldigvis er rettshjelpiltakene og advokater som utøver fri rettshjelp der for å bistå. Motsetningsvis har vi den andelen av befolkningen som, uten at det har den minste innvirkning på deres private økonomi, kan forfølge sine krav og rettigheter gjennom rettsystemet og forvaltningsklageorganene med juridisk bistand.

Men hva med resten? Hva med samfunnssjiktet som tjener rett over inntektsgrensen for fri rettshjelp? Hva med de som tjener litt mer? Hvem skal forsvare deres rettsikkerhet, dersom samtlige av de spesielle rettshjelpiltakene skal avvise alle andre enn de aller svakeste? Skal familien som har fått avslag på pleiepenger etter å ha vært hjemme med sin syke datter i tre måneder måtte betale et advokatsalær på minimum 1 500 kr timen for å få hjelp til å skrive en klage? Skal studenten som har fått eksem og astma av å bo i sitt muggsoppbefengte bokollektiv måtte finne ut av hvordan hun kan heve avtalen eller kreve prisavslag på egen hånd?

Det er riktignok ikke alle krav og problemstillinger som behandles hos studentrettshjelpiltakene som er av en like slående viktighet som eksemplene over. Vi får også henvendelser fra den forsmådde samboeren som vil ha tilbake brettspillene og globusen fra ekskjæresten, og fra huseieren som

lurer på om naboen har lov til å sette opp et 30 cm høyt gjerde. Dette er problemstillinger som kan synes betydningsløse for utenforstående, men som er av den største viktighet for den det gjelder. Det har en prosessøkonomisk gevinst at ikke alle slike krav havner i rettsystemet. I stedet kan disse personene få svar og eventuelt bistand til å forfølge slikt utenomrettslig, fra juristspirene i studentrettshjelpiltakene.

Ut fra Jussformidlingens erfaring går ikke saksbehandling knyttet til klienter som tjener over kr 246 000 på bekostning av bistand til svakerestilte. Vi avviser i utgangspunktet ingen henvendelser fra privatpersoner innenfor rettsområdene vi arbeider med. Dette gjør at alle som henvender seg til oss sikres et minimum av rettsikkerhet, i form av juridisk bistand.

Statsbudsjettet

Rapporten fra Oxford Research har allerede fått følger. Juss-Buss og Gatejuristen fikk tildelt en million kroner ekstra hver på statsbudsjettet, etter regjeringens budsjettforhandlinger med Venstre og KrF. Dette er et godt bidrag til å styrke rettsikkerheten for samfunnets mest ressursvake. Jussformidlingen frykter imidlertid at rapporten og premissene den bygger på vil bli lagt til grunn på kommende statsbudsjetter, med den virkning at rettshjelpiltakene med et bredere nedslagsfelt mister deler av, eller hele sin støtte.

Det er viktig at alle de spesielle rettshjelpiltakene er tilgjengelige og oppsøkende overfor samfunnets svakeste. Vi må være mest synlige overfor de som trenger det aller mest, og her har nok flere av oss noe å gå på i egen markedsføring. Men vi bør ikke måtte avvise folk som faktisk trenger hjelp under henvisning til at de er for ressurssterke, for å overbevise stortingspolitikkerne om at vi har en samfunnsverdi. Hensikten med å tildele rettshjelpiltakene økonomiske midler, må være å styrke rettsikkerheten for alle – ikke for de få.

Strafferettsreform i Moldova

En studie i rettsendring

■ Av pensjonert lagdommer Iver Huitfeldt

Nils Christie har fortalt meg at han var i Moldova på et kort besøk for en del år siden – i «Soviet times». Da etterlot han seg ikke synlige spor, men nå har hans «ånd» fått gjennomslag.

I begynnelsen av mars 2007 sendte Utenriksdepartementet/Justisdepartementet et sendelag fra den såkalte «Styrkebrønnen» til Moldova – med den imponerende betegnelsen «rule of law experts». Foruten artikkelforfatteren som «Head of Mission», besto sendelaget av statsadvokat Jogeir Nogva, underdirektør i Kriminalomsorgen Hilde Lundebø og politimester Kjell Eskilt. Senere på året sluttet advokat Arne Gunnar Aas og frimsorgsleder Willy Gull seg til. Sendelaget tok navnet «The Norwegian Mission of Rule of Law Advisers to Moldova» (NORLAM). I det fremforhandlede «Memorandum of Understanding» undertegnet 3. mai 2007, skulle NORLAM «assist inter alia in the following areas»: «Competence building within the Ministry of Justice, the Ministry of Internal Affairs, the judicial system, the General Prosecutor's Office and the legal profession, with the aim of increasing the efficiency of the institutions guaranteeing human rights and the rule of law in the Republic of Moldova in line with Moldova's European objectives and commitments.»

På møtene da MoU-en ble undertegnet, pekte vi på Moldovas strenge

straffutmålingspraksis. På bakgrunn av egne erfaringer fra Menneskerettighetsdialogen mellom Vietnam og Norge, som jeg hadde deltatt i fra 2004, og også fra et toårig opphold i Bosnia og Herzegovina i 1999/2000, kom vi til at vårt mulige engasjement på dette feltet burde settes inn i en større kriminalpolitisk sammenheng. Vi tenkte oss derfor «Criminology» og spesielt «Philosophies of Punishment», som mulige overordnede temaer. Det må medgis at vi ikke var særlige optimistiske, men det viste seg allerede i løpet av høsten 2007 å bli en åpning for å sette dette på dagsordenen.

**// En hel rekke
skjerpende omstendigheter
hevet minimumsstraffen
i trappetrinn slik at
nokså ordinære forbrytelser
raskt kvalifiserte til
drakoniske straffer**

NORLAM fant det hensiktsmessig å beskrive vårt utgangspunkt for «judicial and legal reform» i et «non-paper», som vi sendte til «Ministry of Justice» (MoJ); «non» fordi det ikke skulle være «offisielt», da ble MoJ spart for å måtte ta stilling til innholdet, for i denne form for bistand er det viktig å spare vertslandet for problemer. Vi skrev at i spenningen mellom «tradition and transition» var det vanlig at lovendringer med sikte på møte internasjonale forventninger – og for å få

anerkjennelse, penger og annen bistand – ikke førte til reelle endringer. Problemet var gjerne fortiden – «the legacy and the legal culture» – og manglende «implementation».

Strafferettsreform på dagsordenen

«Criminology» var i første omgang ikke et tema vi fant det hensiktsmessig å flagge. Men i løpet av sommeren utviklet vi kontakten med «Institutul de Reforme Penale» (IRP) – navnet trenger ingen oversettelse – og den karismatiske og sterkt reformrettede lederen Igor Dolea, som dessuten var professor i straffeprosess ved det juridiske fakultet i hovedstaden Chisinau. Da vi nevnte muligheten for å holde en kriminologikonferanse med søkelys på straffutmåling var han positiv, men han la ut om arven fra sovjettiden og den innebygde konservatismen i alt som hadde med fengsel og straff å gjøre, samt at det (heller ikke) i Moldova lå noen politisk gevinst i å gå inn for en mer liberal rettsåndshendelse. Spørsmålet om et mildere regime var riktig nok et tema som fra tid til annen ble diskutert, men – fremholdt han – i sovjet-tiden sto ikke konkrete initiativ høyt i kurs, derfor gjorde «the legacy and the prevailing legal culture» at det oftest ble med praten. Likevel, Moldova var i ferd med å innføre samfunnstjeneste, et område vi allerede var bedt av MoJ om å engasjere oss i. Så vi satte «Conference on Criminology» på dagsordenen.

I løpet av høsten skjedde det noe som gjorde oss mer optimistiske. Dolea kom opp med et brev som sekretæren i «the Supreme Council of Security», et rådgivende organ for

presidenten, hadde skrevet 9. oktober 2007; der gikk han i rette med den manglende reformutviklingen. Brevet måtte også sees på som et ledd i å rette opp Moldovas svært dårlige «record» hos ECtHR i Strasbourg. Brevet, som var en bekreftelse på at det til nå hadde blitt med praten, konkluderte: «In spite of repeatedly approaching the issue of humanizing certain categories of punishment and the detention conditions, no significant progress has been reached in this regard. (...) The proposals for diminishing sentencing terms shall be approved, as soon as possible, and in ensemble, but not separately for each article.»

Vi visste at presidentens medarbeidere hadde en tendens til å foreslå radikale tiltak for å vise et handlekraftig sinnelag, men det store problemet i Moldova (og i andre post-kommunistiske land) er ikke gode reformer på papiret, men – som nevnt – mangel på «implementation».

Etter en del «fotarbeid», hvor vi hadde brakt på det rene at en revisjon av straffeloven faktisk var på dagsorden, men ble ansett som litt av et problem, tilbød vi MoJ vår assistanse. MoJ mottok vår henvendelse med åpne armer. Til det første møtet i desember 2007, lagde vi et notat på to sider med tittelen «Geography of Punishment» og en stor tabell som viste «prison population» i en del land. Den viste at Moldova sammenlignet med tidligere sovjetrepublikker ikke hadde noen stor fangebefolkning. Tallet hadde fra 1992 variert med rundt 250 per 100.000 innbyggere med en topp i 2004 på 293, men var sunket til 242 i 2007, så utviklingen var ikke gal. I Norge var de tilsvarende tall 58, 65 og 75. I notatet pekte vi på at det fantes en «europesk familie» som hadde «et moralsk klima» som burde være modell for Moldova. Vi viste spesielt til Finland som i løpet av noen få år fra 1970-tallet hadde senket fangetallet fra østeuropeisk til skandinaviske nivå fordi de heller ville «høre hjemme» i vest enn i øst. Til sist argu-

Moldova ligger mellom Romania i vest og Ukraina i øst. I 2007 sendte Utenriksdepartementet/Justisdepartementet et sendelag fra den såkalte «Styrkebrønnen» til landet. Pensjonert lagdommer Iver Huitfeldt forteller om arbeidet de gjorde. (Illustrasjon: Europaparlamentet)

menterte vi for at Moldova burde ha en rasjonell og human kriminalpolitikk etter vesteuropeisk mønster som ikke bare ville spare lidelser, men også staten for utgifter, et argument som aldri er å kimse av.

Samtidig med denne første kontakten med MoJ om straffutmåling, skrev vi til presidenten og inviterte ham til å åpne den kriminologikonferansen vi nå planla. I brevet spilte vi på de samme toner, dog slik at vi roste det som allerede var gjort. Vi påpekte de humanitære grunner for å redusere straffen, men unnlot ikke å påpeke at høye fangetall belastet Moldovas økonomi. Vi regnet ikke med at presidenten ville komme selv, men vi visste samtidig at det var nødvendig å invitere ham; uten at han var informert og uten klarsignal fra ham ville ikke andre møte opp.

Det ble lenge stille, men i midten av januar 2008 ble det overraskende sendt ut en pressemelding hvor det ble referert fra et møte presidenten hadde hatt. Det gikk frem at han – i

beste kommunistiske kommandotradisjon – hadde beordret en gjennomgripende revisjon av straffutmålingsreglenemedsiktepå «decriminalization and humanization of the criminal policy» med september 2008 som frist for MoJ til å fremme saken for Parlamentet. Vårt initiativ hadde utvilsomt bidratt til at det var kommet fart i sakene! Når det het at arbeidet med revisjonen ville være «assisted by (...) European experts», var det utvilsomt oss han siktet til.

«Conference on Criminology»

Nå var det tydeligvis full åpning for kriminologikonferansen. I møter med justisministeren og med riksadvokaten – vi hadde opparbeidet et svært godt forhold til begge – orienterte vi om konferansen og innbød dem til å holde innlegg. Justisministeren ymtet frempå om ikke MoJ også burde stå som arrangør i tillegg til IRP og NORLAM. Tanken var nok at det kunne være laurbær å hente hos presidenten, og da riksadvokaten ble kjent ►

med det, ville ikke han være dårligere! Uten å ha fått noen offisielle bekref- telser, sendte vi dem begge et foreløpig program hvor de figurerte som medar- rangører og samtidig var satt opp på programmet med «Opening Words». Og da ingen protesterte, tok vi oss den frihet å regne med at vi hadde god- kjenning. I det endelige programmet satte vi også visepresidenten i Parlamentet opp med åpningsord, hun hadde vært en drivende kraft bak samfunnstjenestereformen, og dessu- ten den tidligere nevnte sekretæren for «the Supreme Council of Security». Et mer topptungt lag var det ikke mulig å oppdrive! Vi seilte nå i «med- vind», satset høyt og fikk tillatelse til å bruke en sal i «Palatul Republicii» – Moldovas «storstue» for offisielle arrangementer – som rommet 150 deltagere.

I sine åpningsord slo riksadvokaten an tonen med å si at det satt altfor mange i moldovske fengsler, han hadde jo presidentens velsignelse! De andre moldovske innlederne fulgte opp. Vi skjønte at vi var midt inne i et paradigmeskifte. Diagrammer og sta- tistikker, i det hele tatt tall som beskri- ver virkeligheten slik den er, var ikke daglig kost i «Soviet times», det samme gjaldt sammenligninger med andre land. Og selv om fangetallene var offisielle, var de ikke kjent av mange. Det var derfor et lydhørt publikum som fulgte det norske innlegget om «Geography of Punishment» med tilhørende statistikker, tall og diagrammer. Det underliggende spørsmål var – i tråd med Nils Christie: Hvor vil dere høre hjemme, i øst eller i vest? Det var liten tvil om hva for- samlingen mente.

Andre norske innlegg – med over- skrifter som med bakgrunn i presiden- tens ordre, ikke lenger kunne vekke anstøt – var «Moldova's Criminal Policy in the Transition to European Standards» og «The Criminal Code of the Republic of Moldova in transi- tion». Et hovedpoeng var at Moldovas straffelov – selv om den var revidert

etter selvstendigheten i 1991 – bygget på samme lest som tidligere. Den inneholdt en hel rekke skjerpende omstendigheter som hevet mini- mumsstraffen i trappetrinn slik at nokså ordinære forbrytelser raskt kvalifiserte til drakoniske straffer. Hele loven var gjennomsyret av detaljerte kriterier som ga anvisning på den straff som skulle utmåles. Paragraf 16 gjaldt for eksempel generell «Classification of crimes», som delte forbrytelsene inn i kategoriene «minor, less serious, serious, especially serious and excepti- onally serious crimes», hver med sine minimums- og maksimumsstraffer. I tillegg kom detaljerte regler om skjer- pende omstendigheter – de formil- dende var der også, men slo sjeldnere inn – samt egne regler om residiv, som ytterligere hevet straffen. Det var dessuten andre inndelinger.

Vi hadde markert oss og klart å sette kriminalpolitikk, kriminologi og straffutmåling på dagsordenen

Tankegangen er den enkle: Det er lovgiver som bestemmer straffen, dommeren skal være lovens tjener og uttale lovens ord uten å ha noe spil- lerom for egne konkrete vurderinger. Og dette er ikke ulogisk i et juridisk system der dommeren er folkets tjener og ikke har lov til å tolke loven, er han i tvil skal han sende tolkingsspørsmå- let til lovgiver. Hva var det verste utslaget? Jo, da vi kom var minimums- straffen for en vinning på 10.000 lei – tilsvarende NOK 5.000 – ti års fengsel. Og selv om Moldova var fattig, hadde levestandarden økt en god del siden loven ble vedtatt, ikke minst var det mange som tjente penger i utlandet. Resultatet var at Moldovas fengsler var fylt opp med langtidssonere for

ikke særlig alvorlig kriminalitet. Ja, gjennomsnittlig straff for de innsatte som sonet feng- selsstraff – ikke straffer avsagt det aktuelle året – var 5,5 år i 1995 og hadde steget til åtte år i 2002 og videre til 9,2 år i 2007. Når man sammenlignet fangetallet med de lange straffene, var det nærliggende å slutte at Moldova ikke hadde noen omfattende krimina- litet.

NORLAM formidlet – selvfølgelig – at bruk av straff var legitimt, men ikke hvilken som helst straff. Vi pekte på at «forskning» ikke kunne gi svar på hva som var riktig nivå og illustrerte problemet med begrepet «grense- verdi» fra økonomisk teori: Når man kommer over et visst nivå synker grensenytten av den siste dagen i fengsel mot null. Til sist kan «mer fengsel» til og med bli «counterpro- ductive» fordi jo lenger tid i fengsel, dess vanskeligere blir resosialiseringspro- sessen.

Konferansen ble en stor suksess. Langtidsvirkningene for NORLAM var meget positive, vi hadde markert oss og klart å sette kriminalpolitikk, kriminologi og straffutmåling på dags- ordenen i Moldova. Det var politikk lett kamuflert som fag!

Revisjonen av straffeloven

I det nevnte møte med MoJ i desem- ber 2007, fikk vi vite at det var nedsatt en gruppe – den besto av seks unge jurister, nesten alle kvinner, som snak- ket godt engelsk – med ansvar for en bred revisjon av straffeloven, men den revisjonen som faktisk ble satt i gang var begrenset til straffutmålingsre- glene. Etter at jeg reiste hjem i mai 2008, fikk advokat Arne Gunnar Aas hovedansvaret fra norsk side med å bistå MoJ med strafferettsreformen.

At NORLAM hadde spilt en viktig rolle, illustreres ved at Jogeir Nogva, daværende «Head of Mission», ble invitert til å holde innlegg under behandlingen i Parlamentet. Resultatet ble at rundt 65 prosent av NORLAMs forslag ble vedtatt. Som eksempel kan

nevnes at minimum for drap ble senket fra tolv til åtte år, et minimum som også gjaldt drap på «nærstående». Der hadde det tidligere minimum vært 20 år, for etter «logikken» loven hadde vært bygget på, kunne det ikke være noe som var verre enn å drepe en av sine nærmeste. Men det sosiologiske, hvem som i praksis ble ofre for en slik straff, ble ikke tatt i betraktning. Den (antagelig) største gruppen av «nærstående» som sonet dette minimum, var faktisk kvinner i 50-, 60-, og 70-årsalderen. De hadde etter et langt ekteskap med mishandling til slutt gjort seg skyldig i «the Ultimate Domestic Violence», de hadde «vunnet», den siste kampen mot en mishandlende, men nå alkoholsvekket ektefelle. De var dermed ikke bare gjerningspersoner, men også ofre for at samfunnet ikke tok vold i nære relasjoner på alvor. Synet av disse kvinnene, som utholdt en helt meningsløs streng straff i Rusca kvinne-fengsel, gjorde et sterkt inntrykk!

Hvordan har det gått?

De nye straffutmålingsreglene trådte i kraft i slutten av mai 2009. Etter å ha vist en oppadgående tendens, snudde det prosentvis tallet på lange fengselsstraffer etter lovendringene brått, ja fallet var dramatisk. Allerede det første året de nye reglene var i kraft, fra mai 2009, er det en betraktelig reduksjon, fra 7,10 % i 2008 til 2,18 %

i 2010, det første «fulle» året lovendringene fikk virke. Antagelig er reduksjonen av straffer der minimum før var ti år enda mer merkbar, men det finnes det ikke tall for.

Lovendringen har ikke bare hatt virkning fremover. Ved nedkriminalisering er det i Moldova tradisjon for at domstolene revurderer straffutmålingen i dommer der domfelte fremdeles sitter på soning. «Total re-examined cases» per 24. Januar 2011 var 2.738, hvorav 1.219 var nedsubsumert og med mildere fengselsstraff, 369 hadde fått redusert fengselsstraff uten nedsubsumering, mens 23 hadde fått omgjort straffen fra fengsel til en mildere straffart. Det er likevel grunn til å tro at domstolene har vist for stor tilbakeholdenhet med å anvende nye regler på de gamle saker. Det er grunn til å frykte at reduksjonen i straffene ikke er i samsvar med det tiltenkte nye nivået.

Fangetallet per 100.000 innbyggere hadde lenge vist en nedadgående tendens, og etter lovendringene er fallet brått. Det er en kraftig nedgang allerede i 2010, og i 2013 ser fangetallet ut til å ha stabilisert seg på et greit, kanskje litt høyt europeisk nivå.

Hvilke lærdommer kan vi trekke?

Når Norge engasjerer seg i «judicial and legal reform» i «countries in transition», er det en investering man ikke

vet om vil gi «avkastning». Det som her er beskrevet, er bare en del av det NORLAM har vært med på i Moldova. Det er ikke å ta munnen for full at sendelaget har vært en stor suksess og at «avkastningen» må sies å ha vært formidabel. Dels skyldes det heldige omstendigheter, men også at vi visste når vi skulle rette pekefingeren opp og når vi ikke skulle gjøre det. Vi hadde også en beredskap på å revurdere hva vi burde og ikke burde gjøre og til å gripe sjansen når den bød seg og til likevel å bruke pekefingeren på forhold der vi hadde bestemt oss for å være tilbakeholdne når vi så at muligheten bød seg. Vi har vært i stand til «å lese og forstå» landet. Kriminologikonferansen og hjelpen til MoJ med revisjon av straffutmålingsreglene er eksempler på uventede «åpninger». Da vi så at døren sto på gløtt, klarte vi å utnytte det.

En lenger originalversjon av denne artikkelen er publisert i Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 3-2014

Neste utgave av Juristkontakt kommer 27. januar.

Annonsefrist 15. januar

Ring: 918 16 012 eller e-post: perolav@07.no

Jobbmarkedet

– for hele jus-Norge

Du finner også Jobbmarkedet med stillingsutlysninger:

- Juristforbundet.no. Annonserne publiseres fortløpende.
- Juristforbundets nyhetsbrev ca. hver 14. dag.
- Juristkontakt.no. Annonserne publiseres fortløpende.

Her bestiller du stillingsannonsen

Annonsejef Per-Olav Leth | 07 Media

E-post: perolav@07.no | Tlf: +47 918 16 012

Jobbmarkedet

– for hele jus-Norge

I TrønderEnergi har vi alltid vært pionérer, og det skal vi være i fremtiden også. Modige og banebrytende, men ansvarlige for samfunnet rundt. Derfor bygger vi ut mer fornybar energi. Skaper et mer robust og effektivt nett. Hjelper kundene våre å ta i bruk nye løsninger som gir en bedre hverdag. **Vi baner vei for fornybarsamfunnet**

Bli med og forme fremtidens energiselskap. Vi søker

Konsernadvokat/advokatfullmektig

I TrønderEnergi bruker vi jussen strategisk i utviklingen av konsernets virksomhet.

Til nyopprettet stilling som konsernadvokat søker vi kandidater med 2-5 års erfaring fra advokatfirma eller bedriftsintern juridisk avdeling, gjerne med kompetanse innen energi-, entrepris-, arbeids- eller selskapsrett. Vår nye konsernadvokat vil jobbe selvstendig med varierte juridiske oppgaver for hele konsernet.

Arbeidssted: Hovedkontoret ved Lerkendal, Trondheim

Søknad: For fullstendig annonsetekst og for å søke stillingen:

se www.assessit.no/fagspesialister

Søknadsfrist: 1.1.2016

Nærmere opplysninger om stillingen:

Kontakt juridisk direktør, Kari Skeidsvoll Moe, e-post: ksm@tronderenergi.no

TrønderEnergi®

ALVER

ADVOKATFIRMA

Advokatfirmaet Alver AS er et veletablert advokatfirma som yter bistand innenfor de fleste rettsområder til næringslivet, private og det offentlige. Firmaet har i dag 15 ansatte, hvorav 9 advokater og 2 advokatfullmektiger, med kontorer på Lillehammer og Gjøvik.

ADVOKAT/ADVOKATFULLMEKTIG

Da vårt firma er i vekst søker vi etter ytterligere 1-2 advokater/advokatfullmektiger til vårt kontor på Gjøvik. Det legges vekt på allsidig praksis, men også nyutdannede oppfordres til å søke.

Søknadsfrist 4. januar 2016.

For nærmere info kontakt adv. Richard Søfteland Jensen, 611 30 800/970 67 270, eller adv. Lars Harald Rylandsholm 612 68 700/924 82 278, e-post: firmapost@alver.as, eller besøk vår hjemmeside www.alver.as

LILLEHAMMER • GJØVIK • MOELV • OTTA

ADVOKATFIRMAET

RIISA & Co

ANS - MNA

Advokat/advokatfullmektig

Advokatfirmaet Riisa & Co er et mellomstort advokatfirma med kontorer i Oslo, Bergen og Trondheim. Vi arbeider hovedsakelig med erstatningsrett, forsikringsrett, fast eiendom og prosedyre, herunder prosessoppdrag for staten i utlendingssaker og trygdesaker. En mindre del av porteføljen består av oppdrag for private klienter innenfor andre rettsområder.

Til vårt Oslokontor søker vi etter en yngre advokat/advokatfullmektig med interesse for våre fagfelter. Nyutdannede jurister med gode faglige kvalifikasjoner oppfordres til å søke.

Vi arbeider i et hyggelig, uformelt og faglig inspirerende miljø. Vi legger vekt på faglige kvalifikasjoner, arbeidskapasitet og serviceinnstilling.

Søknad med CV sendes **innen 1. januar 2016.**

Spørsmål kan rettes til Jørgen Svartebekk eller Ståle Hovda.

Advokatfirmaet Riisa & Co Bygdøy allé 23, Postboks 3119 Elisenberg, 0207 Oslo, Telefon 22 12 15 70. Telefaks 22 12 15 99
E-post: riisa.mail@riisa.no – www.riisa.no

Juristkontakt – magasinet for hele jus-Norge

Neste utgave
av Juristkontakt
kommer
27. januar.

**Annonsefrist
15. januar**

Ring: 918 16 012 eller
e-post: perolav@07.no

Kreftforeningen tilbyr gratis juridisk rådgivning til kreftpasienter og pårørende.

Vi søker etter **jurister** som ønsker å bruke sin kompetanse til å hjelpe andre.

Som frivillig jurist kan du hjelpe kreftpasienter og pårørende som har spørsmål om pasientrettigheter, trygd, arbeidsrett og pasientskade. Du får kurs og oppfølging av Kreftforeningen.

Vi ønsker jurister som kan ta kveldsvakter på Vardesenteret i Tromsø hver onsdag fra 1700–1900. Du forplikter deg til å ta minimum en vakt i måned.

Ta kontakt med Ajsa Dzafic Bye på 920 69 288 eller en epost på frivillig@kreftforeningen.no

KREFTFORENINGEN
www.kreftforeningen.no

FYLKESNEMNDENE FOR
BARNEVERN OG SOSIALE SAKER

Nemndsleder med daglig lederansvar

Fylkesnemnda i Østfold

Stillingen byr på utfordrende oppgaver og stiller store krav til selvstendighet, fleksibilitet, skriftlig og muntlig fremstillingsevne og evne til å arbeide under press. Vi ser spesielt etter deg som ønsker å bidra i den daglige og administrative videreutviklingen av fylkesnemndene. Noe reisevirksomhet inngår i stillingen.

For fullstendig stillingsutlysning, se www.jobbnorge.no (Jobbnorge-ID 119780).

Elektronisk søknad sendes innen 03.01.2016 via www.jobbnorge.no

jobbnorge.no

For mer informasjon; se
www.regjeringen.no/BLD

Når du annonserer i Juristkontakt
blir din annonse sett av cirka

20 000

Ring: 918 16 012 eller e-post: perolav@07.no

Kurs for tillitsvalgte

Håndtering av endringsprosesser

Kurstittel: Endringsprosesser i offentlig sektor

Målgruppe: Kurset er primært tilpasset statlig sektor, men interesserte fra kommunal sektor og Spekter-Helse kan også delta.

Fra: Tirsdag 9. februar 2016 kl. 10.45

Til: Onsdag 10. februar 2016 kl. 14.00

Sted: Quality Spa og Resort, Son

Kursnummer: 2016650

Påmeldingsfrist: 15. desember 2015

Offentlig sektor er i utvikling. Mange av våre medlemmer og tillitsvalgte blir omfattet av interne endringer i egen virksomhet eller endringsprosesser som gjelder større deler av forvaltningen. Det kommer stadig nye politiske krav om effektivitet og høyere avkastning. Som tillitsvalgt er det viktig å finne sin posisjon i lokale endringsprosesser. Håndtering av endringsprosesser lokalt vil stille den tillitsvalgte overfor store utfordringer.

Kurset innledes normalt med foredrag med en representant fra departementet. Her blir status i endringsarbeidet gjennomgått samtidig som vi ser på viktige utviklingstendenser i offentlig forvaltning. På det generelle planet har også kurset fokus på samarbeid innenfor Akademikerne når det gjelder endringsprosesser. Vi ser også på hvordan endringsprosesser påvirker arbeidsmiljøet.

Kurset gjennomgår aktuelt lov- og avtaleverk, hvilke avtalte virkemidler som kan benyttes, samt hvordan medlemmenes interesser ivaretas.

*Deltakelse og opphold i enkeltrom er gratis.
Reiseutgifter dekkes etter billigste reisemåte
av deltakernes foreninger.*

Forhandlingsteknikk

Kurstittel: Kurs i generell forhandlingsteknikk

Målgruppe: Tillitsvalgte i alle sektorer

Fra: Onsdag 2. mars 2016 kl. 10.00

Til: Torsdag 3. mars 2016 kl. 14.00

Sted: Thon Hotel Vettre, Asker

Kursnummer: 2016657

Påmeldingsfrist: 15. desember 2015

Dette er et videregående kurs for tillitsvalgte i alle sektorer. Det forutsettes at kursdeltakerne har noe forhandlingserfaring på forhånd. Hensikten med kurset er å utvide deltakernes teoretiske og strategiske forståelse av forhandlingsprosessen. Samtidig legges det vekt på at deltakerne skal få testet egne ferdigheter og utvikle disse videre.

Kurset vil veksle mellom komprimerte forelesninger og lengre praktiske øvelser. Teoridelen vil ta opp aktuelle forhandlingsteoretiske temaer og praktisk forhandlingsteknikk. Det legges opp til bruk av simuleringsøvelser der deltakerne selv skal gjennomføre ulike typer forhandlinger. Kurset er generelt i formen, dvs. at det fokuserer på alle typer forhandlinger. Tema for øvelsene vil likevel være hentet fra situasjoner i arbeidslivet.

Vi forsøker å skape en trygg og åpen atmosfære der deltakerne skal få prøvd seg og få tilbakemelding. Det legges betydelig vekt på egeninnsats fra kursdeltakerne, og man må regne med noe utvidet arbeidsinnsats i forhold til øvrige kurs for tillitsvalgte.

*Deltakelse og opphold i enkeltrom er gratis.
Reiseutgifter dekkes etter billigste reisemåte.*

Nytt om navn

Ansettelser og utnevnelser

Aalmen, Alexander Foss, førstekonsulent/
jurist, Samferdselsdepartementet
Akre-Aas, Ragnhild Eidsgaard, rådgiver,
Fylkesmannen i Buskerud
Arulanandam, Angel Shalini, rådgiver,
Fylkesmannen i Troms
Bergh, Tove Fredrikke, advokat, Advokat
Tove Fredrikke Bergh
Bruland, Lise Ovidia, advokatfullmektig,
Ernst & Young Advokatfirma AS
Daroische, Nadine Nisrin, førstekonsulent,
Utlendingsdirektoratet
Efjestad, Jon Sverdrup, rådgiver,
Sivilombudsmannen
Erlingsen, Astrid Elisabeth, fagdirektør,
Finansdepartementet
Etterlid, Odd-Arild, byggesaksbehandler/
rådgiver, Hol kommune
Frantzen, Trine, advokatfullmektig,
Advokatsamarbeidet Sjødin Meling &
Co
Hatling, Egil, partner, Advokatfirma DLA
Piper Norway DA
Haugen, Linda Anita, compliance officer,
SpareBank 1 Markets AS Avd Trondheim
Hemminghyth, Julius Suhr, rådgiver,
Landbruksdirektoratet avd. Alta
Holm, Jørgen, advokat, Advokatfirmaet
Larhammer & Aarseth AS
Hordnes, Silje, rådgiver, Fylkesmannen i
Buskerud
Hornftvedt, Øystein, advokat, Advokat-
firmaet Bjørge – Skaaraas & Co AS
Ingebrigtsen, Hans-Christian,
tingrettsdommer, Oslo tingrett
Jonassen, Anja, advokat, Advokatfirmaet
Andersen & Bache-Wiig AS
Jørgensen, Rino S., advokat, Advokatene
Gullaker, Jørgensen & Kirkeby
Krasniqi, Fatmire Milla,
Utlendingsdirektoratet
Kristiansen, Dan Henrik, seniorskattejurist,
Sentralskattekontoret for storbedrifter
– Moss
Leirfall, Julie Lind, rådgiver,
Usbl Follo – Avdeling Ski
Ljosdahl, Therese, advokat, Advokatfirmaet
Steenstrup Stordrange DA
Lund, Ingrid, dommerfullmektig,
Aust-Agder tingrett
Løvdal, Elin Mack, senioradvokat,
Advokatfirmaet BA-HR da
Maana, Joo Arne, politiadvokat,
Romerike politidistrikt
Malde, Erlend, seniorskattejurist,
Skatt Sør – Kristiansand
Markussen, Mariann, seniorrådgiver,
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Markussen, Rolf, partner, Advokatfirmaet
Grette DA

Mæland, Bjørn Bäckstrøm, associate,
BDO AS
Olsen, Clas, advokat, Visma Advokater AS
Ranum, Merethe Baustad, seniorrådgiver,
Domstoladministrasjonen
Ree, Christian Faye, advokat, Advokatfirma
Pettersen Vestbakke & Co da
Salvesen, Celine Charlotte,
advokatfullmektig, Ernst & Young AS
Solvik, Morten, advokat, Advokat Morten
Solvik
Stenvig, Sevan, advokat, Trondheim og
omegn boligbyggelag Tobb
Storeheier, Thea Margrethe,
advokatfullmektig, Advokatene i
Borgergaten
Svendsen, Bendik, advokatfullmektig,
Advokatfirmaet
PricewaterhouseCoopers AS
Sætersdal, Simen, daglig leder,
Nygårdshøyden Eiendom AS
Sætre, Kjetil Wick, vitenskapelig assistent,
Universitetet i Oslo, Senter for
rettsinformatikk
Torgersen, Øystein, seksjonssjef,
Namsfogden i Oslo
Tunold, Malene Heiestad, cabin crew,
Thomas Cook Airlines Scandinavia
Norsk Avdeling
Vinvand, Jens Daniel, advokatfullmektig,
Bull & Co Advokatfirma AS
Walle, Åge, juridisk konsulent, Den norske
jordmorforening
Walseth, Ørjan, advokatfullmektig,
Advokatfirmaet Thommessen AS
Wiermyhr, Camilla, advokat,
Advokatfirmaet Unneland AS

Nye medlemmer i Juristforbundet

Askerovs, Samirs
Fossen, Christine, politimester, Vestfold
politidistrikt
Hourani, Osama, rådgiver, Fylkesmannen
i Vestfold
Ljosdahl, Therese, advokat, Advokatfirmaet
Steenstrup Stordrange DA
Markussen, Rolf, partner, Advokatfirmaet
Grette DA
Monn, Jørgen, tingrettsdommer, Oslo
tingrett
Mork, Hilde Mjelde, enhetsleder, Kystverket
Midt-Norge
Ranum, Merethe Baustad, seniorrådgiver,
Domstoladministrasjonen
Ree, Christian Faye, advokat, Advokatfirma
Pettersen Vestbakke & Co da
Schøyen, Lise Sveino, førstekonsulent,
Samferdselsdepartementet
Solvik, Morten, advokat, Advokat Morten
Solvik

Tjønn, Hans Herman, aspirant,
Utenriksdepartementet
van der Mey, Ronny-Vegard, site support
manager, MHWirth AS
Wiermyhr, Camilla, advokat,
Advokatfirmaet Unneland AS

Nye studentmedlemmer i Juristforbundet

Aminihajibashi, Leila, Universitetet i Oslo
Anwar, Mobin, Folkeuniversitetet Midt-
Norge
Fineide, Terje, Universitetet i Oslo
Gjersund, Gjert Ingar, Universitetet
i Bergen
Haagensen, Silje, Folkeuniversitetet
Midt-Norge
Hatleli, Christer Sundal, Universitetet
i Bergen
Hegdahl, Julie, Universitetet i Tromsø
Helgesen, Sara Østberg, Universitetet
i Stavanger
Jenssen, Stian Andre Berg, Universitetet
i Tromsø
Johnsen, Line Pernille Bjørnstad,
Universitetet i Bergen
Kolstad, Kirsti, Universitetet i Oslo
Moshuus, Eline Elisabeth Rynning,
Universitetet i Tromsø
Møllerhagen, Mari, Universitetet i Oslo
Nyerrød, Lise Marit, Universitetet i Bergen
Rønning, Frida, Folkeuniversitetet
Midt-Norge
Skjerve, Arve, Universitetet i Oslo
Skofterud, Jørgen, Universitetet i Oslo
Skogvang, Adrian, Universitetet i Oslo
Thabit, Numan, Universitetet i Tromsø
Veglo, Line, Folkeuniversitetet Midt-Norge
Wahabzadah, Lema Neelam, Universitetet
i Oslo
Wilberg, Erika Emilie Langbråten,
Universitetet i Oslo
Ytrebø, Ida, Universitetet i Tromsø

JURISTFORBUNDET

Hovedstyret

President:

Curt A. Lier cl@jus.no

Visepresident:

Erik N. Warberg ewarberg@gmail.com

Styremedlemmer valgt av representantskapet:

Susanne Eliassen

susanne.eliassen@hel.oslo.kommune.no

Christian Zimmermann

christian@psykologforeningen.no

Inger Kjersti Dørstad (*møtende varamedlem*)

inger.kjersti.dorstad@domstol.no

Styremedlemmer valgt av seksjonene:

Lucie Christensen Berge (Juristforbundet-Privat)

lucie.berge@gmail.com

Sverre Bromander (Juristforbundet – Stat)

sverre.bromander@politiet.no

Frank Grønås (Juristforbundet-Kommune)

frank.gronas@trondheim.kommune.no

Daniella Rivera (Juristforbundet – Student)

darivera0110@gmail.com

Ingjerd Thune (Juristforbundet – Dommerforeningen)

ingjerd.thune@domstol.no

Ansattes representant (observatør):

Anne Sophie Juel asj@jus.no

Generalsekretær

Magne Skram Hegerberg msh@jus.no

Medlemsguide

Forsikring – medlemstilbud

Juristforbundet Forsikring

Nettportal: www.juristforbundet.no/forsikring

Telefon: 23 11 33 11

E-post: forsikring@juristforbundet.no

Bank – medlemstilbud

Danske Bank

Nettportal: www.danskebank.no/juristforbundet

Telefon: 05550

E-post: 05550@danskebank.no

Juristforbundets advokatkontor

advokat@juristforbundet.no

www.juristforbundet.no/advokatkontoret

Sentraltbord 40 00 24 25

Lønnsstatistikk/lønnskalkulator

www.juristforbundet.no/lonnskalkulator

Juristkontakt

www.juristkontakt.no

Redaksjonen:

omg@jus.no

Mobil 482 48 352

Annonser:

perolav@07.no

Mobil 918 16 012

Jobbmarkedet

www.juristkontakt.no/stillinger

Juristenes Utdanningscenter

jus.no

Sentraltbord 40 00 24 25

Kristian Augusts gate 9

0164 Oslo

Sentraltbord: 40 00 24 25

www.juristforbundet.no

juristforbundet-post@jus.no

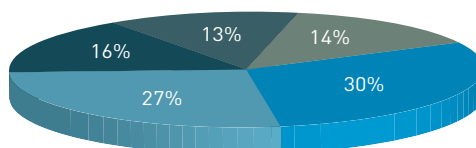
JUC NORGE

Faglige nettverk på høyt nivå

JUC Norge tilbyr pr i dag 14 faglige nettverk innen forskjellige fagområder. Ved å delta i et nettverk får du ikke bare en sterk faglig forankring. Du får også en utvidelse av ditt profesjonelle nettverk som du kan bruke til å utveksle kunnskap i forbindelse med konkrete saker du arbeider med. JUC har engasjert dyktige nettverksledere, og deltakerne holder et høyt faglig nivå.

Tilbudene om nettverk har slått meget godt an i Norge, og over 350 deltakere har meldt seg på. Nettverket er godkjent som obligatorisk etterutdanning for medlemmene i Advokatforeningen.

Slik fordeler deltakerne seg på de norske nettverkene

- Advokat, partner, Managing Partner
- Direktør (For eksempel CEO, CFO, CTO)
- Internadvokater
- Konsulent, sjef, manager
- Rådgiver, seniorrådgiver

Les vårt magasin på
www.juc.dk/nettverk

Eller gå inn på juc.dk/norge for mer informasjon eller kontakt
Country Manager Kjell Øiestad,
e-post: ko@juc.no
eller mobil: 95 73 19 74